SOCIETATEA ACADEMICĂ HYPERION
UNIVERSITATEA HYPERION
FACULTATEA DE ŞTIINŢE SOCIALE,
UMANISTE ŞI ALE NATURII

SESIUNEA DE COMUNICĂRI ŞTIINŢIFICE

ŞTIINŢE POLITICE

2022

Editura Victor
Bucureşti, 2022

Riscuri și amenințări
la adresa securității naționale a României

– mai 2022 –

ISSN 1844-4946

CUPRINS

Partea I

Partea a II-a

PARTEA I

GARDA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI – 2023

THE ROMANIAN NATIONAL GUARD – 2023

Prof.univ.dr. Dorel BAHRIN*

Rezumat: *Articolul își propune să rememoreze un moment din istoria militară a României – mai puțin evidențiat, respectiv rolul jucat de Gărzile Naționale Române din Transilvania din perioada 1918-1919, ca organe de asigurare a ordinii publice și de apărare a drepturilor naționale rezultate din aplicarea principiilor autodeterminării, ale libertății și unității naționale, gărzi constituite în cursul lunilor noiembrie-decembrie 1918, în ținuturile locuite de români dintre Carpați, Tisa și Dunăre, pe fondul destrămării Imperiului Austro-Ungar. Deși recrutarea s-a făcut pe bază voluntară, aceste gărzi au avut o structură militară puternică, fiind formate din ofițeri și soldați români din fosta armată austro-ungară și fiind dotate cu armament din fostele structuri. Ca element de continuitate, dar și ca alternativă la desființarea serviciului militar obligatoriu, concomitent cu reducerea drastică a numărului cadrelor militare – sub o limită critică, și pe fondul noilor riscuri și amenințări asimetrice și neconvenționale la adresa securității și apărării naționale, autorul susține inițiativa de a se înființa Garda Națională a României, structură subordonată Ministerului Apărării Naționale, ca o a patra categorie de forțe. Acest demers vizează și recuperarea experienței cadrelor militare bine pregătite – trecute în rezervă în procesul de reformă a armatei, criticând ca fiind cel puțin neinspirate, inițiativele promovării și apoi a modului de aplicare a prevederilor Legii nr. 270/2015, privind statutul rezerviştilor voluntari și la fel de nesustenabil proiectul de lege privind militarii voluntari în termen.*

* membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România-AOSR

Cuvinte cheie: *Gărzile Naționale Române din Transilvania – 1918; noile riscuri și amenințări asimetrice și neconnvenționale; Garda Națională a României – 2020.*

Abstract: *The article aims at reminding a less emphasized moment in Romania's military history, namely the role played by the Romanian National Guards in Transylvania, from 1918 to 1919, as units meant to protect public order and to defend the national rights resulting from the application of the principles of self-determination, freedom and national unity, Guards established during November-December 1918 in the lands inhabited by the Romanians, between the Carpathians, Tisa and the Danube, amid the break-up of the Austro-Hungarian Empire. Although the recruitment was done on a voluntary basis, these Guards had a strong military structure, being made up of Romanian officers and soldiers from the former Austro-Hungarian army and equipped with weapons from the old structures. As an element of continuity, but also as an alternative to the abolition of the compulsory military service, along with the drastic reduction of the number of military personnel – under a critical limit, and against the background of new asymmetric and non-conventional threats to national security, the author supports the initiative to establish the National Guard of Romania – a structure subordinated to the Ministry of National Defence, as a fourth category of military forces. This approach also aims at recovering the experience of well-trained military personnel - put in reserve in the process of reforming the army, criticizing, as uninspired, to say the least, the initiative to promote and then to apply the provisions of Law no. 270/2015, on the Status of Voluntary Reservists and equally unsustainable draft law on volunteer recruits.*

Keywords: *Romanian National Guards in Transylvania – 1918; new asymmetric and non-conventional risks and threats; National Guard of Romania – 2023.*

1. Considerații introductive

În septembrie 2020 începuse faza activă a exercițiului operativ – strategic „Caucaz – 2020” (Kavkaz – 2020) la care participa

Comandamentul militar Sud al armatei ruse, compus din forțele militare din Marea Neagră și Peninsula Crimeea. Într-un interviu redat de postul „Radio Europa Liberă România” din 22 iulie 2020, gl. - lt. (r) Ben Hodges, fostul comandant al Armatei SUA în Europa, preciza: *„Confluența exercițiului Kavkaz cu lipsa de atenție a Vestului asupra regiunii Mării Negre – în SUA sunt alegeri prezidențiale la toamnă, iar marile puteri europene precum Germania și Franța nu dau semne să pună sub presiune Rusia – ar putea duce la un moment propice pentru o nouă agresiune teritorială… Cred că se creează condițiile ca Rusia să facă pași să anexeze alte teritorii, sub pretextul că este o criză umanitară în Crimeea”*. (Ucrainenii au restricționat, încă din 2014, printr-un baraj, debitul Niprului și drept urmare nivelul de aprovizionare cu apă al Crimeei).

Potrivit postului de radio citat *„orice exercițiu militar rusesc de amploare, care comasează o adevărată forță de invazie în diverse regiuni, provoacă emoții la scară internațională. Lipsite de transparența exercițiilor NATO, unde au acces inclusiv inspectori militari ai Rusiei și unde știi dinainte ce se va întâmpla și câte trupe ajung în ce locații, exercițiul Kavkaz are în plus o reputație și mai de temut: la câteva zile după exercițiul Kavkaz – 2008, Rusia a invadat Georgia și a îngenunchiat-o în cinci zile.”*

Noua *Strategie națională de apărare a țării 2020-2024*[1] a inclus Federația Rusă pe lista amenințărilor la siguranța națională. Purtătorul de cuvânt al diplomației ruse, Maria Zaharova, a reacționat de această dată promt, criticând această includere și afirmând că *„intenția poate fi explicată doar prin dorința României de a consolida prezența SUA și a NATO în regiunea Mării Negre”*[2] (deși aceeași trimitere la Federația Rusă a fost prezentă și în *Strategia națională de apărare a țării 2015-2019*, fără nicio o reacție din partea diplomației ruse!).

[1] Site-ul: https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente/Strate–gia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_2020_2024.pdf., accesat la 09.08.2022

[2] Ambasadorul Rusiei – convocat la MAE, în legătură cu declarațiile privind noua Strategie de Apărare a Țării, AGERPRES, disponibil la: agerpres. ro/ politica/ 2020/06/12/ambasadorul-rusiei-convocat-la-mae-in-legatura-cu-declaratiile-privind-noua-strategie-de-aparare-a-tarii-521793, accesat la 09.08.2022

De asemenea, considerăm că n-ar fi trebuit să fie luate doar sub beneficiu de inventar aprecierile geostrategului George Friedman, care făcea următoarea declarație la București, în iulie 2015, la *Colegiul Noua Europă* (New Europe College-NEC): *„Trebuie să începeți să vă refaceți armata, nu pentru a-i învinge pe ruși, ci ca să rezistați suficient cât să aibă timp să vină SUA… căci nu este în interesul SUA ca România să fie absorbită de ruși"*[1]. Prezent la Consiliul de Afaceri Globale de la Chicago, din 10 octombrie 2015, Friedman a mai declarat: *„În practică, SUA este pregătită să organizeze un cordon sanitar împotriva Rusiei"*[2].

Cordonul sanitar *„este un concept care implică formarea unei zone tampon între două entități, ce va acționa ca izolator al unui pericol pentru una din entități. Conceptul a fost uzitat de George Clemenceau după Primul Război Mondial, acesta cerând statelor – de la Balcani până în Finlanda – să se unească pentru a opri avansul comunismului spre vest."*[3]

De ce făcea Friedman astfel de afirmații (necesitatea refacerii armatei române) în condițiile în care anul 2015 a marcat încheierea cu succes a etapei a doua de modernizare (restructurare) a armatei române?!

"*Neprevăzutul" mai mult decât prevăzut a avut însă loc.*

La începutul lunii februarie 2022, Moscova și Minskul au organizat, pe teritoriul Belarusului, exerciții militare comune în apropierea granițelor cu Ucraina. Exercițiile s-au încheiat pe 20 februarie. Pe 21 februarie, președintele rus, Vladimir Putin, a semnat decretele privind recunoașterea independenței autoproclamatelor republici separatiste Donețk și Lugansk. Peste trei zile, în primele ore ale zilei de 24 februarie 2022, Putin a anunțat începerea unei „operațiuni militare speciale" de „demilitarizare și denazificare" a Ucrainei. Armata rusă a ocupat în câteva zile mai multe orașe din

[1] *New Europe College Yearbook of the 2014-2015 Series,* p. 231.

[2] *George Friedman, Stenograma conferinței „Europa destinată războiului",* p. 9*, disponibil la* http://www.activenews.ro/documente/ *Friedman. pdf., accesat la 09.10.2022*

[3] http://www.activenews.ro/stiri-politic/Unul-din-cei-mai-importanti-analisti-americani-a-dezvaluit-ce-ne-asteapta-Romania-parte-a-cordonului-sanitar-american-ANTI-RUSIA-SUA, accesat la 09.08.2022

regiunea Kiev, încercând să ocupe și capitala Ucrainei. Restul evenimentelor sunt bine cunoscute.

Deci, Belarus, cel mai apropiat aliat al Rusiei, a pus la dispoziția armatei ruse teritoriul țării sale pentru a ataca Ucraina, prin ceea ce Kremlinul numește drept o "operațiune militară specială", în realitate o agresiune neprovocată și nejustificată împotriva unui stat suveran, primul conflict de acest gen în Europa după cel de-al Doilea Război Mondial, preciza Reuters.

Este clar că mai sunt încă multe aspecte neacoperite, evidențiate pe larg de subsemnatul în articolul *Organizarea și funcționarea instituțiilor sistemului național de securitate în contextul noilor paradigme de securitate*, publicat în Revista de Științe Militare nr. 2/2017 (AOSR)[1], necesitatea (re)înființării gărzilor naționale române, *ca o a patra categorie de forțe – trupe teritoriale,* fiind doar una dintre propunerile făcute încă din 2017 ce a devenit mult mai relevantă în condițiile turbulențelor provocate de pandemie, care a provocat o adevărată dezordine în relațiile internaționale.

2. Tradiția Românească. Garda Națională Română – 1918

Cine a avut aplecare privind istoria armatei române a constatat că o astfel de structură a existat, în principal, în Transilvania în anii 1918-1919, și număra la acea dată peste 10 000 de membri (ofițeri români activi din fosta armată austro-ungară, ofițeri în rezervă, voluntari etc.). Dar instituția Gărzilor Naționale Române nu a fost proprie doar Transilvaniei, ea întâlnindu-se și în Bucovina, în zona Dornelor, precum și pe malul Mării Adriatice, la baza navală austro-ungară Pola.

Gărzile Naționale Române au fost organe de asigurare a ordinii publice și de apărare a drepturilor naționale rezultate din principiul autodeterminării, al libertății și unității naționale, constituite în cursul lunilor noiembrie-decembrie 1918 în ținuturile locuite de români

[1] http://www.aos.ro/wp-content/anale/RSMVol17Nr2(47)Art. 3.pdf.

dintre Carpați, Tisa și Dunăre. Ele au fost organizate de către Consiliul Național Român Central (CNRC),[1] cu sediul la Arad, și subordonate acestuia și, alături de Consiliul Dirigent, au avut calitatea de organisme executive (de la această structură s-au inspirat și doctrinarii militari din perioada ceaușistă, când au propus înființarea *Gărzilor Patriotice* moderne – 1968, nu de la modelul *Gărzilor de Apărare Patriotică,* de inspirație sovietică, înființate în anul 1944).

Astfel, la 7 noiembrie 1918, la Arad, a fost reorganizată comanda gărzii naționale a comitatului Arad, pe baza unui regulament elaborat și aprobat de către CNRC. La 11 noiembrie, la Arad, a luat ființă Comanda Supremă a Gărzilor Naționale Române din Transilvania și Ungaria.

În fruntea acestui organism a fost numit maiorul Alexandru Vlad. Cu prilejul instalării sale, Ștefan C. Pop, organizatorul Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, a rostit un discurs de mobilizare a energiilor românilor din Ardeal și Ungaria, pentru împlinirea deziderateloe naționale. Înființarea comandamentului suprem al gărzilor naționale a accelerat procesul de constituire a gărzilor române locale.

Conform regulamentului stabilit (impus de noile autorități maghiare), numărul gardiștilor nu putea depăși 5% din totalul populației dintr-o localitate. După constituire, gărzile se îndreptau spre Arad pentru a depune jurământul de credință față de Consiliul Național Român din Ungaria și Transilvania și față de națiunea română.

După constituirea comenzii supreme a gărzilor naționale, ofițerii români s-au deplasat în localitățile în care au fost înregistrate tulburări pentru a asigura liniștea și pacea, dar și siguranța podurilor și a șoselelor.

Constituirea gărzilor naționale românești s-a realizat și pentru preluarea în siguranță, fără incidente, împreună cu consiliile naționale române locale, a administrației din mâinile autorităților maghiare. Acest proces s-a desfășurat pe parcursul lunii noiembrie, fiind înregistrate și

incidente între autoritățile maghiare şi noile autorități românești. Organismele româneşti au asigurat, prin măsurile luate, rezolvarea problemelor de ordin economic privind aprovizionarea populației, plata ajutoarelor de război, asigurarea fondurilor necesare pentru înarmarea gărzilor şi plata soldei acestora, precum şi a altor cheltuieli.

La Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia, din cei 1228 de delegați (deputați) reprezentanți ai națiunii române, 64 au fost ai Gărzilor Naționale Române, iar ordinea a fost asigurată de 1700 de membri ai Gărzilor.

La 12 decembrie 1918, în urma hotărârii Consiliului Dirigent*, a fost numit conducător al armatei și siguranței publice în Transilvania fruntașul unionist Ștefan Cicio Pop, sub conducerea căruia a început acțiunea de desființare treptată a Gărzilor Naționale și de organizare a Jandarmeriei în Transilvania.

O mare parte dintre membrii gărzilor naționale s-au înrolat însă voluntari în Armata de Transilvania, organizată la Marele Cartier General de generalul Alexandru Hanzu, respectiv în Diviziile a XVI-a (comandant general Dănilă Papp) și a XVIII-a (comandant general Alexandru Hanzu)[1]. Este de menționat și faptul că ambii generali erau români ardeleni care s-au instruit în armata austro-ungară și au depus noul jurământ de credință în fața Regelui Ferdinand.[2]

În 1940, la București, s-a înființat Asociația foștilor luptători din Gărzile Naționale din Ardeal şi Banat, cu sediul în capitala României și filiale în toate județele din Ardeal și Banat[3].

---

* Consiliul Dirigent (2 decembrie 1918-4 aprilie 1920) a fost desemnat de Marele Sfat ("Parlamentul Transilvaniei" ales pe 1 Decembrie 2018 la Alba Iulia).

[1] *Revoluția din Ardeal din 1918 și Gărzile naționale române*, Mareș, Cristian, Revista Eroii Neamului, Nr. 2 (11), Iunie 2012, p. 13.

[2] I. Rustoiu, S. Cutean, M. Cristea, *Excelență sub două flamuri. Dănilă Papp* (*1868-1950*), Ed. Alltip, Alba Iulia, 2015, pp. 29-31

[3] *Iustin Ilieşiu (note autobiografice) – Buletinul Institutului de filologie Română „A. Philippide", Anul VIII, nr. 2, Iaşi, aprilie-iunie 2007,* p. 9.

3. Garda Națională, o structură militară de actualitate

Armata SUA

Armata SUA este compusă din:[1] armata regulată, respectiv Forțele Armate ale Statelor Unite ale Americii (United States Armed Forces), Garda Națională (The Army National Guard – ARNG) și Armata de Rezervă a Statelor Unite ale Americii (United States Army Reserve – USAR).

Forțele armate ale SUA au trei componente majore și trei componente autonome, respectiv:

- Armata Statelor Unite ale Americii (U.S. Army) – forțele terestre;
- Forțele Navale ale Statelor Unite (U.S. Navy) – forțele navale;
- Forțele Aeriene ale Statelor Unite ale Americii (U.S. Air Force) – forțele aeriene.

Celelalte trei componente sunt:

- Corpul Marinei Statelor Unite (United States Marine Corps – USMC), infanteria marină a Statelor Unite ale Americii.
- Garda de Coastă a Statelor Unite (United States Coast Guard – USCG).
- Forța Spațială (US Space Force – USSF) – creată în 2019 și funcțională din august 2020, structură independentă în cadrul Departamentului Forțelor Aeriene condusă de un subsecretar al Forței Aeriene pentru Forța Spațială.

Dar sistemul de evidență militară al SUA este integrat. Astfel, de exemplu, Forțele Aeriene ale SUA se compun din: personal activ, personal din Garda Națională Aeriană și rezerviști.

Garda Națională a SUA (US National Guard)

Garda Națională a SUA este formată din: Garda Națională a Armatei[2] (The Army National Guard – ARNG) și Garda Națională Aeriană (Air National Guard – AIG)[1].

---

[1] *Our Forces, disponibil* la https://www.defense.gov/Our-Story/Our-Forces/., *accesat la 09.08.2020*

[2] *About the Guard, disponibil la* https://www.nationalguard.mil/*., accesat la 09.08.2022*

Scurt istoric (existență):

- Ca miliție finanțată de stat sub diverse denumiri: în perioada 1636-1903;
- Forțele de rezervă federale sub numele de Garda Națională a Armatei: din anul 1903 – prezent.

Conducere: Garda Națională a SUA este administrată de Biroul Gărzii Naționale. Biroul Gărzii Naționale este condus de Șeful Biroului Gărzii Naționale (CNGB), care este un general de patru stele[2]. Șeful CNGB este și membru al șefilor de stat major. În această calitate, el este consilier militar al Președintelui, al secretarului apărării, al Consiliului de securitate națională și este canalul oficial de comunicare al Departamentului Apărării către guvernanți și către ajutoarele generale de stat cu privire la toate problemele referitoare la Garda Națională.

Garda Națională a Armatei (The Army National Guard) și Garda Națională Aeriană sunt conduse de către un director.

De exemplu, Directorul Gărzii Naționale a Armatei este șeful organizației sale și raportează șefului Biroului Gărzii Naționale. Deoarece Garda Națională a Armatei este atât miliție în toate statele federației, cât și o componentă de rezervă federală a armatei, nici Șeful Biroului Gărzii Naționale, nici Directorul Gărzii Naționale a Armatei sau a Aviației nu dețin efectiv o comandă. Această funcție este îndeplinită în fiecare stat sau teritoriu de către Șeful Gărzii Naționale Statale (general cu două stele), iar în Districtul Columbia de către Comandantul General al Gărzii Naționale a Districtului Columbia. (În Districtul Columbia, Garda Națională a Armatei este o miliție federală, sub comanda Președintelui Statelor Unite, cu autoritatea delegată secretarului apărării).

Deci, Garda Națională Armatei (ca și Garda Națională Aeriană) face parte simultan din două organizații diferite, Garda Națională a Armatei din mai multe state, teritorii și Districtul Columbia (denumită și Miliția Statelor Unite), și Garda Națională a Armatei din Statele

---

[1] *Our difference, disponibil la* https://www.goang.com/., *accesat la 09.08.2022*

[2] *Leadership, disponibil la* https://www.nationalguard.mil/Leadership/CNGB/, *accesat la 09.08.2022*

Unite, parte a Gărzii Naționale a Statelor Unite. Garda Națională a Armatei este împărțită în unități subordonate staționate în fiecare stat și teritoriu american, precum și în districtul Columbia, care operează sub comanda guvernatorilor respectivi și a echivalenților lor.

Unitățile Gărzii Naționale pot fi mobilizate în orice moment prin ordin prezidențial pentru a suplimenta forțele armate regulate și după declararea stării de urgență de către guvernatorul statului în care slujesc. Spre deosebire de membrii Rezervei Armatei, membrii Gărzii Naționale nu pot fi mobilizați individual (cu excepția transferurilor voluntare și a unor misiuni temporare), ci doar ca parte a unităților respective. Acestea sunt antrenate și echipate ca parte a armatei Statelor Unite. Sunt utilizate aceleași ranguri și însemne, iar gardienii naționali sunt eligibili pentru a primi toate distincțiile militare ale Statelor Unite. La nivel de state ale federației se acordă, de asemenea, o serie de premii de stat pentru serviciile locale prestate[1].

Majoritatea soldaților armatei și aviației Gărzii Naționale deține o slujbă civilă cu normă întreagă, în timp ce îndeplinesc în sistem part-time și un serviciu ca membru al Gărzii Naționale. Membrii Gărzii Naționale sunt completați de cadre militare cu normă întreagă.

Pentru o mare parte din ultimele decenii ale secolului al XX-lea, personalul Gărzii Naționale a servit în mod obișnuit ,,un weekend pe lună, două săptămâni pe an", cu un nucleu care lucra pentru Gardă în condiții de normă întreagă. În primii cinci ani ai secolului XXI, politica Departamentului Apărării a fost aceea că niciun gardian nu va fi activat pentru o perioadă de peste 24 de luni (cumulativ) într-o perioadă de înscriere de șase ani.

Politica în domeniul apărării s-a schimbat radical începând cu anul 2007, prin *Legea Johm Warner nr. 109-364/2007 privind autorizarea apărării naționale pentru anul fiscal 2007 (Public Law 109-364 – John Warner National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2007*[2]) care extindea puterea președintelui – la decretarea legii

[1] Site-ul:*Virginia_National Guard*, disponibil la Virginia_Army_ National_ Guard#Virginia_National_Guard, accesat la 09.08.2022

[2] *Public Law 109-364 – John Warner National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2007, disponibil la* https://www.govinfo.gov/ content/ pkg/ PLAW-109 publ364/pdf/PLAW-109publ364.pdf, *accesat la 09.08.2022*

marțiale în conformitate cu Legea Insurecției, revizuită, prin preluarea comenzii și asupra trupelor Gărzii Naționale a Statelor Unite, fără autorizația guvernatorului (guvernatorilor) de stat(e), atunci când ordinea publică era grav afectată sau a "scăpat de sub control oganelor de ordine publică statală și statul și autoritățile sale nu mai pot aplica legea". Coroborat cu prevederile titlului 10 din Codul SUA, actualizat, Președintele SUA putea astfel "federaliza" efective din cadrul Gărzii Naționale a SUA, trecându-le în cadrul forțelor active, practic pe durată nedeterminată. Totuși, așa cum prevăd și regulamentele Gărzii Naționale a Statelor Unite (potrivit site-ului oficial[1]), trupele Gărzii Naționale a SUA pot fi chemate sub arme pentru următoarele perioade cadru:

- "Pe timp de mobilizare parțială. În timp de urgență națională declarată de președinte

pentru orice unitate sau orice membru, nu mai mult de 24 de luni consecutive.……..

- Când președintele stabilește că așa este necesar pentru a mări forțele active, pentru orice misiune operațională, pentru oricare unitate sau orice membru, nu mai mult de 270 de zile."

Cu toate acestea, statele federației au și propriile politici în domeniu[2].

Garda Națională a Armatei

Conform site-ului oficial al Gărzii Naționale a Armatei, aceasta este o forță de rezervă militară compusă din: membri sau unități militare ale Gărzii Naționale ale fiecărui stat și ale teritoriilor Guam, Insulele Virgine, Puerto Rico, precum și ale Districtului Columbia, respectiv un total de 54 de structuri autonome. Toți membrii Gărzii Naționale ai Statelor Unite sunt, de asemenea, membri ai miliției organizate a Statelor Unite, astfel cum este definit în Titlul 10*§ 246* al Codului SUA. *(Titlul 10 al Codului SUA § 246 pevede: „Clasele miliției sunt (1) miliția organizată, care constă din Garda Națională și Miliția Navală; și (2) miliția neorganizată, care este formată din*

[1] Disponibil la *https://www.nationalguard.mil/, accesat la 09.08.2022*

[2] Site-ul: *Virginia_Army_National_Guard#Virginia_National_Guard, accesat la 10.08. 2022*

membrii miliției care nu sunt membri ai Gărzii Naționale sau ai Miliției Navale").

Deci, unitățile Gărzii Naționale sunt sub dublul control al guvernelor de stat și al guvernului federal.

Istoric: idem cu cel al Gărzii Naționale a SUA.

Rolul Gărzii Naționale a **Armatei** (cca. 300 000 de combatanți): așa cum este autorizată și organizată în prezent, funcționează sub titlul 10 al Codului Statelor Unite atunci când este sub control federal, și sub Titlul 32 al Codului Statelor Unite și legile statului aplicabile atunci când sunt sub control de stat[*]. Garda Națională a Armatei poate fi solicitată de către guvernanții statului sau de guvernații teritoriali pentru a răspunde la situații de urgență și dezastre interne, cum ar fi cele provocate de uragane, inundații și cutremure, precum și tulburări civile.

Garda Națională Aeriană (cca. 150 000 de combatanți) a devenit componenta de rezervă a Forței Aeriene a Statelor Unite ale Americii la 18 septembrie 1947, când Forța Aeriană a dislocat o parte din forțele sale pentru a se crea *Garda Națională Aeriană.*

Misiunile Gărzii Naționale Aeriene servesc pentru a sprijini eforturile federale în domeniul apărării. Cu peste 140 de locații din Statele Unite, Puerto Rico, Guam și Insulele Virgine, unitățile Gărzii Naționale Aeriene au fost în serviciu activ în timpul Războiului din Coreea și escadrile de avioane F-100 din Colorado, New York, Iowa și New Mexico au servit la baza aeriană Phan Rang, Vietnam, pentru unsprezece luni, în 1968-1969, efectuând peste 24 000 de misiuni de luptă.

Alte forțe: Miliții navale

Deși nu există componente ale Corpului Naval sau Marin al Gărzii Naționale a Statelor Unite, există o Miliție Navală autorizată în condițiile legii federale (Codul SUA, titlul 10&7851). La fel ca soldații și aviatorii din Garda Națională a Statelor Unite, membrii

[*] Statele Unite, stat federal, este alcătuit din 50 de state și un district federal.

Miliției Navale sunt autorizați. Pentru a primi finanțare și echipamente federale, o miliție navală de stat trebuie să fie compusă în proporție de cel puțin 95% din militari, gardieni de coastă sau rezerviști ai corpului marin. Ca atare, unele state mențin astfel de unități. Alaska, California, New Jersey, New York, Carolina de Sud, Texas și Ohio au avut recent sau mențin în prezent miliții navale.

Forțele de apărare ale statului

Multe state își mențin, de asemenea, propriile forțe de apărare ale statului. Deși nu sunt entități federale precum Garda Națională a Statelor Unite, aceste forțe sunt componente ale milițiilor de stat, precum Gărzile naționale ale statului.

Rezerva Armatei Statelor Unite[1]

Rezerva Armatei ca o forță *națională* sau *federală* are o istorie de peste 100 de ani. De-a lungul anilor, în timpul unor războaie majore (Coreea, Vietnam), guvernul federal a mobilizat forțe mari de *cetățeni -soldați* și i-a antrenat pentru operațiuni de luptă. Astăzi, Rezerva Armată are peste 200 000 de soldați și angajați civili și 2000 de unități răspândite pe 20 de fuse orare. Unele state au propria rezervă a armatei, ca de exemplu Statul Virginia (**Virginia Defence Force)**.

Este de menționat faptul că, atât Garda Națională a Statelor Unite, cât și Armata de Rezervă (bărbați și femei în serviciu) au acționat în toate teatrele de operații, alături de armata regulată permanentă.

Forțele de apărare teritoriale poloneze (*sunt organizate pe sistem gardă națională*).

Structura armatei poloneze[2]:

- Statul Major General al Forțelor Armate Poloneze;
- Comandamentul General al Forțelor Armate;
- Comandamentul Operațional al Armatei;
- Forțele de Operațiuni Speciale;

[1] *A History the United States Army Reserve, diponibil la https:// www. usar.army.mil/., accesat la 09.08.2022*

[2] *Structure of Polish Armed Forces,* disponibilla https://www.gov.pl/ web/ national-defence/structure-of-polish-armed-forces, accesat la 10.08.2022

- *Forțele de Apărare Teritorială*;
- Poliția militară;
- Comandamentul garnizoanei de la Varșovia.

Forțele de apărare teritoriale poloneze (FAT)[1]

Forțele de apărare teritoriale – FAT (pol. Wojska Obrony Terytorialnej – WOT) sunt al cincilea serviciu unic în forțele armate poloneze pe lângă forțele terestre, forțele aeriene, armata și forțele de operațiuni speciale. FAT reprezintă o parte integrantă a potențialului de apărare și descurajare al Poloniei (Polonia, începând din anul 1965, a avut o structură paramilitară similară de rezerviști, ca și celelalte statele din fostul bloc socialist, structură care a fost desființată în anul 2008).

În baza *Deciziei nr. 140 /MON*[*] *a Ministrului Apărării Naționale, din 28 iunie 2017,* structura armată FTA a fost declarată succesorul tradițiilor Comandamentului Național al Armatei de Acasă (1942-1945) din cel De-Al Doilea Război Mondial.

Conform *Deciziei nr. 140 /MON din 28.06.2017:*

- Forțele de Apărare Teritorială (FAT) va fi o organizație voluntară cu normă întreagă, soldații efectuând 30 de zile de pregătire militară pe an. Spre deosebire de forțele de rezervă existente, care la mobilizare sunt integrate în componente obișnuite ale armatei poloneze, FAT va fi proiectată să funcționeze autonom în zonele de domiciliu și cu personal extras din populația locală. Această configurare ar fi cea mai eficientă în combaterea războiului hibrid;
- Ca parte a planurilor de recrutare ale Ministerului Apărării pentru 2017-2021, numărul total de voluntari a fost stabilit la cca. 53 000 de persoane, cu un buget de 3,2 miliarde de zloți pentru a-i înarma și echipa;
- Pe lângă faptul că va răspunde amenințărilor militare externe, FAT va ajuta la consolidarea *„fundamentelor patriotice și creștine”* ale Poloniei.

[1] *Site-ul:https://www.gov.pl/web/national-defence/territorial-defence-forces*, acesat la 10.08.2022

[*] în poloneză: Ministerstwo Obrony Narodowej (Ministerul Apărării Naționale – MON).

Potrivit site-ului oficial al Ministerului Apărării Naționale polonez privind FAT, citățm:

„Prin crearea Forțelor de Apărare Teritorială, Polonia a sporit capacitatea națională de a apăra țara de orice atac al unui potențial agresor, structură fiind în conformitate cu standardele NATO pentru construirea propriilor capacități de apărare a națiunilor membre ale Alianței (art. 3 din Tratatul NATO).

Forțele de Apărare Teritorială completează capacitățile naționale de descurajare, nu înlocuiesc niciuna dintre capacitățile armate poloneze.

Principalele sarcini ale Forțelor Teritoriale de Apărare sunt în conformitate cu misiunile Forțelor Armate Poloneze descrise în Strategia Națională de Apărare și, prin urmare, includ:

- prezervarea posturii de descurajare;
- desfășurarea operațiunilor militare în cadrul operațiunii de apărare strategică, pentru a respinge o agresiune inamică;
- coordonarea și desfășurarea activităților de gestionare a crizelor cu alte componente ale sistemului de securitate națională, respectiv agențiile Ministerului de Interne și ale Ministerului Apărării, pentru a proteja și sprijini comunitățile locale;
- furnizarea și coordonarea asistenței de către națiunea gazdă (HNS[**]) pentru a permite primirea și organizarea eficientă a elementelor Alianței NATO în Polonia;
- contracararea războiului hibrid și asimetric;
- îndepărtarea efectelor dezastrelor naturale și reducerea, respectiv eliminarea efectelor provocate de acestea;
- promovarea în societatea poloneză a valorilor educației patriotice."[1]

Conform planificării Statului Major al Apărării, Forțele de Apărare Teritoriale poloneze au ajuns în anul 2021 la: 17 brigăzi teritoriale, aferente celor 16 voievodate ale Poloniei, garnizoana pentru două dintre ele acționând ca o singură garnizoană pentru voievodatul Masovian (unde se află și capitala țării Varșovia).

[**] Sprijinul națiunii gazdă/Host Nation Support (HNS).

[1] Site-ul: https://www.gov.pl/web/national-defence, *accesat la 10.08.2020*

Formarea şi comanda este asigurată de un general cu două stele.

Este de menţionat şi faptul că armata SUA a acordat asistenţă şi un larg sprijin Poloniei pentru crearea FAT.

4. Preocupări şi soluţii adoptate de statele membre NATO de pe flancul estic al Alianţei privind efectuarea serviciului militar

În general statele membre NATO de pe flancul estic al Alianţei au avut preocupări majore privind reziliența armatei la ameninţările şi provocările, în special, neconvenţionale, optând pentru o armată de profesie, eliminând, astfel, serviciul militar obligatoriu şi recrutând soldaţi şi gradaţi profesionişti (angajaţi pe bază de contract) sau adoptând forme mixte cum este cazul Norvegiei.

În România, serviciul militar obligatoriu a fost suspendat prin *Legea 395/2005, privind suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu şi trecerea la serviciul militar pe bază de voluntariat.* Ultima încorporare a recruţilor, pentru militarii în termen, a fost în luna octombrie 2006, iar pentru militarii cu termen redus, în luna iunie 2006. Până la aceste termene, Armata Română număra în jur de 300 000 de soldaţi.

După această dată, serviciul militar s-a făcut doar pe bază de *voluntariat,* armata profesionalizându-se. Serviciul militar a rămas obligatoriu doar în trei cazuri: stare de război, stare de mobilizare şi în stare de asediu. Conform legii, după data de 1 ianuarie 2007, cetăţenii români se vor prezenta la centrele militare numai pentru luarea în evidenţă (prima actualizare a evidenţei la centrele militare, prin convocare, s-a făcut abia în anul 2015). Deci, cotigentele neîncorporabile din perioada 2007-2022 nu au nicio pregătire militară. De asemenea, nici rezerviştii nu au mai făcut bine cunoscutele convocări anuale.

Din datele ultimului recensământ din anul 2011, reiese faptul că în România sunt peste două milioane de incorporabili, adica bărbaţi cu vârste între 20 şi 35 de ani, în caz de război. Din cele două milioane *sunt scutiţi* cei cu probleme medicale, membrii

cultelor religioase recunoscute de lege, călugării care au o vechime în mânăstire de cel puțin doi ani, condamnații la pedepse privative de libertate, precum și cei arestați preventiv sau trimiși în judecată.

Unele dintre țările membre NATO de pe flancul estic au menținut sau au reintrodus serviciul militar obligatoriu, respectiv Turcia, Norvegia unde s-a introdus serviciul militar obligatoriu și pentru femei din anul 2016. Lituania a reintrodus serviciul militar obligatoriu din anul 2015 etc. (unele țări din NATO, ca de exemplu Grecia, au stipulat în Constituție *serviciul militar obligatoriu* încă din anul 1909!).

Alte țări au optat (și) pentru crearea forțelor de apărare teritorială de tip *gărzi naționale*, respectiv: Norvegia; Polonia; Lituania și Estonia (ambele din 1991, invocând o tradiție în domeniu existentă din anul 1918).

Ungaria, Bulgaria și România au optat și pentru *serviciul militar* în calitate de *rezervist voluntar*.

Alte țări au adoptat și varianta de organizare a serviciului militar în calitate de *militar voluntar,* respectiv Slovacia și Letonia, model după care s-a inspirat probabil și România, dar încă nefinalizat.

Este de remarcat faptul că deși majoritatea statelor membre NATO au renunțat treptat la serviciul militar obligatoriu (RF Germania abia în anul 2011, dar a menținut serviciul militar pe bază de voluntariat și nu a modificat în acest sens Constituția RFG) există un puternic curent de opinie pentru reintroducerea serviciului militar obligatoriu.

5. Instituția rezervistului voluntar în România

Instituția rezervistului voluntar era stipulată generic prin lege încă din anul 2006 (*Legea nr. 446/2006 privind pregătirea populației pentru apărare,* cu modificările și completările ulterioare), dar a fost reglementă abia în anul 2015, prin *Legea nr. 270/2015, privind Statutul rezerviștilor voluntari*, care prevedea intrarea sa în vigoare la 01.01.2017.

Legea nr. 270/2015 a fost detaliată prin *Ordinul Ministrului Apărării Naționale nr. M.25/2017, privind aprobarea normelor metodologice de aplicare în MApN a prevederilor Legii nr. 270/2015,*

privind statutul rezerviştilor voluntari. Soldaţii şi gradaţii rezervişti voluntari, recrutaţi în baza Legii numărul 270/2015, reprezintă o categorie de personal militar în rezervă, distinctă faţă de cea a soldaţilor şi gradaţilor profesionişti, care sunt recrutaţi în baza Legii nr. 384/2006 şi fac parte din rândul personalului militar în activitate.

Conform legii, *rezerviştii voluntari* sunt cetăţeni români, bărbaţi şi femei (cu vârsta cuprinsă între 18 şi 51 de ani, care au domiciliul în România), selecţionaţi pe bază de voluntariat, care consimt pe bază de contract individual, cu durată determinată, să încadreze funcţii în statele de organizare ale structurilor din instituţiile cu atribuţii în domeniul apărării şi securităţii naţionale. Aceştia pot sau nu să aibă o pregătire militară sau de specialitate anterioară semnării contractului (cei fără pregătire militară urmând să facă ulterior un curs intensiv, după trecerea probelor stabilite în normele de aplicare a legii). Primul contract se încheie, în condiţiile prevăzute de lege, pe o perioadă de patru ani, iar următoarele, pe o perioadă de maximum trei ani, având în vedere încadrarea, ca rezervist, în clasele de evidenţă stabilite de lege. Calitatea de rezervist voluntar nu este una tip full-time; ea poate fi interpretată ca o angajare de tip part-time. *Aceştia sunt angajaţi cu normă întreagă doar o lună pe an.* Soldaţii şi gradaţii beneficiază în plus de 10% din salariul minim pe economie, pe perioada celor 11 luni rămase din an, iar subofiţerii, maiştri militari şi ofiţerii de 10% din solda de grad. (Prin adoptarea Legii nr. 115/2021 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 270/2015, a crescut cuantumul de la 10% la 30% din solda de grad.)

Conform comunicatului de presă al Ministerului Apărării Naţionale, în anul 2017, s-au alocat 2200 de posturi pentru rezerviştii voluntari, repartizate astfel: Alba – 5 , Bacău – 22, Bihor – 9, Bistriţa – Năsăud – 392, Braşov – 96, Brăila – 88, Bucureşti – 164, Buzău – 104, Călăraşi – 24, Cluj – 168, Constanţa – 247, Covasna – 10, Dâmboviţa – 82, Galaţi – 23, Giurgiu – 18, Gorj – 22, Hunedoara – 5, Ialomiţa – 6, Prahova – 102, Sibiu – 2, Tulcea – 7, Vâlcea – 8, Vaslui – 265, Vrancea – 402.

În urma campaniei de recrutare şi selecţie a soldaţilor şi gradaţilor rezervişti voluntari, desfăşurată în anul 2017, au fost

recrutați 739 de candidați, dintre care 239 au semnat contracte cu unitățile militare beneficiare (*cca. 10%!)*[1].

Pentru anul 2018 au fost disponibile peste 3.400 de posturi, dintre care aproximativ 380 pentru ofițeri, aproximativ 140 pentru maiştri militari, aproximativ 680 pentru subofițeri şi peste 2.200 pentru gradați şi soldați. Recrutarea candidaților a avut loc în perioada 2 aprilie-8 iunie 2018[2].

În urma campaniei de recrutare şi selecție a soldaților şi gradaților rezervişti voluntari desfăşurată în anul 2018, au fost recrutați 450 de rezervişti (cca. 14%).

Pentru anul 2019, Ministerul Apărării Naționale a organizat între 1 şi 23 august o campanie de recrutare şi selecție pentru cetățenii care doresc să îndeplinească serviciul militar în calitate de rezervist voluntar în Armata României.Astfel, pentru anul 2019 au fost disponibilizate peste 1300 de locuri de rezervişti voluntari (ofițeri, maiştri militari, subofițeri, gradați şi soldați) în unități militare din 20 de județe: Arad, Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Braşov, Brăila, Buzău, Călăraşi, Cluj, Constanța, Covasna, Dâmbovița, Dolj, Galați, Iaşi, Ilfov, Prahova, Tulcea, Vaslui, Vrancea şi din municipiul Bucureşti.Ministerul Apărării Naționale a prelungit, până la data de 27.09.2019 campania de recrutare şi selecție pentru cetățenii care doresc să îndeplinească serviciul militar în rezervă în calitate de rezervist voluntar în Armata României pentru posturile de ofițeri, maiştri militari şi subofițeri[3]. (Inițial ministrul Apărării Naționale anunțase pentru anul 2019 o campanie de recrutare a cca. 3500 de militari rezervişti!). *S-a finalizat tot cu un grad de recrutare de cca 10%.....!*

Pentru anul 2021 au fost făcute disponibile de către MApN 775 de locuri pentru rezerviştii voluntari (maiştri militari, subofițeri, gradați şi soldați) în diferite unități militare dar, au rămas neocupate

[1] Site-ul: https://ro-ro.facebook.com/CMJSuceava/ posts/ 1646944252 088058/, *accesat la 10.08.2022*

[2] Site-ul: *https://www.mapn.ro/cpresa/15862_M.Ap.N.-continua-procesul-de-recrutare-si-selectie-a-rezervistilor-voluntari-in-anul-2018., accesat la 10.08.2022*

[3] Site-ul:*https://www.mapn.ro/cpresa/16340_ministerul-apararii-nationale-continua-procesul-de-recrutare-pentru-rezerviastii-voluntari., accesat la 10.08.2022*

444 de locuri! (*O concluzie preliminară: o inițiativă deocamdată nereușită!*)

Ministerul Apărării Naționale a dat publicității pe 4 iulie 2022 un *Proiect de lege pentru modificarea şi completarea Legii nr. 446/2006 privind pregătirea populației pentru apărare*. Astfel, pe timp de pace, cetățenii români, bărbați şi femei, cu domiciliul stabil în România, cu vârste cuprinse între 18 şi 35 de ani, care nu au îndeplinit serviciul militar activ sau în rezervă, vor putea solicita Ministerului Apărării Naționale participarea, pe bază de voluntariat, la un program de pregătire militară de bază, cu durata de până la patru luni, în calitate de *militar voluntar în termen (inițiativa rămâne deocamdată în stadiul de proiect).*

6. În loc de concluzii – Garda Națională a României 2020

Apreciem că este necesară acoperirea deficitului de securitate, recunoscut indirect şi în noua *Strategie de apărare a țării pentru perioada 2020-2024*, dar şi recuperarea experienței cadrelor militare bine pregătite, trecute în rezervă înainte de termen, în cadrul procesului de reformă a armatei şi a cadrelor militare trecute în rezervă la termen *şi susținem inițiativa de a se înființa Garda Națională a României, structură subordonată Ministerului Apărării Naționale, propunând următoarele măsuri*:

- Modificarea art. 28 Alin. (1) lit. a) din *Legea nr. 346/2006, privind organizarea şi funcționarea Ministerului Apărării Naționale*, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, introducându-se litera d[1]) *forțe de apărare teritorială* şi completându-se corespunzător cu alte articole de lege, legea în ansamblul ei:

„Art. 28. Alin. (1). Structura de forțe ale armatei este formată din state majore, comandamente, mari unități şi unități, formațiuni şi alte structuri stabilite potrivit legii, cuprinse, după caz, în:

a) forțe terestre, forțe aeriene, forțe navale, denumite în continuare categorii de forțe;
b) forțe pentru sprijin de luptă;

c) forțe pentru sprijin logistic;
d) forțe pentru operații speciale;
d[1]) ***forțe de apărare teritorială*** **(*Garda Națională a României*)**
e) forțe pentru apărare cibernetică;
f) alte forțe."

- Reînființarea a trei comandamente teritoriale (cu sediile în: București, Cluj, Buzău) și a unui stat major al trupelor teritoriale, încadrate în principal cu ofițeri activi care să aibă în subordine în total: *10 brigăzi de apărare teritorială* (compuse din 4-5 batalioane de infanterie, batalioanele având în subordine subunități de sprijin de luptă) reprezentând cca 25 000 de militari (din care 10% militari angajați pe bază de contract) ca structură de bază a viitoarei *Gărzi Naționale a României,*cu termen de operaționalizare 5 ani.
- *Modificarea prevederilor Legii nr. 270/2015*, *privind Statutul rezerviştilor voluntari privind vârsta de încorporare respectiv 18 - 60 de ani* (în prezent conform legii 18-51 de ani) *pentru a putea fructifica și experiența ofițerilor, maiștrilor militari și subofițeri ieșiți anticipat sau la termen în rezervă.* De asemenea, prima de fidelitate să fie egală cu solda acordată pentru un militar activ, cumulată cu gradațiile și solda de comandă, acolo unde este cazul.
- Având în vedere că nucleul viitoarei *Gărzi Naționale a României* va fi compus inițial din rezerviști voluntari (prin preluarea acestora de la unitățile militare la care sunt în prezent încadrați), propunem mărirea corespunzătoare a perioadei de angajare full-time și respectiv a celei part-time.
- Parte din cetățenii români care vor efectua stagiul militar pe bază de voluntariat (în cazul operaționalizării inițiativei) vor fi încadrați la brigăzile din cadrul *Gărzii Naționale a României* (*și în vederea posibilei recrutări ulterioare ca voluntari rezerviști*).

BIBLIOGRAFIE

- *Friedman G., Stenograma conferinței "Europa destinată războiului", 20.11.2015* https://gandeste.org/politica/george-friedman-europa-destinata-razboiului/61803/
- *Ilieșiu I., Buletinul Institutului de filologie Română „A. Philippide",Anul VIII, nr. 2, IAŞI, 2007.*

- *Mareș C., „Revoluția din Ardeal din 1918 și Gărzile naționale române”, revista Eroii Neamului, Nr. 2 (11), 2012.*
- Oancea F., „*Aradul, capitala uitată a Marii Uniri*”, Revista Historia nr. 202, 2018
- *Rustoiu I., Cutean S., Cristea M., Excelență sub două flamuri. Dănilă Papp (1868-1950), Editura ALTIP, Alba Iulia, 2015.*
- *Legea nr. 346 din 21 iulie 2006 privind organizarea şi funcționarea Ministerului Apărării Naționale, republicată, cu modificările şi completările ulterioare;*
- *Legea apărării naționale nr. 45/1994, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Legea nr. 355/2009 privind regimul stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război; cu modificările și completările ulterioare;*
- *Legea nr. 121/2011 privind participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului român, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Legea nr. 446/2006 privind pregătirea populației pentru apărare, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, republicată;*
- *Legea nr. 395/2005 privind suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu şi trecerea la serviciul militar pe bază de voluntariat;*
- *Legea nr. 270/2015 privind Statutul rezerviştilor voluntari.*
- *Ordinul Ministrului Apărării Naționale nr. M.25/2017 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare în MApN a prevederilor Legii nr. 270/2015 privind Statutul rezerviştilor voluntari.*
- *https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_2020_2024.pdf*
- *https://www.nationalguard.mil/*
- *https://www.goang.com/*
- *https://www.nationalguard.mil/*
- *https://www.usar.army.mil/*
- *https://uscode.house.gov/*
- *https://www.gov.pl/web/national-defence*
- *La https://www.gov.pl/web/national-defence/structure-of-polish-armed-forces*
- https://www.gov.pl/web/national-defence/territorial-defence-forces

CONCEPTUL DE REFORMĂ A SECTORULUI DE SECURITATE

Prof.univ.dr. CHIRIAC Mircea-Dănuț

Rezumat: *Reforma sectorului de securitate este un concept larg şi ambiţios care se referă la ameliorarea relaţiilor şi arhitecturilor de securitate asociate democraţiei liberale. Reforma sectorului de securitate este considerată un mecanism pentru promovarea dezvoltării şi păcii; ea este considerată o precondiţie pentru atingerea stabilităţii şi dezvoltării sustenabile în societăţile afectate de conflict sau care se află într-un proces de tranziţie de la un sistem autoritar la democraţie. Conceptul îşi revendică originile în două domenii diferite: relaţiile civil-militare şi asistenţa internaţională pentru dezvoltare.*

Deşi a apărut abia la sfârşitul anilor 90, conceptul de reformă a sectorului de securitate are drept fundament o lungă tradiţie de reflecţie asupra relaţiei dintre societate şi acele grupuri şi instituţii capabile să utilizeze forţa în numele ei. Conceptualizarea acestei relaţii a evoluat trecând prin mai multe faze şi devenind din ce în ce mai complexă şi mai cuprinzătoare.

Cuvinte cheie*: reformă, sector de securitate, reconstrucţie post-conflict, asistenţă pentru dezvoltare.*

1. Reforma sectorului de securitate din perspectivă teoretică

Reforma sectorului de securitate (RSS) este un concept nou, apărut la sfârşitul anilor ’90, în contextul căutării unei reformulări conceptuale a suportului internaţional pentru dezvoltare. Reforma sectorului de securitate a evoluat din dezbaterile despre relevanţa securităţii pentru procesul de dezvoltare. Conceptul a fost promovat de către comunitatea donatorilor de asistenţă pentru dezvoltare, care în

mod tradițional, după 1945, evitaseră în mod constant să se implice în probleme legate de securitate şi de justiție în țările beneficiare[1]. Țările donatoare de asistență[2] pentru dezvoltare au realizat că eforturile lor sunt sortite eşecului în situațiile în care sectorul de securitate din țările beneficiare de asistență nu este capabil să funcționeze în mod eficient şi nu este, în acelaşi timp, subiect al controlului democratic. În consecință, sunt identificate două condiții esențiale care fac posibilă dezvoltarea sustenabilă:

– ameliorarea furnizării serviciilor de securitate către populație, prin reforma forțelor de securitate, în direcția eficientizării şi profesionalizării acestora;

– crearea şi implementarea mecanismelor care asigură controlul democratic al forțelor de securitate, pentru a asigura respectarea drepturilor omului şi pentru a preveni irosirea resurselor publice şi abuzurile de orice natură.

Răspunzând acestor cerințe, RSS încorporează în mod unic legătura dintre securitate-dezvoltare-guvernare şi este utilizată ca strategie pentru prevenirea conflictelor şi consolidarea păcii în statele vulnerabile şi post-conflict. Unii autori argumentează că acest proces de fuzionare a securității cu dezvoltarea a dus la o „*securitizare a dezvoltării*" în sensul în care, lipsa dezvoltării nu mai este percepută doar ca o problemă de injustiție şi inechitate, ci ca o sursă de insecuritate[3].

Conceptul normativ de reformă a sectorului de securitate se bazează pe prezumția că este mai bine pentru o societate ca sectorul ei

---

[1] Nicole Ball, *The Evolution of the Security Sector Reform Agenda*, în *The Future of Security Sector Reform*, The Centre for International Governance Innovation (CIGI), Canada, 2010, p. 29-32

[2] Reforma sectorului de securitate a fost inițial promovată de Departamentul pentru Dezvoltare Internațională din Marea Britanie (DFID) după alegerea partidului Laburist în 1997. La începutul anului 1999, DFID publica o *Notă Politică despre sărăcie şi sectorul de securitate*, care detalia condițiile în care asistența pentru dezvoltare poate fi folosită pentru sprijinirea RSS. Pentru un număr de ani, Marea Britanie a fost principalul promotor al RSS.

[3] Peter Albrecht, Fin Stepputat şi Louise Andersen, *Security Sector Reform, The European Way*, în volumul *The Future of Security Sector Reform*, The Centre for International Governance Innovation, Canada, 2010, p. 74

de securitate să fie o resursă, nu un obstacol în realizarea păcii, securității, dezvoltării şi stabilității[1]. RSS implică un set de activități care urmăresc să asigure faptul că furnizarea securității contribuie la dezvoltarea durabilă a unei societăți.

În procesul reformei, sectorul de securitate capătă o dimensiune extrem de largă, cuprinzând pe lângă furnizorii clasici de securitate (forțe armate, poliție, jandarmerie, poliție de frontieră, sistemul penitenciar, servicii de informații) şi structurile civile responsabile pentru managementul şi controlul forțelor (ministere, parlament), actori diverşi cum ar fi societatea civilă, media, avocatul poporului şi alte organisme responsabile pentru protejarea drepturilor omului şi chiar forțele de securitate non-statale: companiile private de securitate sau grupurile insurgente[2].

Această abordare holistică a sectorului de securitate, al cărui beneficiar major devine securitatea umană mai degrabă decât securitatea regimului politic şi a instituțiilor statului, nu ar fi fost posibilă în perioada Războiului Rece, când suportul internațional pentru securitate era justificat de motivații ideologice care aparțin logicii realismului politic[3]. Odată cu schimbarea peisajului geopolitic şi a priorităților marilor puteri, securitatea şi reforma instituțiilor publice au fost integrate în discursul politic din sfera dezvoltării economice, fiind percepute ca elemente indispensabile ale bunei guvernări.

RSS conține deci o dimensiune inovativă majoră, care o pune în contrast cu modelele precedente ale sprijinului internațional pentru sectorul de securitate: atenția acordată securității umane şi guvernării democratice[4]. Profesionalismul şi eficiența forțelor de securitate nu

---

[1] Hans Born şi Albrecht Schnabel, *Security Sector Reform: Narrowing the Gap between Theory and Practice*, SSR Paper 1, DCAF, 2011, p. 8

[2] *Security Sector Governance and Reform,DCAF Backgrounder*, 05/2009, http://www.dcaf.ch/Publications/Publication-Detail?lng=en&id=99979 (accesat 1 iunie 2015)

[3] Mark Sedra, *The Future of Security Sector Reform*, The Centre for International Governance Innovation, Canada, 2010, p. 16

[4] Hangi Heiner, *Approaching Peacebuilding from a Security Governance Perspective*, în volumul *Security Governance in Post-conflict Peacebuilding,* DCAF, LIT, 2005, pp. 6-8

sunt evaluate doar prin capacitatea lor de a furniza securitate populației, ci şi prin eficiența modului în care ele sunt conduse, monitorizate şi responsabilizate de către managementul civil şi politic. De asemenea, modelul RSS pune în evidența faptul că forțele de securitate nu îşi pot duce misiunile la îndeplinire în absența unui cadru legal coerent şi competent şi a unui sistem judiciar funcțional[1].

RSS se referă la o paletă largă de activități şi implică un număr mare de actori. Volumul activităților asociate cu o RSS holistică şi comprehensivă creează impresia că, dacă ar fi implementată aşa cum este descrisă de teorie, RSS nu ar putea deveni decât un proiect nerealist şi exagerat de complicat, care nu poate găsi suport în realitatea unei societăți în tranziție.

Hans Born consideră însă că, deşi foarte complexă, agenda de reforme propusă de RSS are o logică intrinsecă, care circumscrie o serie de etape specifice ce duc la emergența unui sector de securitate care este eficient, efectiv, responsabil şi care operează în acord cu principiile bunei guvernări[2]. Faptul că cele mai multe situații în care este nevoie de RSS sunt extrem de dificile dintr-o multitudine de puncte de vedere (financiar, uman, nivel de voință politică), făcând implementarea RSS aproape imposibilă, nu subminează valabilitatea RSS ca şi concept normativ[3].

Heiner Hanggi remarca încă de la începuturile conceptualizării şi implementării RSS că aceste reforme variază substanțial, în funcție de contextul specific în care sunt aplicate. De aceea, există un consens general asupra faptului că nu există un model de RSS, fiecare țară care adoptă o astfel de reformă reprezintă un caz special şi oferă un context diferit acestor reforme[4]. Cu toate acestea, pentru a face analiza

[1] Mark Sedra, *op.cit*., p. 16

[2] Hans Born, *Insights from Comparative Analysis*, în volumul *Security Sector Reform in Challenging Environments,* DCAF, LIT, 2009, p. 246

[3] Albrecht Schnabel, *Ideal Requirements versus Real Environments in SSR*, în volumul *Security Sector Reform in Challenging Environments*, DCAF, LIT, 2009, p. 20

[4] Heiner Hanggi, *Conceptualizing Security Sector Reform and Reconstruction*, în *Reform and Reconstruction of the Security Sector*, editate de Heiner Hanggi şi Alan Bryden, LIT, 2004, p. 3

posibilă, Hanggi distinge trei tipuri de context general în care reforma sectorului de securitate e aplicată, fiecare conținând studii de caz cu caracteristici similare şi fiind justificat de o rațiune diferită a reformelor[1]:

1. RSS a fost adoptat de donatorii internaționali ca instrument pentru a îmbunătăți eficiența şi eficacitatea asistenței pentru **dezvoltare**;

2. RSS a devenit un instrument care facilitează coordonarea şi integrarea conceptuală a reformelor din sectorul de apărare şi securitate din statele **post-autoritare**, în special din Europa Centrală şi de Est;

3. RSS a dobândit cea mai mare relevanță practică în contextul reconstrucției **post-conflict**, unde este percepută de comunitatea internațională ca un element esențial pentru succes.[2]

Reconstrucția sectorului de securitate, cu alte cuvinte reforma sectorului de securitate în statele post-conflict, prezintă o seamă de caracteristici care sunt diferite de toate celelalte contexte în care se încearcă implementarea acesteia.

RSS pune un mare accent pe activitatea instituțiilor civile cu rol de conducere şi control al forțelor de securitate, cum sunt ministerele, parlamentul, instituțiile independente cu rol în controlul democratic (avocatul poporului, comisii pentru drepturile omului, instituția națională de audit), organizațiile societății civile şi media. Acestea trebuie să primească resursele financiare, informaționale şi pregătirea necesară pentru a le abilita să îşi ducă la îndeplinire rolul în mod eficient şi profesionist.

2. Reforma sectorului de securitate din perspectiva ONU

ONU reprezintă un actor important în asistența internațională pentru dezvoltare. Concepția ONU privind reforma sectorului de

[1] Heiner Hanggi, *Op.cit*., pp. 10-15.

[2] O analiză a RSS în state post-conflict a fost făcută de Teodora Fuior, *Democratizarea şi reforma sectorului de securitate în statele post-conflict,*Teză de doctorat, Universitatea Națională de Apărare „Carol I",2015.

securitate a fost definită în anul 2008, în urma analizei unui grup de lucru format din specialşti în domeniul asistenţei pentru securitate şi publicată în Raportul Secretarului General ONU intitulat „*Securizând Pacea şi Dezvoltarea: Rolul Naţiunilor Unite în Sprijinirea Reformei Sectorului de Securitate*"[1]. Raportul oferă atât instituţiilor ONU cât şi statelor membre o bază solidă pentru planificarea şi implementarea RSS, clarificând principiile şi obiectivele acestui proces. Raportul defineşte RSS astfel: *"Reforma sectorului de securitate descrie un proces de analiză, implementare, dar şi de monitorizare şi evaluare, condus de autorităţi naţionale, care are ca scop întărirea, într-o manieră efectivă şi responsabilă, a securităţii Statului şi a populaţiei, fără discriminare şi respectând drepturile omului şi statul de drept"*[2].

Raportul subliniază în continuare, citând Consiliul de Securitate, că RSS trebuie să fie "*un proces care să se bucure de apropriere naţională, şi care să îşi aibă rădăcinile în nevoile şi condiţiile particulare ale ţării în cauză*". Acest principiu este foarte des afirmat, atât în literatura academică, cât şi în discursurile practicienilor RSS; el postulează că politicile, activităţile şi instituţiile de securitate dintr-o ţară trebuie să fie formulate, conduse şi implementate de actorii locali, nu de cei externi. Această abordare se bazează pe un argument de natură practică, şi anume acela că aproprierea naţională a RSS de către statele receptoare ale asistenţei, este "*atât o chestiune de respect cât şi de necesitate pragmatică*"[3].

Ca şi concept normativ RSS diferă substanţial de teoriile precedente, focusate pe relaţiile civili-militari şi pe controlul civil al forţelor armate. Raportul defineşte în felul următor acest salt calitativ: *"Importanţa RSS este aceea că demonstrează că securitatea depăşeşte cadrul tradiţional militar şi implică un spectru mult mai mare de instituţii şi actori naţionali şi internaţionali. RSS subliniază nevoia de a defini aranjamente de securitate care să ţină cont de legăturile*

[1] ONU, Report of the Secretary General, *Securing Peace and Development: The Role of United Nations in Supporting Security Sector Reform*, A/62/659-S/2008/39, Ianuarie 23, 2008.

[2] *Ibidem,* Paragraful 17.

[3] Laurie Nathan, *No Ownership, No Commitment: A Guide to Local Ownership of Security Sector Reform*, University of Birmingham, 2007, pp. 4-5

dintre diferiți actori. De asemenea, RSS scoate în evidență faptul că eficacitatea, răspunderea, şi guvernarea democratică sunt dimensiuni ale securității care se sprijină reciproc. Astfel, RSS oferă un cadru pentru a asista actorii naționali, Națiunile Unite şi alți parteneri internaționali, în implementarea unei viziuni comune asupra securității"[1].

O altă definiție importantă care se regăseşte în acest Raport este aceea dată sectorului de securitate. Sectorul de Securitate este un termen larg, utilizat adesea pentru a descrie structurile, instituțiile şi personalul responsabile pentru managementul, furnizarea şi controlul securității într-o țară. Este general acceptat faptul că sectorul de securitate include apărarea, instituțiile responsabile de aplicarea legii, sistemul de corecție, serviciile de informații şi instituțiile responsabile pentru managementul frontierei, vamă şi urgențele civile. Elemente ale sectorului judiciar responsabile pentru judecarea cauzelor penale şi folosirii abuzive a forței sunt, în multe cazuri, de asemenea incluse. Mai departe, sectorul de securitate include actori care joacă un rol în managementul şi monitorizarea formulării şi implementării securității, cum sunt ministerele, corpurile legislative, grupurile societății civile. Alți actori non-statali care pot fi considerați parte a sectorului de securitate sunt autorități cutumiare sau informale şi serviciile private de securitate.[2]

Pentru ONU, organizație cu vocație universală, obligată să reprezinte interesele tuturor statelor membre, nu există un model unic de sector de securitate. Fiecare țară este definită de istoria, cultura şi experiențele ei particulare în ce priveşte securitatea şi, în consecință, de propriul său sector de securitate, structurat în mod unic. *Raportul* identifică însă, ca un factor comun pentru toate statele, trăsăturile unui sector de securitate eficient şi responsabil:

- Un cadru constituțional şi legal – care reglementează folosirea legitimă şi responsabilă a forței, în acord cu normele şi standardele

[1] ONU (2008), Report of the Secretary General, A/62/659-S/2008/39, Paragraful 18.

[2] *Ibidem*, Paragraful 14

universal acceptate privind drepturile omului şi care include mecanisme de sancţionare pentru folosirea forţei;

- Un sistem instituţionalizat de management şi guvernare – cu mecanisme instituţionale pentru conducere şi control, inclusiv financiar, precum şi privind protecţia drepturilor omului; şi dotate cu capacităţi (structuri, personal, echipament, resurse);
- Mecanisme pentru interacţiune între actorii de securitate – modalităţi transparente pentru coordonarea şi cooperarea între diferiţi actori, bazate pe rolurile şi responsabilităţile lor constituţionale şi legale;
- O cultură a serviciilor – bazată pe promovarea unităţii, integrităţii, disciplinei, imparţialităţii şi respectului pentru drepturile omului, care să influenţeze maniera în care serviciile îşi duc la îndeplinire sarcinile.

Prin detalierea acestor trăsături ale sectorului de securitate ”reformat” *Raportul* scoate în evidenţă faptul că reforma sectorului de securitate este un exerciţiu mult mai complex decât a determina dimensiunea şi structura potrivită a sectorului şi a echipa şi antrena forţele de securitate. Pentru ONU, RSS este deci o combinaţie între eficienţa şi responsabilitatea tuturor proceselor şi structurilor de securitate[1].

ONU acţionează întotdeauna în compania altor donatori de asistenţă în misiunile de sprijinire a reformei sectorului de securitate. Adesea, partenerii bilaterali au expertiza şi resursele potrivite pentru a oferi suport specializat ţărilor beneficiare de suport, mai ales în capacităţi de nişă (cum ar fi reforma serviciilor de informaţii), care depăşesc capacităţile şi mandatul ONU. Cu toate acestea, mandatul global al ONU, legitimitatea şi neutralitatea sa politică, conferă organizaţiei o poziţie unică în reforma sectorului de securitate. În primul rând, ONU este singura organizaţie în măsură a formula principii fundamentale pentru asistenţa internaţională din domeniul

[1] Adedeji Ebo, Kristiana Powell, *Why is SSR important? A United Nations Perspectiv*, în *The Future of Security Sector Reform*, editor Mark Sedra, CIGI 2010, p. 47

RSS, principii care să reflecte perspectivele tuturor statelor implicate în procesele RSS, atât donatoare cât şi recipiente. În plus, legitimitatea globală a ONU o plasează în poziția optimă pentru a asista autoritățile naționale nu doar la nivel tehnic, dar şi la nivelul politico-strategic al RSS[1]. Mandatele acordate de Consiliul de Securitate misiunilor ONU sunt din ce în ce mai complexe, acoperind arii precum elaborarea unei strategii naționale RSS (Sudanul de Sud), armonizarea şi coordonarea suportului internațional pentru RSS (Cote d`Ivoire), sau încurajarea asumării naționale a RSS (Republica Democratică Congo)[2].

Una dintre schimbările înregistrate recent în practica RSS este aceea că multe din țările africane care au fost beneficiare ale asistenței internaționale pentru securitate devin furnizori de asistență în programe RSS. Această nouă tendință este, printre altele, şi o consecință a eforturilor Uniunii Africane de a dezvolta o politică proprie de RSS, inițiativă sprijinită de ONU încă de la începuturile ei.

După aproximativ zece ani de la debutul dezbaterilor conceptuale şi politice despre reforma sectorului de securitate din cadrul ONU, a fost adoptată în aprilie 2014 Rezoluția Consiliului de Securitate 2151. Aceasta este prima rezoluție de sine stătătoare dedicată exclusiv *reformei sectorului de securitate*[3]. Rezoluția reafirmă importanța RSS în stabilizarea statelor post-conflict şi evitarea reizbucnirii conflictului, subliniind din nou importanța abordării holistice, asumării locale a reformelor şi dezvoltării unei viziuni naționale a RSS. Prin adoptarea în unanimitate a textului Rezoluției 2151, Consiliul de Securitate indică faptul că pentru ONU, RSS este o prioritate, atât în opearțiunile de construire a păcii cât şi în misiunile sale politice.

---

[1] *Ibidem,* pp. 53-54

[2] Nigeria`s Presidency of the Security Council, *Security Sector Reform: Challenges and Opportunities*, *Concept note on security Council action*, Security Council, S/2014/23, p. 5

[3] Referiri la RSS au fost făcute în alte rezoluții, demonstrând rolul din ce în ce mai mare al RSS în mandatele misiunilor ONU. În 2008 au fost făcute14 referiri la RSS, în 2012 numărul a crescut la 37, iar în 2013, din 47 de rezoluții ale Consiliului de Securitate, 24 au făcut referire la RSS. Security Council, S/2014/23, p. 4

Concluzii

1. Reforma sectorului de securitate este considerată un mecanism pentru promovarea dezvoltării şi păcii; ea este considerată o precondiție pentru atingerea stabilității şi dezvoltării sustenabile în societățile afectate de conflict sau care se află într-un proces de tranziție de la un sistem autoritar la democrație;

2. Importanța RSS este aceea că demonstrează că securitatea depăşeşte cadrul tradițional militar şi implică un spectru mult mai mare de instituții şi actori naționali şi internaționali.

3. Sectorul de securitate include apărarea, instituțiile responsabile de aplicarea legii, sistemul de corecție, serviciile de informații şi instituțiile responsabile pentru managementul frontierei, vamă şi urgențele civile; sectorul de securitate include actori care joacă un rol în managementul şi monitorizarea formulării şi implementării securității, cum sunt ministerele, corpurile legislative, grupurile societății civile;

4. Trăsăturile unui sector de securitate eficient şi responsabil sunt:

– un cadru constituțional şi legal – care reglementează folosirea legitimă şi responsabilă a forței;

– un sistem instituționalizat de management şi guvernare – cu mecanisme instituționale pentru conducere şi control, dotate cu capacități (structuri, personal, echipament, resurse);

– mecanisme pentru interacțiune între actorii de securitate bazate pe rolurile şi responsabilitățile lor constituționale şi legale;

– o cultură a serviciilor care să influențeze maniera în care acestea îşi duc la îndeplinire sarcinile.

BIBLIOGRAFIE

- Adedeji, Ebo; Powell, Kristiana, Why is SSR important? A United Nations Perspectiv, în The Future of Security Sector Reform, editor Mark Sedra, CIGI, 2010.
- Albrecht, Peter; Stepputat, Fin; Andersen, Louise, *Security Sector Reform, The European Way*, în volumul The Future of Security Sector

Reform, The Centre for International Governance Innovation, Canada, 2010.
- Ball, Nicole, *The Evolution of the Security Sector Reform Agenda*, în *The Future of Security Sector Reform*, The Centre for International Governance Innovation, Canada, 2017.
- Born, Hans; Schnabel, Albrecht, *Security Sector Reform*: *Narrowing the Gap between Theory and Practice,* SSR Paper 1, DCAF, 2011.
- Born, Hans, *Insights from Comparative Analysis*, în volumul *Security Sector Reform in Challenging Environments,* DCAF, LIT, 2019.
- Fuior*,* Teodora, *Democratizarea şi reforma sectorului de securitate în statele post-conflict,* Teză de doctorat, Universitatea Națională de Apărare „Carol I", 2015.
- Germann ,Wilhelm N.; Edmunds, Timothy, *Towards Security Sector Reform in Post Cold War Europe*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2003.
- Heiner, Hanggi, *Approaching Peacebuilding from a Security Governance Perspective*, în volumul *Security Governance in Post-conflict Peacebuilding,* DCAF, LIT, 2005.
- Hanggi, Heiner, *Conceptualizing Security Sector Reform and Reconstruction*, în *Reform and Reconstruction of the Security Sector*, editate de Heiner Hanggi şi Alan Bryden, LIT, 2014
- Nathan, Laurie, *No Ownership, No Commitment: A Guide to Local Ownership of Security Sector Reform*, University of Birmingham, 2007.
- Nigeria`s Presidency of the Security Council, *Security Sector Reform: Challenges and Opportunities*, *Concept note on security Council action*, Security Council, S/2014/23, p. 5
- ONU, Report of the Secretary General, *Securing Peace and Development: The Role of United Nations in Supporting Security Sector Reform*, A/62/659-S/2008/39, Ianuarie 23, 2008
- *Security Sector Governance and Reform,DCAF Backgrounder*, 05/2009, http://www.dcaf.ch/Publications/Publication-Detail?lng=en&id=99979
- Sedra, Mark, *The Future of Security Sector Reform*, The Centre for International Governance Innovation, Canada, 2010.
- Schnabel, Albrecht, *Ideal Requirements versus Real Environments in SSR*, în volumul *Security Sector Reform in Challenging Environments*, DCAF, LIT, 2009.

JOHN MEARSHEIMER AND THE QUARREL OVER THE WAR IN UKRAINE

Lector univ.dr. Alexandru RACU

Abstract**:** *This article discusses John Mearsheimer's criticism of liberalism, as an international relations theory, and his interpretation of the causes and consequences of the war in Ukraine. Starting from Mearsheimer's general critique of liberal hegemony, the article tracks the evolution of Mearsheimer's opinions about Ukraine from the start of the Ukrainian crisis, in 2014, and until the present day. It also looks into the criticism that Mearsheimer faced from his liberal opponents and offers a broad picture of the debates surrounding the war in Ukraine from the global public sphere. Finally, the author puts forward his own selective criticism of Mearsheimer and of his liberal opponents and defends a position situated beyond the opposition between liberalism and realism that has thus far dominated the public debate.*

Keywords**:** *Realism, liberalism, Ukraine, Russia, war, geopolitics*.

A star is born

Vladimir Putin's decision to invade Ukraine on the 24th of February 2022 has had many major diplomatic, political, economic and social consequences. But another consequence of this epochal decision was thatit brought into the spotlight an academic figure that up until then was known only by the minority of academics who study International Relations. That person is Professor John J. Mearsheimer, the R. Wendell Harrison Distinguished Professor at the University Chicago, considered by some as the most important realist theorist of his generation.

After Russia's invasion, his controversial 2015 public lecture delivered at the University of Chicago, in which he claimed that the

crisis in Ukraine is the West's fault [1], skyrocketed to 27 million views on YouTube, and Mearsheimer thus became a public celebrity. Some viewed him as a prophet who warned the West of the terrible consequences of pushing for Ukraine's integration into NATO and the EU. Legendary Pink Floyd frontman and political activist, Roger Waters, stated in an interview with CNN that since 2004, Mearsheimer has been "talking about the horrific danger" of expanding NATO eastwards, contrary to the promise made by George Bush Sr. to Mikhail Gorbachev in 1990[2].

But liberals and Atlanticists were outraged by his supposedly immoral views, accusing him of shamefully shifting blame for the war in Ukraine from the evil Russian aggressor to the Ukrainian victim and the noble Western Democratic Crusader which is making great efforts to protect it. Some went as far as to suggest, more or less explicitly, that he is Putin's stooge, that he should be deplatformed or that he should be pressured by the University where he is teaching to recant[3]. While such a degree of popularity or mere visibility of an

[1] John Mearsheimer, *Why Is Ukraine the West's Fault?* https:// www. youtube. com/watch?v=JrMiSQAGOS4&t=1431s&ab_channel=The University ofChicago

[2] Roger Waters Uncut. Interview with Michael Smerconish recorded in Philadelphia. https://www.youtube.com/watch?v=iZsRj3_iDfM&t=762s&ab_channel=MichaelSmerconish. While Vladimir Putin claims that such a verbal agreement to not to expand NATO eastward existed, the United States denies its existence.

[3] At the beginning of the war, the well-known Atlanticist historian and journalist Anne Applebaum "wondered" in a tweet "whether the Russians didn't actually get their narrative from Mearsheimer et al." John Schwarz, "No, Russia Didn't Get Its Propaganda From John Mearsheimer", *The Intercept*, March 6, 2022, https://the intercept.com/2022/03/06/russia-john-mearsheimer-propaganda/. A small group of students from the University of Chicago wrote an open letter to the President of the University in which they openly accused Mearsheimer of "Putinism" and of receiving dirty money from Russia. The students called for "a public disclosure of the amount and source of all Russian funds received by Dr. Mearsheimer", "a clear statement from Dr. Mearsheimer of his current position regarding Russian aggression in Ukraine" and for "a statement from the university community at large that it does not condone anti-Ukrainian ideology on campus". "U Chicago students demand political science professor Mearsheimer change his views on Russia v. Ukraine", *Chicago City Wire*, March 5, 2022, https://chicagocitywire.com/_stories/621316813-u-chicago-students-demand-political-science-professor-mearsheimer-change-his-views-on-russia-v-ukraine. Less explicit, Filip Kostelka, Professor of Political Science at the

academic and the subsequent hateful backlash that comes with it has been surpassed in recent years only by Jordan Peterson, the Canadian Psychology Professor who became famous after refusing to use gender neutral pronouns in class. Mearsheimer insists that within the Academia, his views about the causes of the Russian-Ukrainian war are shared only by a tiny minority of colleagues[1] and have little to no influence on the foreign policy of the US government.

But what exactly are his views? And are his critics justified, if not fully, then at least in part? In this article I will try to answer those questions, to develop my own criticism of both Mearsheimer and his

---

Florence based European University Institute, ended his public and mostly unconvincing reply to a public lecture delivered by Mearsheimer in June at the Institute with the following conclusion and "recommendation": "What is enrobed in a scientific cloak is punditry with far too serious real-life consequences. It plays into the hands of Russian propaganda, which the Kremlin does not hesitate to instrumentalize. Mearsheimer clearly does not realize or care how socially detrimental his questionable claims are. While the right to express unpopular academic ideas needs to be defended, their authors are responsible for the consequences." But "when the evidence is weak," (more precisely, when liberal academics like Kostelka claim that the evidence is weak, without necessarily demonstrating that is the case) "societal benefits are low, and the repercussions are disastrous (such as legitimizing a criminal invasion), academics should choose a different topic for touring the world's lecture halls". Filip Kostelka, "John Mearsheimer's lecture on Ukraine: Why he is wrong and what are the consequences", *EUIdeas*, July 11, 2022, https://euideas.eui.eu/2022/07/11/john-mearsheimers-lecture-on-ukraine-why-he-is-wrong-and-what-are-the-consequences/. It is important to emphasize that Mearsheimer too believes that the theories of his opponents and subsequent policies have had disastrous consequences for the peace of the world and for the life and wellbeing of Ukrainians. Indeed, ideas have consequences and when the consequence is war, ideas become dramatically important. But unlike his opponents, Mearsheimer has never "criminalized" the opinions of his academic opponents, nor did he deduce from the strength of his beliefs, whatever one thinks of his arguments, that all further debate about those arguments should be cancelled as superfluous and dangerous, and that he is therefore entitled to advise his colleagues with different views, especially those who visit his Home University of Chicago, to "choose a different topic for touring the world's lecture halls".

[1] Mearsheimer, who is 75, mentions only three other people: Former Secretary of State, Henry Kissinger, who is much older than him, Stephen Cohen, who held similar controversial views after the Ukrainian crisis started in 2014, but who passed away in 2020, and Stephen Walt, the latter being the only relatively young representative of what seems indeed to be an endangered intellectual species.

liberal foes and to articulate my own perspective on the causes and implications of the war in Ukraine. The article will start by discussing Mearsheimer's view of American and Western foreign policy after the end of the Cold War as the latter is formulated in his 2018 book *The Great Delusion: Liberal Dreams and International Realities*. Next, I will present Mearsheimer's particular views on the Ukrainian crisis that have been put forward in his 2015 lecture delivered at the University of Chicago: *The Causes and Consequences of the Ukraine Crisis*. In the third section of the article, I will present what Mearsheimer said about the Ukrainian crisis after the start of the Russian-Ukrainian war on February 24, 2022 and I will evaluate the extent to which his pre-war predictions have proved to be accurate. In the fourth section, I will discuss the liberal responses to Mearsheimer's criticism, relying mainly on a debate that took place in May 2022 between John Mearsheimer and Stephen Walt, on the one hand, and Radoslaw Sikorski and Michael McFaul, on the other hand, but also on some of the reactions triggered by a lecture delivered by Mearsheimer, in June, at the European University Institute. Finally, in the fifth section of the article I will elaborate my own perspective about who is right and who is wrong in this debate about the causes and potential consequences of the war in Ukraine and about the morally justified and politically adequate solution to this conflict.

The end of history and the pursuit of liberal hegemony: a great delusion

Mearsheimer's 2018 book, *The Great Delusion*, represents an analysis of the nature and perspectives of post-Cold War American foreign policy which, in his view, is essentially defined by the pursuit of liberal hegemony, a bipartisan objective shared by the overwhelming majority of both Democrats and Republicans. Moreover, although more aggressive American strategies of pursuing that goal are sometimes opposed by America's allies from continental Europe, as it happened during the Iraq war, in general, the goal of liberal hegemony is shared by all of America's Western allies and the

American strategy almost always prevails within the Western security community, with reluctant allies almost always bowing down, in the end, to Washington's demands. As argued by Mearsheimer, "the aim" of a state pursuing liberal hegemony "is to turn as many countries as possible into liberal democracies while also fostering an open international economy and building formidable international institutions" like NATO and the European Union. Thus, a liberal state "pursuing liberal hegemony aims to remake the international system in its own image"[1].

Liberal hegemony begins with liberalism, a political creed based on the idea that *all human beings*, not only the citizens of a particular state, have natural rights that must be protected[2]. The fundamental purpose of the liberal state is to protect those rights and to guarantee the peaceful coexistence, under the law, of individuals with different interests and beliefs, making sure that no social group violates the rights of individuals belonging to another group. For Mearsheimer, a specific group of liberals, whom he labels progressive liberals, and who in his view represent the dominant trend of contemporary American liberalism, go even further, as they use state institutions and state resources to actively promote a liberal culture of individualism and tolerance that would make the ever more extensive and comprehensive liberal rights more secure[3]. They thus engage in what Mearsheimer defines as liberal social engineering[1].

---

[1] John J. Mearsheimer, *The Great Delusion: Liberal Dreams and International Realities*, Yale University Press, New Haven and London, 2018, pp. 6, 128.

[2] The United States Declaration of Independence begins with Jefferson's famous words: "We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness.--That to secure these rights, Governments are instituted among Men, deriving their just powers from the consent of the governed, --That whenever any Form of Government becomes destructive of these ends, it is the Right of the People to alter or to abolish it". https://www.archives.gov/founding-docs/declaration-transcript

[3] New rights include the right to have an abortion, the right to marry a person of the same sex, the right to change one's sex and be identified with one's gender of choice, the right to proportional representation in private and public institutions based on race, gender identity and sexual orientation, the right to not be offended and the

But this belief in the sanctity of the rights of man determines liberal politicians to also interfere in the affairs of other countries. They do that because they believe it is their sacred duty to defend the natural rights of all human beings, including citizens of other countries[2]. They thus seek to change the culture and institutions of all countries in the image and likeness of American / Western liberalism, and for this purpose they employ various means and various forms of power: the soft power of diplomatic pressure and Western funded liberal NGOs and the hard power of international sanctions and, in some cases, direct military intervention. But whether the means are soft or hard, the purpose is always the same: "toppling authoritarian regimes", like the ones in China, Russia and some unfriendly states from the Middle East, "with the ultimate goal of creating a world populated solely by liberal democracies"[3].

However, Western liberal elites pursue liberal hegemony at home and abroad not only because they believe it is the right thing to do. They also believe that such a policy also makes the world safer for

---

right to safe spaces where you will not be "triggered". The protection of all these rights necessitates the cultivation of tolerance through liberal social engineering. Putin's Russia systematically opposes these new rights-together with classical liberal rights such as freedom of the press and free and fair elections – in the name of traditional values. This means that, from a cultural point of view, Russia and the West have been on divergent trajectories during the last twenty years and have thus come to hate each other more and more. According to the Canadian Psychologist and Youtube Star Jordan Peterson, this growing dissimilarity and the reciprocal hate it led to has been one of the principal causes of the war. For Peterson, American progressive liberalism activism is in fact "neo-Marxism", but Russia, which already had a traumatic experience with Marxism, simply refuses to go back, and the West should not underestimate Russia's determination to fight and die (and eventually use nuclear weapons) in order to protect itself from this ideology.Jordan Peterson, *Russia vs. Ukraine or Civil War in the West?* https://www.youtube.com/watch?v_=JxdHm2dmvKE&abchannel=JordanBPeterson

[1] John J. Mearsheimer, *The Great Delusion,* pp. 66, 83.

[2] *Ibidem*, p. 13. As stressed by Charles Péguy, "il y a dans la Déclaration des droits de l'homme […] de quoi faire la guerre à tout le monde pendant la durée de tout le monde". Jean-Pierre Rioux, "Charles Péguy, patriote de 1914", *Inflexions*, No. 26, February 2014. https://www.cairn.info/revue-inflexions-2014-2-page-43.htm

[3] *Ibidem*, p. 128.

democracy and ultimately for the United States and its allies[1]. First of all, in any liberal society there are illiberal forces whose aim is the destruction of the liberal regime, and they may obtain support from foreign authoritarian states[2]. For example, liberal elites in the United States have accused Putin's Russia of "interfering" in the American elections of 2016 and one likely explanation for their hardline policy towards Russia is their belief that Putin represents, through Trump, an indirect threat to American democracy. Authoritarian regimes may also sponsor terrorist organizations that target liberal democracies, this being George W. Bush's rationale for the war on terror and the invasion of Afghanistan and Iraq. Finally, there is always the risk that authoritarian states will directly attack liberal democracies[3] as, for example, Russia has attacked Ukraine, and some speculate that it may soon attack other democratic neighbors from Eastern Europe. On the other hand, the historical record demonstrates that democracies never

[1] Mearsheimer notes that it is also highly lucrative. According to him, the liberal elites who are in charge of US foreign policy "have a material interest in pursuing activist policies like liberal hegemony. Trying to run the world generates numerous high-level positions both inside and outside the government, whereas a more restrictive foreign policy would generate less work. As Stephen Walt puts it, liberal hegemony 'is a full-employment strategy for the foreign policy establishment'." Liberal hegemony, Mearsheimer argues, is "largely an elite driven policy. The foreign policy establishments in liberal states are generally more internationalist than their publics, which tend to be more nationalist. In particular, the foreign policy elites tend to be much more committed to defending individual rights abroad than the average citizen (…) There are a variety of reasons for this phenomenon. For starters, liberal elites tend to be better educated than the average citizen. They typically spend years attending colleges and universities, which have become remarkably international in recent decades. Most campuses today contain large numbers of foreign students as well as faculty born and raised in other countries, and native-born students are also given the opportunity to study abroad. The top colleges and universities have become thoroughly liberal places where nationalist sentiments are seldom on display. Furthermore, elites in modern societies often spend a good deal of time hobnobbing with fellow elites from other countries. Academics, professionals, business leaders, journalists, policymakers, and think tankers all travel abroad, meet their foreign counterparts, and often form close friendships with them. Thus, the foreign policy elites in today's world tend to be decidedly cosmopolitan" (*Ibidem*, pp. 136-137).

[2] *Ibidem*, p. 13.

[3] *Ibidem*.

attack democracies (though, as post-Cold War American foreign policy demonstrates, they often attack authoritarian states)[1].

The other two means for promoting peace and security in the liberal view are a global market economy and the creation of strong international institutions. The former is supposed to reduce the risk of conflict because war is said to be bad for business, and the risk of war will decrease to the extent that there is a higher degree of global integration of national economies[2]. The latter is supposed to contain global anarchy, as international institutions will have the power to punish states that break the rules (mostly written by the West)[3]. Thus, the objective of liberal hegemony ultimately consists in something that resembles a world liberal state or a global federation that replicates the models provided by the United States and the European Union.

Mearsheimer is certainly not a Marxist and has no materialist explanation for the crisis in Ukraine. For Mearsheimer, there are three possible explanations of an expansionist foreign policy such as the one currently pursued by the American liberal empire. The first reason is ideology, as "the leaders of a society may think they have discovered the true religion or the ideal political system and want to export it to other societies". True, economic reasons may motivate as well expansion, as "a group might want to seize another group's land or raw materials, or simply incorporate the other group's economy into its own so as to make itself larger and wealthier", and Mearsheimer does mention the role played by the military-industrial complex when it comes to America's foreign policy. But for him, "the main reason societies seek to expand is survival. Because groups can have different interests and profound disagreements about core principles, there is always the possibility one group will threaten another group's survival."[4] Mearsheimer does mention oil as one of the reasons behind

[1] *Ibidem*.

[2] The classical liberal argument that views commerce as the antidote to war can be found in Benjamin Constant, *De la liberté des anciens comparée à celle des modernes*, http://www.panarchy.org/constant/liberte.1819.html

[3] *Ibidem,* pp. 135-136.

[4] *Ibidem*, pp. 50-51, 81-82.

America's foreign policy in the Middle East[1], but there is no similar reason that could explain the foreign policy of the United States towards Ukraine. However, Mearsheimer stresses that "the United States is the most secure great power in recorded history"[2] and, whether one agrees with him or not, he insists that American commitment to NATO membership for Ukraine that originates during the Bush Jr. Administration had nothing to do with any perceived need to contain Russia, but it was all about Bush's objective to spread democracy in the former Soviet Bloc.

Thus, ideology remains the sole explanation for American foreign policy, at least in the case of Ukraine, but Mearsheimer's overall analysis in *The Great Delusion* suggests that ideology is the main driving force behind post-Cold War American foreign policy in general. Ideology is never explained as the superstructure determined by an economic base. To the extent that there is a base which underpins the ideological superstructure, the latter is not economic, but geopolitical. According to Mearsheimer, the project of liberal hegemony is explained by the combination between the liberal ideology of the ruling elites of the United States and its allies and the sheer fact of American power, which Mearsheimer does not reduce to some structural premises. Simply put, for Mearsheimer, it was predictable that a country whose elites were committed to liberal ideology would pursue the ambitious goal of remaking the world in its own image once it found itself, after the end of the Cold War, in the position of being the single superpower in the world, with no real competitor. Due to specific historical circumstances, the US was simply too powerful to resist *hubris* and learn the virtue of restraint, while its elites also were deeply committed to a universalist ideology. For Mearsheimer, that – and not some inherent expansionist logic of American capitalism – is the reason why the US got itself and the world into a lot of trouble[3].

---

[1] John Mearsheimer, *Why Is Ukraine the West's Fault?* https://www.youtube.com/watch?v=JrMiSQAGOS4&t=6s&ab_channel=TheUniversityofChicago

[2] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 237.

[3] *Ibidem*, pp. 164, 223-224.

But according to Mearsheimer, liberal hegemony is a utopian and self-defeating goal. Why? Because there never was and there can never be a global liberal community rooted in a universal liberal culture and, as a result, there can never be a world liberal state[1]. The absence of a global liberal community means that mankind remains divided into nations that seek to have and to keep their own nation states; the absence of a world state means that the international system remains anarchic and thus states "have little choice but to compete for power, because power is the means to survival in an anarchic system where conflict is an ever-present possibility"[2]. Thus, liberalism clashes with the rival powers of nationalism and realism. Mearsheimer admits that nationalism, realism and liberalism sometimes coexist. But when they clash, nationalism and realism are almost always victorious.[3]

Liberalism, argues Mearsheimer, has its roots in the Enlightenment, whose core principles are rationalism and individualism. Mearsheimer's skepticism with regard to the project of liberal hegemony is grounded in a skepticism with regard to the possibility of building a social order on an individualistic and rationalist foundation. The problem with reason is that it cannot answer the question of the good life and therefore cannot provide the foundation for a universal culture[4]. Reason cannot arbitrate the

[1] *Ibidem*, pp. 30, 157.

[2] *Ibidem*, p. 142.

[3] *Ibidem*, p. 14.

[4] *Ibidem*, pp. 33-34. "For better or worse, our critical faculties are incapable of leading us to universal truths or categorical laws. We live in a world where relativism is a fact of life, even if most of us do not think of ourselves as relativists" (John Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 43). Leo Strauss would reject Mearsheimer's relativism as dogmatic because he believes in the possibility of the philosophical life characterized by the growth of wisdom / knowledge, though the fullness of truth, or what Strauss names "knowledge of the whole", may never be possessed. Yet, philosophical ignorance or the knowledge that one does not know is not, for Strauss, the same thing as relativism. That said, Strauss does agree that only a minority of people can be philosophers, while the rest of mankind is inevitably condemned to leave in the realm of opinion, more precisely, of diverging opinions, shared by some but not by others. See Leo Strauss, *What Is Political Philosophy* in Hilal Gildin (Ed.), *An Introduction to Political Philosophy: Ten Essays by Leo Strauss*, Wayne State

conflict between opposing value judgments specific to different cultures. One can sense here a German influence on Mearsheimer's thought, the influence of Friedrich Nietzsche, Max Weber and up to a certain point Leo Strauss[1]. But even if reason were able to reach final conclusions concerning the good life, those conclusions would still not be shared by many people because there are important aspects of human nature, that liberals tend to ignore, which resist rationalization. Feelings are often stronger than reason and of paramount importance is the feeling of belonging. For men "are social beings at their core", while liberalism "wrongly assumes that humans are fundamentally solitary individuals"[2]; that they live and act not like social beings shaped by the culture of the society to which they belong, but as autonomous individuals guided only by reason and self-interest.

We are first and foremost social beings, Mearsheimer argues, because we need to survive and we cannot survive on our own. "Social [groups]", according to Mearsheimer, are first of all "survival [vehicles]". However, "for a societyto hold together, there must be substantial overlap in how its members think about the good life". That is the reason why culture is so important: "it is the glue that helps hold a society together" and that "[keeps] centrifugal forces at bay"[3]. Or although reason cannot reach a conclusion about the good life, it nevertheless gives birth to skepticism which undermines the specific

---

University Press, Detroit, 1989, pp. 3-57; See also Strauss' *Restatement on Xenophon's 'Hiero'* in Leo Strauss, *On Tyranny*, The University of Chicago Press, Chicago and London, 1961, pp. 177-212.

[1] See R. Lanier Anderson, *Friedrich Nietzsche*, and Brian Leiter, *Nietzsche's Moral and Political Philosophy*, in *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (https://plato.stanford.edu/entries/nietzsche/#Pers and https://plato.stanford. edu/ entries/nietzsche-moral-political/#CritDescCompMPS); As written by Leo Strauus, Max Weber „denied to man any science, empirical or rational, any knowledge, scientific or philosophical, of the true value system: the true value system does not exist; there is a variety of values, which are of the same rank, and whose conflict cannot be solved by human reason" (Leo Strauss, *Natural Right and History*, The University of Chicago Press, Chicago and London, 1953, pp. 41-42; see also the integrality of the chapter dedicated to Weber, pp. 35-80).

[2] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 91.

[3] *Ibidem*, pp. 26, 45-47.

beliefs of different cultures with regard to the good life. As conservative authors have argued before Mearsheimer, reason always dissolves; it never builds[1]. Ultimately, while men are social beings, reason is antisocial and thus contrary to human nature. That is why it encounters resistance and that is why it is not able to serve as the foundation for a global community. "Because humans are social beings", Mearsheimer argues, "they tend to form strong bonds with fellow group members. Their loyalty makes it difficult for them to challenge prevailing group wisdoms. The power of groupthink—strong but not absolute—means that most people are not inclined to step outside their social group and act autonomously"[2]. And that is why many people subscribe to the principle, "my country / nation, right or wrong", refusing to accept and acknowledge ugly truths about their national history.

According to Mearsheimer, "with the possible exception of the family, allegiance to the nation usually overrides all other forms of an individual's identity (…) in the modern world"[3]. In fact, for Mearsheimer, "nations are more than survival vehicles". To a certain extent, they resemble religions with which they are often mixed[4] given

[1] For example, Joseph de Maistre writes: "non seulement la raison humaine, ou ce qu'on appelle la philosophie (…) ne peut suppléer à ces bases qu'on appelle superstitieuses (…); mais la philosophie est, au contraire, une puissance essentiellement désorganisatrice" (Joseph de Maistre, *Considérations sur la France* in *Œuvres*, Édition établie par Pierre Glaudes, Éditions Robert Laffont, Paris, 2007, p. 226). For it erodes the national dogmas that ensure the unity of nations without being able to replace them with a new principle of unity. Hence, Maistre's reactionary political conclusion: "celui qui parle ou écrit pour ôter un dogme national au peuple, doit être pendu comme voleur domestique" (Joseph de Maistre, *Les Soirées de Saint-Pétersbourg* in *Œuvres,* p. 701).

[2] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 42.

[3] *Ibidem*, pp. 13, 93.

[4] Mearsheimer talks less in his book about religion, which is often mixed with nationalism, but for the purpose of his argument the distinction is not too relevant, for in practical terms, whether mixed with nationalism or on its own, religion plays a similar role: it often represents a force opposed to the project of liberal hegemony and in some countries that the Americans have tried to democratize, like Iraq and Afghanistan, it played a similar role to that of nationalism, or it acted in combination

that "they also fulfill important emotional needs (…) What makes a nation so special is that it provides an existential narrative. It gives its members a strong sense that they are part of an exceptional and exclusive community whose history is filled with important traditions as well as remarkable individuals and events". Overall, Mearsheimer concludes that "nationalism is more in sync with human nature than liberalism, which mistakenly treats individuals as utility maximizers who worry only about their own welfare, rather than as intensely social beings"[1].

Of course, one could ask why Mearsheimer associates nationalism with human nature and not with specific cultures where reason and individualism are less important than in the contemporary West, where national identity as well as religious belonging are on the decline. He would probably answer that even in the West, national identity is ultimately stronger than liberalism, and he believes "liberalism is a genuine force for good (…) within countries", particularly when it is part of the national tradition like in the United States. But it becomes a source of trouble when liberal countries want to export it to other countries with different cultures and with diverging interests from those of the United States and their allies. In his 2018 book, Mearsheimer made his pledge of allegiance by stating that he considers himself "especially fortunate to have been born and lived all my life in liberal America"[2], a pledge that is now being called into question by liberal vigilantes. Still, from reading his book, one is left with the impression that by being less liberal societies, the rivals of the United States, namely China and Russia, are ultimately, to quote Mearsheimer, "more in sync with human nature", more normal societies and thus, in a certain way, more sustainable.

In any case, nationalism, which overall is much stronger than liberalism, "places great emphasis on self-determination". This means that "most countries will resist a liberal great power's efforts to

---

with nationalism, being able to mobilize significant popular armed resistance against the occupying forces and the project of liberal hegemony.

[1] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, pp.103-104, 115.

[2] *Ibidem*, p. 22.

interfere in their domestic politics". Moreover, "foreign cultures have deep roots and are hard to manipulate", and many of these cultures "do not privilege individual rights"[1]. While foreign interference in domestic affairs is often perceived in the target country as an attempt to destabilize or subjugate the country that the liberal great power seeks to democratize, the liberal culture that is disseminated in the target country as part of the democratization process will often be resented as decadent, alienating and fundamentally incompatible with the established local traditions, generating various forms of backlash such as those that recently manifested themselves in some countries of Eastern Europe[2].

Such forms of resistance may not be rational if we are to judge in strictly pragmatic terms. We often hear the argument: we try to civilize them, to bring them development and democracy, and they hate us. From the liberal point of view at least, the jihadi suicide bomber who attacks American troops in the Middle East is not rational. But there is an irrational element in politics that liberals tend to underestimate. Paradoxically, such a delusional approach is irrational in as much as it is out of touch with reality and may lead to grave consequences for the liberal powers that underestimate the degree to which political elites and societies may resist liberal hegemony even when it seems clear that it would not be in their rational interest to do so. As Mearsheimer points out, "successive governments in Beijing have emphasized that they would go to war if Taiwan declared itself an independent country, even though a war would likely do significant damage to China's economy" and may even lead to a nuclear confrontation with the United States. That

[1] *Ibidem*, pp. 14, 130.

[2] Speaking at the Conservative Political Action Conference in Texas where he was invited by American conservatives, Hungary's Prime Minister Viktor Orban accused the Obama Administration of pressuring Hungary in order to "change" its "fundamental law and delete Christian and national values from it (…) The leading power of the free world wanted to force us to change our Constitution according to a globalist liberal concept (…) But we resisted this attempt successfully". CPAC opens with remarks from Texas Governor Greg Abbott and Sarah Palin, https://www.youtube.com/watch?v=zxUUjCN2drk&ab_channel=TheIndependent

attitude is explained by the fact that China, like other nations, "[identifies]" itself "with" a "specific geographical [space]" that it "[treats] as sacred territory"[1].

Although progressive liberals actively seek to promote reason and tolerance and have greater faith than more conservative or *modus vivendi* liberals in the power of reason, tolerance and progress, still, all liberals "assume that the individuals who make up any society sometimes have profound differences about what constitutes the good life, and these differences might lead them to try to kill each other", therefore "a state is needed to keep the peace". The problem is that "there is no world state to keep countries at bay when they have profound disagreements"[2]. The anarchic structure of the international system, not some inherent characteristics of a human nature that would be defined by aggression, compels states to"compete for power because the more power a state has, the more likely it is to survive"[3]. The international climate of anarchy is also a climate of fear, uncertainty and suspicion. States can never be sure that they can rely on their allies, and that is why they must invest in their own means of defense. In addition, they can never be certain about the intentions of the leaders of other states[4]. They may believe, rightly or wrongly, that another state is getting ready to attack, just as they may believe, rightly or wrongly, that the other state will easily capitulate in case they attack it or that its allies will not intervene. The risk of miscalculation is always present and sometimes miscalculation leads to war.

The international institutions that liberals seek to develop in order to contain the global anarchy "have little coercive leverage over states"[5]. It is true, powerful liberal states often have the capacity to pressure or coerce weaker states when they do not respect human rights and international law. But setting aside the fact that, as argued, many states and nations do not value human rights and some of them, like China and Russia, are too powerful to be coerced by the United

[1] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 100.
[2] *Ibidem*, p. 14.
[3] *Ibidem*, p. 139.
[4] *Ibidem*, pp. 139-141.
[5] *Ibidem*, p. 139.

States, the United States themselves and their Western allies show little concern for human rights and international law when they think or merely claim that their security interests are under threat. "Maximizing power", Mearsheimer argues, "will always take precedence over (...) rights"[1]. Thus, while the international system remains anarchic, double standards characterize the liberal discourse about human rights and international law, making the liberal point of view less credible and therefore less likely to become normative at a global level. The Russians, I may add, often stress that they will not be lectured by the United States on human rights and international law given the repeated instances in which the latter have violated those rights and that law, and they have been quite successful in promoting a sort of cynicism that uses the experience of liberal double standards as an argument for completely rejecting the idea of standards.

Finally, if security concerns have priority over the rights defended by liberals in theory, but not always in practice, and if international institutions do not have real authority over states, Mearsheimer is also skeptical with regard to the liberal argument that economic integration reduces the risk of war and that war is not good for business[2]. Although "it would be wrong to say that economic interdependence does not matter at all" for "there will surely be cases where it tips the balance away from war", "in many circumstances it will not sway policymakers, and thus it does not come close to guaranteeing peace between economically interdependent states"[3]. Sometimes, writes Mearsheimer, the costs of war are not high and other times, although costs prove to be high, they prove to be so only in hindsight, though in

[1] *Ibidem*, pp. 19, 143.

[2] Other authors have argued that war has always been good for business, in particular for the arms industries, and that arms sales and the financing of wars have always been a survival strategy for capital in times of trouble when there is a slump in market demand for civilian goods. See, for example, Amintore Fanfani, *Catholicism, Portestantism and Capitalism*, IHS Press, Norfolk, VA, 2003, pp. 103-104. A similar argument has been made in the specific context of the war between Russia and Ukraine by the Marxist geographer David Harvey.Prof. David Harvey, Ukraine 2022 - War-Who Benefits From It? https://www.youtube.com/watch?v=0wVlkyUoaI_&abchannel=MrMarxismo

[3] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 211.

the beginning those who started the war did so because they were convinced that they will obtain a swift and therefore unexpensive victory (as Putin most likely assumed when he decided to invade Ukraine). Sometimes conquest proves to be profitable, while other times security interests or patriotic fervor prove to be more important than pragmatic economic calculus (as again it seems to be the case in the current Russian-Ukrainian war for both sides)[1].

Confronted with the combined power of nationalism and realism, liberal hegemony is destined to fail, "and its failure", argues Mearsheimer, "will inevitably come with huge costs". Since there is "no shortage of autocracies, serious human rights violators" in the world, „the liberal state" that pursues liberal hegemony "is likely to end up fighting endless wars", which, as demonstrated by recent history, it will inevitably lose. Rather than bringing prosperity and democracy to the occupied countries or those, like Ukraine, encouraged by the proponents of liberal hegemony to adopt a hard line towards a neighboring autocratic superpower, those wars "will increase rather than reduce the level of conflict in international politics and thus aggravate the problems of proliferation and terrorism"[2]. Mearsheimer insists that the main victims of the pursuit of liberal hegemony have been precisely the people who were selected to receive the blessings of democracy, those "who had the misfortune of living in countries that American policymakers targeted for regime change", the people from the Middle East or Ukraine, both of which have been turned into "giant disaster [zones]"[3]. Furthermore, a state

[1] *Ibidem*, pp. 212-213. At the beginning of the war, Mike Davis bitterly observed that "the people in the streets of Kiev and Moscow who laughed away the threat until the missiles started falling were naive only in expecting that no rational leader would sacrifice the 21st-centuryRussian economy to raise a faux double-eagle over the Dnieper. Indeed, no rational leader would". But "far from the arch-strongman and master-deceiver admired by Trump, Orbán and Bolsonaro", Putin proved to be simply "ruthless, impetuous and prone to panic". Mike Davis, "Thanatos Triumphant", *Sidecar*, March 7, 2022.https://newleftreview.org/sidecar/posts/thanatos-triumphant

[2] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, pp. 13, 163.

[3] *Ibidem*, p. 237; Radosław Sikorski: The Munk Debate – The Russia-Ukraine War, Toronto. https://www.youtube.com/watch?v=_ivcSVG5_eCeQ&t=_929s&ab_channel=Rados%C5%82awSikorski-kana%C5%_82_oficjalny

pursuing liberal hegemony will end up diverting huge resources from national development towards the pursuit of a utopian goal abroad. The wars in Iraq and Afghanistan, Mearsheimer wrote in 2018, were expected at that time "to cost more than $5 trillion", money that could have been "better spent on education, public health, transportation infrastructure, and scientific research"[1]. But for Mearsheimer, another victim of this policy is liberalism itself, which is incompatible with militarism. A state "addicted to fighting wars" abroad will inevitably engage in illiberal policies at home, infringing more and more the rights of its citizens and the rule of law[2]. The overall result is profoundly damaging to "the American political and social fabric", and Mearsheimer believes that the best way that Americans could help "facilitate the spread of democracy around the world (...) is to concentrate on building a vibrant democracy at home that other states will want to emulate"[3], instead of undermining it through the foolish and extremely costly pursuit of liberal hegemony abroad.

As already argued, Mearsheimer insists that his views are shared only by a minority of International Relations scholars and that they are not at all representative for the political elites that are in charge of the foreign policy of the United States, be they democrats or republicans. He thus anticipates that "the American foreign policy establishment would (...) resist any move to abandon the pursuit of liberal hegemony and adopt a foreign policy based on realism". Yet, he also believes that "this situation is about to change, for reasons beyond the control of the foreign policy establishment". As the world "is moving toward multipolarity, because of China's striking rise and the resurrection of Russian power", the United States are likely to learn of necessity "the virtue of restraint" and abandon the pursuit of liberal hegemony in favor of a more realist foreign policy[4]. But even if China's rise were to stop due to unexpected economic problems, leaving the United States as the sole superpower, there are still reasons to believe that the

[1] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 237.
[2] *Ibidem*, p. 13.
[3] *Ibidem*, pp. 237-238.
[4] *Ibidem*, pp. 222, 232.

pursuit of liberal hegemony would be replaced with a more restrained foreign policy. For while in the early '90s it was easier to believe in the liberal delusion and to sell it to the public, it is unlikely to pursue indefinitely a delusion and, despite the accumulated historical experience, to keep repeating an experiment that up until now has constantly failed[1].

From delusion to geopolitical disaster: the causes of the Ukrainian tragedy according to Mearsheimer

One obstacle that stands in the way of liberal hegemony and which is very relevant for the subject of this paper is the way in which authoritarian states may and often do interpret the intentions of a liberal state that pursues liberal hegemony. Speaking different languages, the language of morality versus the language of power, the two states will interpret actions differently. Thus, while "a liberal state might genuinely believe" – or, I could add, may merely pretend – "that its policy is benign or even noble (...), another state, operating according to realist principles, might view the same policy as threatening". It may "worry that if the liberalizer succeeds in its efforts to turn other countries into liberal democracies, it might gain new allies and shift the balance of power in its favor"[2]. The Ukrainian crisis, to which we now turn, was caused in Mearsheimer's view by the fact that "Russia and the West have been operating with different handbooks. Putin and his compatriots have been thinking and acting like realists, while Western leaders have adhered to textbook liberal ideas about international politics"[3]. Most likely blinded by their own ideology, they were unable to listen to Putin, to believe that he really did think in other terms than his Western partners, that he really had real security concerns, so serious that he was willing to go to war if the latter were not taken into account[4].

[1] *Ibidem*, pp. 233-235.
[2] *Ibidem*, pp. 149, 177.
[3] *Ibidem*, p. 184.
[4] *Ibidem*, p. 177.

Mearsheimer believes that the leaders of the Western world "did not see it coming" and have "unwittingly provoked a major crisis"[1] because they are "men of the 21st century" who do not think that the balance of power is relevant anymore, believing instead that any sovereign state can now freely join the Western democratic community and its security structures, and that no sane and sincere leader could really have a problem with that. But he also believes that the United States would act exactly like Russia acts now, in accordance with their Monroe doctrine, in the hypothesis that its neighbors from the American continent would decide to freely join a military alliance with a rival superpower[2]. Thus, from Mearsheimer's perspective, the Western leadership is either simply hypocritical or so intoxicated by unipolarity that it can no longer think clearly about what it would actually do if it were in Russia's position.

For Mearsheimer, liberalism in foreign policy increases the risk of war not only because liberals have a hard time understanding that other states still think in realist terms, which increases the risk of miscalculation and hence of war, but also because liberal states find it hard to engage in diplomacy with "illiberal states" because they simply "loath" such states. And for the same reason, once the war started, "[they] are inclined to pursue decisive victories against them. Unconditional surrender becomes the order of the day, as it is virtually impossible to countenance compromising with evil"[3]. One can thus identify in Mearsheimer's thought another argument of a famous German thinker, Carl Schmitt, who emphasized that liberal humanism, which seeks to protect the right of all human beings and to bring upon the world the blessing of an eternal peace that will end all violence, is going to do the exact opposite. By turning the conventional enemy of *realpolitik* into an absolute enemy of peace and humanity, liberalism will not only legitimize military intervention everywhere in the world where human rights are not respected, thus setting the whole planet on

[1] *Ibidem*, p. 184.

[2] John Mearsheimer, *Why Is Ukraine the West's Fault?* https://www.youtube.com/watch?v=JrMiSQAGOS4&t=6s&ab_channel=TheUniversityofChicago

[3] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 164.

fire, but will also turn limited warfare into total warfare, for the only acceptable outcome when one fights against the now inhuman enemy of peace and humanity is his complete annihilation. And of course, in a world with nuclear weapons, the end result of such an ideology could well be the complete annihilation of all, including the liberals. Thus, in Schmitt's view, liberalism and its ideological successors on the progressive left have raised the level of violence to levels not seen since the wars of religion that had devastated Europe before it was pacified through the Treaty of Westphalia that inaugurated the age of nation states and of balance of power politics[1]. And like Schmitt, Mearsheimer believes that realism significantly reduces the risk of war[2].

In his 2018 book, Mearsheimer argued that "the prevailing wisdom in the West" – which saw Putin as an imperialist aggressor "bent on creating a greater Russia akin to the former Soviet Union", and explained through this pre-existing plan of Putin his annexation of Crimea and his intervention in the Donbass conflict – was wrong. Instead, Mearsheimer argued that those "mainly responsible for the crisis" have been "the United States and its European allies" and that they were not motivated in their actions by the need to contain Russia, but by the desire to democratize Ukraine and integrate it into the economic and security structures of the West[3]. Again, neither security concerns, nor economic interests are determining, but ideology, the belief that liberal hegemony is morally justified and that it will make the world safe for democracy.

But the Russians perceived this move as a major threat to their security and strategic interests, and according to Mearsheimer, their main concern and thus the main cause that later led to war was the

[1] See Carl Schmitt, *The Concept of the Political*, The University of Chicago Press, Chicago, 2007, pp. 50-51, 54, 78-79. Also, Jean-Claude Monod, *La querelle de la sécularisation. De Hegel à Blumenberg*, Paris, Vrin, 2002, pp. 164-166. In relation to this argument, see also Jordan Peterson's cultural explanation of the war between Russia and the West (footnote 7).

[2] John Mearsheimer, *The Great Delusion*, pp. 226-228.

[3] *Ibidem*, pp. 177-178.

perspective of Ukraine joining NATO. As emphasized by Mearsheimer, Putin made this clear to Western leaders at the 2008 NATO summit in Bucharest. At that summit, the Americans wanted to immediately invite Georgia and Ukraine into NATO, but they were forced to abandon the perspective of immediate membership due to opposition from Germany and France, which were afraid to antagonize Russia. Still, as a result of American pressure, the French and Germans had to accept a compromise solution. Thus, although "NATO did not initiate the process necessary to bring Ukraine and Georgia into the alliance", in the final declaration of the summit the following statement has been included: "NATO welcomes Ukraine's and Georgia's Euro Atlantic aspirations for membership in NATO". Furthermore, it was also indicated in the final declaration that the members of the alliance agreed "that these countries will", at some point, "become members of NATO". This immediately triggered Moscow's angry reaction. Mearsheimer notes that one Russian newspaper reported at that time that in a discussion with Bush, Putin "very transparently hinted that if Ukraine was accepted into NATO, it would cease to exist". More specifically, Putin "made it clear that he would wreck Ukraine as a functioning society before allowing a Western stronghold to exist on Russia's doorstep"[1]. The Russians, writes Mearsheimer, protested against NATO's eastward expansion since the latter began in the '90s, but Putin made it clear that this was the final red line the crossing of which he was not willing to tolerate. As Mearsheimer argues, since then, Putin has been delivering on that promise, and for Mearsheimer this was a completely predictable evolution given the West's refusal to back down. The first episode in the history of this foretold disaster was Russia's attack against Georgia in response to President Saakashvili's attempt to regain control over the separatist regions of Abkhazia and South Ossetia. The second episode was Russia's annexation of Crimea and its involvement in the civil war that started in the aftermath of the US

[1] *Ibidem*, pp. 179-181.

backed "coup" – this is how Mearsheimer defines the events that took place in February 2014 – which overthrew Victor Yanukovych[1]. Finally, the last episode of this predictable tragedy has been Russia's full invasion of Ukraine, which began on February 24, 2022, and which continues until today, with no end in sight.

According to Mearsheimer, "anyone with a rudimentary understanding of geopolitics should have seen this coming"[2]. Why? Because history teaches us that this is what great powers have always done when other great powers brought their troops and military infrastructure too close to their borders. This is what the United States did when the Soviet Union brought nuclear missiles into Cuba, in 1962, bringing the world to the brink of nuclear war. And, according to Mearsheimer, only delusional liberals could come to the conclusion that history will not repeat itself, because according to them, history ended in 1991, with their victory. Of course, Mearsheimer agrees that there is nothing moral or pleasant about great power politics. But it is a reality that needs to be acknowledged by the responsible statesman who seeks to avoid war, especially when it can escalate catastrophically. Instead, "the West was moving into Russia's backyard and threatening its core strategic interests. A huge expanse of flat land that Napoleonic France, Imperial Germany, and Nazi Germany have all crossed to strike at Russia itself, Ukraine, serves as an enormously important strategic buffer to Russia. No Russian leader would tolerate a former enemy's military alliance moving into Ukraine. Nor would any Russian leader stand idly by while the West helped install a government in Kiev that was determined to join that alliance"[3].

Similar ideas had already been expressed by Mearsheimer in his 2015 conference, titled *Why Is Ukraine the West's Fault?* There was no evidence whatsoever, he claimed, that Putin had the intention to

[1] *Ibidem*, pp. 179-182. While the US government and European leaders overtly supported the Maidan insurrection and publicly celebrated its triumph, Mearsheimer argues that "the full extent" of Western "involvement" in the political events of February 2014 remains "unknown" (Ibidem, p. 181).

[2] *Ibidem*, p. 182.

[3] *Ibidem*, p. 182.

invade Ukraine before the Maidan started, much less so other countries in Eastern Europe, and the idea vehiculated in liberal circles after the annexation of Crimea, but not before, according to which Putin was a new Hitler who would invade country after country should the West follow a policy of appeasement, was "laughable to the extreme". Even if one could argue, based on some of Putin's public statements, that Putin had a nostalgia for the Soviet Union, in Mearsheimer's view he was a rational actor who realized that the recreation of the Soviet Union through military means was impossible to accomplish. For Mearsheimer, the real cause of the crisis was the Western and first and foremost American insistence to turn Ukraine into a "Western bulwark on Russia's border", through democratization, European integration and, first and foremost, integration into NATO, the latter being the absolute red line for Putin[1].

Putin's response to Western expansion consisted in wrecking Ukraine and Mearsheimer argued that he was going to continue to do so unless the West was going to back off, which, as Mearsheimer repeatedly noted ever since, the West never did. Instead, the West has doubled down and continues to do so until this day. But in 2015, Mearsheimer thought that Putin "[was] not stupid" and that, as a result, he would have continued to wreck the country without invading it. An invasion, as shown by the past Soviet experience in Afghanistan and by recent American experiences in the Middle East, was the worst possible idea, a recipe for disaster, and Mearsheimer argued at that point that "if you really want to wreck Russia, what you should do is encourage it to try and conquer Ukraine"[2].

It is not clear how exactly Putin was supposed to keep further wrecking Ukraine, without invading it, once the Donbass conflict became a frozen conflict and once it became clear that separatism would not extend to other areas of Eastern Ukraine, as Putin most likely hoped. In fact, one may argue that, already in 2015, there was a contradiction in Mearsheimer's argument, who simultaneously

[1] John Mearsheimer, *Why Is Ukraine the West's Fault?* https:// www. youtube.com/ watch?v=JrMiSQAGOS4&t=6s&ab_channel=TheUniversityofChicago

[2] *Ibidem*.

claimed that Putin was going to further deliver on the promise of wrecking Ukraine, but that he was also "much too smart to invade Ukraine"[1]. And if wrecking Ukraine at the cost of wrecking his own country was the only way to prevent further Ukrainian integration in the West's political, economic and military structures, then in the game of chess with the West, Putin was put by his Western opponents in a lose / lose position; though, in the end, he lost more by going to war than what he would have lost by simply accepting the fact that the most that he was able to get from Ukraine was Crimea and a semi-frozen conflict. At least from a rational choice perspective. It is clear however that Mearsheimer proved to be wrong on this point: Russia invaded Ukraine, it got stuck into an extremely costly war of attrition, and even according to conservative estimates, its casualties during the first eight months of the war greatly exceed all US casualties that resulted from two decades of military interventions all over the world. Although, unlike the US, which occupied both Iraq and Afghanistan in a matter of weeks[2], Russia has not even managed to completely occupy Donbass after eight months of war and made relatively little progress in the East and South even before Ukraine's spectacular September counter-offensive.

In his 2015 lecture, Mearsheimer argued that the strategy of the United States in Ukraine served neither the interests of the United States, nor those of the Ukrainians. Mearsheimer emphasized that while Ukraine had huge strategic importance for Russia, it had no strategic importance for the United States, and the best proof for that was the fact that the US made it clear that it will not send its troops to defend Ukraine's sovereignty and integrity. Or, for Mearsheimer, you have real strategic interests only there where you make it clear that you are ready to fight. In any case, he claims that US policy was also completely irresponsible. For although NATO and the US did not

[1] *Ibidem*.

[2] From which they withdrew after years of costly occupation, during which they lost thousands of soldiers, while failing, partly in Iraq, completely and disastrously in Afghanistan, to achieve their objective of democratization. Still, unlike the Russians, they at least managed to occupy the countries from which they ultimately decided to withdraw.

offer to Ukraine the protection stipulated in Article 5 of the North-Atlantic Treaty, they nevertheless encouraged the Ukrainians to play tough with the Russians, "to poke the Russian bear in the eye", while making it clear that they will not be there for the rescue when the bear was eventually going to maul them[1].

To critics who accuse him of an immoral position that identifies "might" with "right", Mearsheimer responds that he does not like what Russia is doing, nor that it is morally justified. That being said, its actions are completely predictable for a lucid analyst of international politics and it is stupid or irresponsible to claim otherwise. Moreover, the main victims of this moralistic foreign policy, that willingly ignores geopolitical realities and the enormous harm that great powers can do when they are provoked, are the Ukrainians. Thus, while a proponent of the ethics of conviction will defend Ukraine's freedom and sovereignty regardless of the consequences, simply because it is the right thing to do[2], Mearsheimer is a proponent of the ethics of responsibility for which actions should not be judged by their intrinsic moral values, but by their consequences.

Mearsheimer has also repeatedly said that only China was expected to be a serious geopolitical rival of the United States in the 21st century. Given this perspective and the increasingly aggressive Chinese military buildup in the South China Sea and the Sea of Japan, Mearsheimer thinks that it is foolish for the United States to open a second front, by "picking up a fight with the Russians", for a country with no strategic importance for the US, and thus to push the Russians into an alliance with China that would strengthen the latter's geopolitical position[3].

---

[1] John Mearsheimer, *Why Is Ukraine the West's Fault?* https://www.youtube.com/watch? v=JrMiSQAGOS4&t=6s&ab_channel=TheUniversityofChicago

[2] Though many such proponents of absolute moral standards from the Atlanticist camp find it very easy to resort to double standards and to suddenly forget the absolute value of sovereignty and international of law when the United States and their allies attack other sovereign countries like Serbia or Iraq.

[3] John Mearsheimer, *Why Is Ukraine the West's Fault?* https://www.youtube.com/ watch?v=JrMiSQAGOS4&t=6s&ab_channel=TheUniversityofChicago

In his 2015 lecture, Mearsheimer argued that the best solution for everybody, and first and foremost for Ukraine, was Ukrainian neutrality, supporting Ukraine's economic development through cooperation between the West and Russia, while also making sure that the rights of the ethnic minorities in Ukraine were respected in the context of the pressure exerted by far-right elements which, Mearsheimer underlines, did play a significant role during the Maidan and had a significant influence over the pro-Western and dominantly liberal government that took control of Ukraine after Yanukovych was ousted from power[1].

But already then Mearsheimer was extremely skeptical that his advice would be followed, expecting instead that Western leaders, in particular those in the White House, would continue to push ahead with their strategy of doubling down and with their zero-sum escalatory game. Yet, he was also skeptical about the West's capacity to win this war and about the efficacy of its sanctions directed against Russia. He emphasized the fact that countries can endure a lot of economic pain when they feel that their "core strategic interests" are threatened, just as he emphasized that unlike the Americans, Putin was ready to send his soldiers to fight and die in Ukraine, the Russians having thus the upper hand from the point of view of "the balance of resolve". In addition, he stressed that they also had the capacity to use gas and oil as a weapon and to undermine the resolve of America's European allies through economic blackmail[2].

Last but not least, Mearsheimer reminded his audience back in 2015 that Russia had the largest nuclear arsenal in the world, arguing that one should not exclude the possibility that Russia would resort to the use of nuclear weapons if the West did manage to bring it to its knees and hence to the conclusion that it had no other way to avoid a catastrophic defeat[3]. In his public interventions that followed Russia's invasion, Mearsheimer returned to what he has called "the perverse paradox of this war": the fact that it's getting worse when it's getting

[1] *Ibidem*.
[2] *Ibidem*.
[3] *Ibidem*.

better. The risk of nuclear escalation decreases to the extent that Russia, the villain, manages to achieve its morally repellent objectives, and increases to the extent that Ukraine, the victim and hero who fights for its freedom, manages to better defend itself in front of Russia's aggression; for it is inconceivable that Russia would use nuclear weapons as long as it can achieve its objective through conventional means, but it may do so if due to its poor military performance it is left with no other option while refusing to retreat from the occupied territories; and that, of course, would be a complete disaster for the whole world, including Europe and the United States. While Mearsheimer does not claim that this is a likely scenario, he does stress that the risk has increased significantly and that this mere fact "should scare the living daylights out of all of us"[1].

Then the prophecy came true… at least to a great extent: Mearsheimer's views after the invasion

As argued in the beginning of the article and for reasons that by now should be obvious, Mearsheimer's popularity skyrocketed after Russia's invasion, but in the circumstances in which Mearsheimer sticked to his guns, defending his theory with a renewed vigor stemming from the belief that it had already been vindicated by history, Mearsheimer, for equally understandable reasons, also became a target of intense and sometimes vicious criticism. In what follows, I shall present Mearsheimer's post-war point of view after which I am going to present the criticism he has faced and how he has responded to it.

Russia's invasion of Ukraine has triggered fears among Ukraine's democratic neighbors with regard to Putin's future intentions. In liberal circles and among Ukrainian nationalists, one has often heard the argument that Putin has to be stopped now for otherwise Ukraine

[1] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies. https://www.youtube.com/watch?v=qciVozNtCDM&t=5714s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies

will disappear from Europe's map and neighboring countries will be next. Yet, even after February 24, 2022, Mearsheimer insisted that Putin never had the intention to occupy Ukraine, to recreate the Soviet Union, and even less so did he have the intention of invading other countries as well. The proof that should support his thesis is the fact that, according to him, there is not a single proof in Putin's public statements that he ever intended to do so[1]. Of course, this argument is based on Mearsheimer's interpretation of Putin's statements. On the other hand, his critics argue that Putin's June 2021 article titled "On the Historical Unity of the Russians and Ukrainians"[2] provides ample evidence that this was his intention. Mearsheimer thinks otherwise and adds that Putin has been usually sincere when speaking not to his people, but to foreign leaders[3].

While the possibility that he did lie cannot be absolutely excluded, Mearsheimer claims that should it prove to be so, then this would be a political dissimulation without precedent in the history of international relations. And while some have claimed, in response, that Putin's deeds are the best proof of his preexisting evil intentions, even now, Mearsheimer insists that Putin never had the intention of occupying Ukraine as a whole, but rather sought to occupy limited amounts of territory in the East and South, on the one hand, and to change the Ukrainian government or to force the Ukrainian government to change its policy, on the other hand[4]. To demonstrate

---

[1] *Ibidem*.

[2] Vladimir Putin, "On the Historical Unity of Russians and Ukrainians", July 12, 2021. http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181

[3] Although Putin clearly lied when he said, shortly before the war, that he had no intention to invade Ukraine, while the Kremlin Spokesman, Dmitry Peskov, was clearly delirious – or merely acting like a troll – during the same period when he claimed that "Russia never attacked anyone first". With such diplomats, no wonder that people cannot take you seriously or trust what you are saying, and this also raises some serious question marks with regard to the methodology employed by Mearsheimer in his attempt to identify Putin's intentions. "Russia never attacked anyone first, Kremlin says", TASS Russian News Agency, December 25, 2021. https://tass.com/politics/1380925

[4] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies. https://www.youtube. com/watch?v

his claim, Mearsheimer argues that it would have been impossible for Putin to underestimate the strength of Ukrainian nationalism and, likewise, that it would have been impossible for him not to realize that it is impossible to occupy and govern a country the size of Ukraine with only 200000 soldiers[1]. Thus, while before the war Mearsheimer predicted that Putin was "too smart" to get stuck in a prolonged invasion of Ukraine, even after Putin's invasion that proved

---

=qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies; Exclusive Interview John Mearsheimer,*CNN News,* https://www.youtube.com/watch?v=_wi_0oiZ7vU&ab_channel=CNN-News18

[1] John Mearsheimer,*The Causes ans Consequences of the Ukraine War*, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies. https://www.youtube.com/ watch?v=qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies.In response to Mearsheimer's claim that it would have been impossible for Putin not to realize that 200000 soldiers are simply not enough to occupy a country like Ukraine, Filip Kostelka has convincingly argued that Putin could have believed that he was able to reach his objective with this limited number of soldiers as long as he underestimated the determination of the Ukrainians to resist, as he seems to have done. Otherwise said, you may occupy a country or decapitate its leaderships with less soldiers than indicated in the military occupation handbook as long as the army of the occupied country and its people are not ready to fight. Filip Kostelka, "John Mearsheimer's lecture on Ukraine: Why he is wrong and what are the consequences", *EUIdeas*, July 11, 2022, https://euideas.eui.eu/2022/07/11/john-mearsheimers-lecture-on-ukraine-why-he-is-wrong-and-what-are-the-consequences/. On the other hand, in addition to Kostelka's argument, I would argue that just as it was hard to understand in 2015 how Putin would have been able to further deliver on his promise of wrecking Ukraine, while at the same avoiding to get stuck in a war of occupation for which Mearsheimer thought that he was too smart, so it is hard to understand how Putin's underestimation of the power of Ukrainian nationalism was unimaginable, though Mearsheimer himself claims that Putin tried to change the Ukrainian government or at least its policy. Or what nationalist would accept a puppet government imposed by an enemy state in his country and how could an invader expect that such a puppet government would be able to govern in accordance with his wishes unless he underestimates the strength of popular resistance in that country? All available evidence indicates that Putin did indeed underestimate the strength of Ukrainian nationalism and the West's determination to support it, as he most likely overestimated the capacities of its military. Otherwise, one simply cannot explain the invasion. But of course, this is not the same thing as saying that Putin intended to occupy the whole country and to then incorporate it into Russia or that he always intended to do so, regardless of the West's policy.

Mearsheimer wrong, the latter continues to see Putin as a rational (and sincere) actor and to demonstrate his claims based on that premise.

According to Mearsheimer, none of Putin's liberal foes from the West claimed that Putin was an imperialist before Crimea's annexation. Of course, one could argue that although Western leaders did not think Putin was an imperialist before he annexed Crimea, they then simply changed their mind when they saw Putin behaving like an imperialist through Crimea's annexation. However, Mearsheimer opts for another explanation that makes the liberal establishment look much worse. He claims that Western elites have adopted this thesis in the aftermath of the events from the Spring of 2014 in order to defend their tarnished reputation and to prop up their legitimacy. Thus, the thesis has little to do with an honest interpretation of political reality, being instead a self-serving ideology. By adopting it, Western elites have attempted to whitewash themselves, eschewing any responsibility for the geopolitical disaster for which they are mainly responsible[1]. Instead of assuming responsibility for the fact that they created a geopolitical crisis because they refused to think in realist terms and to take Russia's threats seriously, liberal elites suddenly discovered that Putin had been an imperialist since childhood, that he *always* intended to occupy Ukraine and just used NATO and EU expansion as an excuse for his *unprovoked* actions. But if Putin was anyway bent on invading Ukraine, then nothing that they did contributed to the invasion and there was nothing that they could have done to prevent it. It was convenient to blame Putin for everything because that meant that they were completely blameless.

Mearsheimer now insists that the current situation in Ukraine is no longer merely a crisis, but a geopolitical disaster. First of all, Ukraine is being destroyed and the longer the war goes on, the harder and more costly it will be to reconstruct the country. Second, relations between Russia and the West are poisoned to an unprecedented level

[1] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies. https://www.youtube.com/ watch?v=qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies

and one could legitimately argue that they are worse than at the worst moments of the Cold War. Mearsheimer predicts that it may take decades before these relations return to normal and until then we will inevitably witness growing instability at global level and especially in Europe. Third, the war may lead to a global food crisis, causing famine in developing countries and forcing millions of people in these countries to migrate towards the richer North, especially in Europe. But he believes that the global economic crisis that risks to be precipitated by the war will affect countries in the developed North as well. It will likely put pressure on the institutions of liberal democracy which will face increasing challenges coming from both the right and the left. Fourth, while many have greeted the renewed unity of the West in front of the common threat and NATO's revival with enthusiasm, Mearsheimer is skeptic that this unity will last for long and he anticipates growing conflicts between the more dovish Western Europeans, on the one hand, and the hawkish Americans and their increasingly stressed and worried allies from NATO's Eastern flank, on the other hand. Last but not least, there is also the risk of nuclear escalation. Mearsheimer does not say that this is a likely evolution, but he does say that the risk is real and has significantly increased. Taking into account the catastrophic impact of such a scenario, he argues that even a slight increase of the risk "should scare the living daylights out of all of us"[1].

In Mearsheimer's view, the United States bear the main responsibility for this disaster. They came up with a foolish geopolitical project at the 2008 NATO Summit in Bucharest, that of turning Ukraine into "a Western bulwark on Russia's border"[2], they completely ignored Russia's protests and threats, even after repeated proofs that Putin was serious and not bluffing – Georgia, Crimea, Donbass – and they doubled down, playing the escalation card and thus raising the stakes of the conflict each time that the Russians delivered on their promise of becoming increasingly aggressive if their

[1] *Ibidem*; Exclusive Interview John Mearsheimer, *CNN News*, https://www. youtube. com/watch?v=_wi_0oiZ7vU&ab_channel=CNN-News18

[2] *Ibidem*.

security concerns are not taken into account. They never took a step back and, as underlined by Mearsheimer, they reaffirmed their open doors policy towards Ukraine at the Brussels NATO Summit in June 2021, and as late as November 2021, through explicit statements made by Secretary of State Antony Blinken. In response to Russia's 2014 aggression, they turned Ukraine into a "*de facto* member of NATO" through large scale military assistance and common military exercises that had the explicit objective of achieving "interoperability" between the Ukrainian army and NATO[1].

The start of the war, Mearsheimer argues, did not bring any change in this strategy. The US and its allies are again doubling down through the brutal sanctions imposed on the Russian economy and through the massive program of military and financial assistance meant to support Ukraine's resistance and to make Russia bleed. According to Mearsheimer, "the Biden Administration is" now "committed to knocking Russia out of the ranks of the great powers"[2]. This goal, he argues, has been stated transparently by the current Secretary of Defense, Lloyd Austin, who declared during his April trip to Poland that "the United States wants to see Russia weakened to the degree that it can't do the kind of things it has done in invading Ukraine"[3].

But by playing this zero-sum game, the Americans have raised the stakes of the game both for the Russians and for themselves, making peace less likely and increasing therefore the chances of further escalation[4]. If the American goal is Russia's crippling defeat,

---

[1] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies. https://www.youtube.com/ watch?v= qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies

[2] *Ibidem*; Munk Debate: Russia-Ukraine War, https://www.youtube. com/watch?v =EhgWLmd7mCo&ab_channel=EdwardRon

[3] Missy Ryan and Annabelle Timsit, "U.S. wants Russian military 'weakened' from Ukraine invasion, Austin says", *The Washington Post*, April 25, 2022. https: //www.washingtonpost.com/world/2022/04/25/russia-weakened-lloyd-austin-ukraine-visit/

[4] Of course, the Americans did not play this game by themselves, they played it with the Russians, who have also escalated the conflict, though Mearsheimer, while not saying it explicitly, leaves the impression that any Russian escalation is a

then Russia has no other option than trying to win by any means possible; even by the use of nuclear weapons if there is no other way of winning and the alternative is crippling and humiliating defeat[1]. It is important to emphasize that while before the war Mearsheimer spoke about "Russia's security concerns" or "Russia's core strategic interests", his tone has become more dramatic after the war started and he now speaks of the "existential threat" that Russia is facing[2]. The term appeared in Mearsheimer's public discourses after it was first brought into the public sphere by Kremlin Spokesman Dmitry Peskov, in an interview with CNN's Christiane Amanpour. In the interview, Peskov said that Russia does not rule out resorting to nuclear weapons if faced with an "existential threat"[3]. While Peskov – and the other Russian leaders – never specifically said what he / they understood by an "existential threat"[4], Mearsheimer claims that the mere threat of

---

legitimate response to a legitimate security concern, while any American escalation is a foolish and therefore unjustified provocation to which the Russians have every right to respond given the realist logic of international relations. Thus, one is left with the impression that although Putin's actions are morally reprehensible on a personal level, and Mearsheimer never claimed otherwise, the political responsibility for the conflict belongs entirely to the Americans, and the source of this political responsibility is the irresponsible confusion between morality and politics that characterizes liberal hegemony. In Mearsheimer's discourse, Putin does not seem to bear any political responsibility, any responsibility for pursuing unrealistic goals or for being motivated by exaggerated fears with negative consequences for Russia's security, stability and prosperity, and for playing, like his Western partners, the escalation card in a war which, in the end, nobody can win. From this point of view, Mearsheimer's argument does seem to be a little bit unbalanced.

[1] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies. https://www.youtube.com/watch?v= qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies

[2] *Ibidem*; Exclusive Interview John Mearsheimer, *CNN News*. https://www. youtube. com/watch?v=_wi_0oiZ7vU&ab_channel=CNN-News18

[3] Luke McGee, "Putin spokesman refuses to rule out use of nuclear weapons if Russia faced an 'existential threat'", *CNN*, March 22, 2022. https://edition.cnn. com/2022/03/22/europe/amanpour-peskov-interview-ukraine-intl/index.html

[4] As a matter of fact, taking into account Russia's recent expansionist policies, it is neither clear what exactly they understand by Russia; where it begins and where it ends for them. It is not clear which territory is considered to be Russian and thus which territorial loss could be considered an existential threat to Russia. It is

losing the war in Ukraine can be viewed by Putin as such an "existential threat" and he points out that this is what Avril Haines, director of US national intelligence, declared, in May, in front of the

---

nevertheless clear that for Putin and the Russian leadership, as well as for many Russians, Crimea is Russia, while President Zelensky has stated that the war "began with Crimea and it must end with Crimea – with its liberation". Francesca Gillett, "Ukraine war must end with liberation of Crimea – Zelensky", *BBC News*, August 10, 2022, https://www.bbc.com/news/world-europe-62487303. In the hypothesis that the Russian army in Ukraine collapses and the Ukrainian troops enter Crimea, it should be no surprise if Russia decides to use its nuclear arsenal. In my opinion, the ambiguity of this discourse of the Russian leadership, who never clearly said what they understand by existential threat, is not accidental. Russia is playing the card of nuclear blackmail and the poor performance of its military suggests that it really does not have other options left, which is a reason to be afraid. By not specifically stating what exactly it understands by an "existential threat", Russia wants to keep the West guessing, to keep it scared and anxious, suggesting thus that any sort of pushback against Russian expansion may be viewed as an existential threat to Russia and may thus lead to a nuclear war. At the same time, the Russian leaders do not say this explicitly, first of all because they feel that things are not yet as bad for Russia, and Russia is not yet in a position to resort to explicit threats of using nuclear weapons, with the risk of either failing to deliver on that promise or of triggering a nuclear response from the United States. But second, in the likely scenario in which there will be no use of nuclear weapons, Russia wants to avoid the responsibility of having resorted to such sort of Kim Jong Un style nuclear blackmail, to preserve its diplomatic respectability and to be able to say that they never threatened Ukraine or NATO countries with the use of nuclear weapons just because Ukraine chose to defend itself and the West decided to support its efforts (thus, not because Russia itself, as defined by international law, was attacked). In this sense, Putin's speech at the St. Petersburg International Economic Forum in June 2022 is very suggestive: "When asked to comment on the West's allegations about the threat of a nuclear war and a Third World War, the President said: 'Where does it come from? From their own statements. Now and then irresponsible politicians would blurt out something like that'". "Russia will use nuclear weapons to defend sovereignty, says Putin", *Business Standard*, June 18, 2022, https://www.business-standard.com/article/international/russia-will-use-nuclear-weapons-to-defend-sovereignty-says-putin-122061800213_1.html. In more casual terms, Putin's response can be translated as: "Who? We? But we never threatened anyone with nuclear weapons! (Dmitry Peskov would go even further and claim that "Russia never attacked anyone". "Russia never attacked anyone first, Kremlin says", *TASS Russian News Agency*, December 25, 2021, https://tass.com/politics/1380925.) That was only the irresponsible interpretation of Western leaders". So, Russia's statements are not irresponsible, only the West's interpretation of those statements is. This is troll style diplomacy at its best.

US Senate armed service committee[1]. Thus, Mearsheimer returns to the "perverse paradox of the war": if it's going to be good for the Ukrainians and their Western sponsors, if the Ukrainians succeed in their struggle to defend their country's freedom in front of Russian aggression, the risk that this would end up horribly both for them and for anybody else greatly increases[2].

Mearsheimer warns Western policy makers and the Western public opinion that one should not "underestimate how ruthless great powers can be when they think they are facing an existential threat"[3] and says he "wouldn't bet a lot of money" on Russia not using nuclear weapons in case "[it begins] to lose badly", which might well happen[4]. But Mearsheimer also does not exclude the possibility of a direct American military intervention that will exponentially increase the risk of nuclear escalation. In a recent article from *Foreign Affairs*, he argues that there are imaginable scenarios in which the United States could enter the war: a military strike that would cause a nuclear meltdown at one of Ukraine's nuclear reactors, Russian military retaliation to a new Lithuanian blockade that would cut off Kaliningrad from Russia, or an imminent collapse of the Ukrainian army that would severely threaten the credibility of the United States and due to which "US officials" may "convince themselves that a limited use of force would save Ukraine without prompting Putin to use nuclear weapons"[5].

---

[1] "Putin could use nuclear weapon if he felt war being lost – US intelligence chief", *The Guardian*, May 10, 2022, https://www.theguardian.com/_world/2022/may/10/putin-nuclear-weapons-us-intelligence-avril-haines

[2] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies. https://www.youtube.com/watch?v=qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies; https://www.youtube.com/watch?v=EhgWLmd7mCo&ab_channel=EdwardRon

[3] Exclusive Interview John Mearsheimer, *CNN News*, https://www.youtube.com/watch?v =_wi_0oiZ7vU&ab_channel=CNN-News18

[4] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies. https://www.youtube.com/watch?v=qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies

[5] John Mearsheimer, "Playing With Fire in Ukraine", *Foreign Affairs*, August 17, 2022, https://www.foreignaffairs.com/ukraine/playing-fire-ukraine

There is another aspect which makes things worse. In an April interview, Mearsheimer claimed that NATO's commitment to Ukrainian neutrality could end the war[1]. One month later, in a public debate, Mearsheimer stated that in his view, NATO's commitment to Ukrainian neutrality *and* the recognition of Russia's annexation of Crimea would be sufficient to end this war[2]. However, another month later, in his June lecture at the European University Institute, Mearsheimer argued that Putin's territorial goals may have changed during the war and may be more ambitious now, thus further complicating the perspective of reaching a peace agreement[3]. Whatever one thinks about his pre-war intentions, recent statements made by Russian officials indicate indeed that Russia now wants more than just Crimea and the Donbass[4].

But if Russia cannot afford to lose this war, neither does the United States, for, as stressed by Mearsheimer, the Biden Administration and the US foreign policy establishment in general has invested too much in it, both in terms of resources and in terms of reputation. For both sides, I would argue, it is like a poker game: the

---

[1] Exclusive Interview John Mearsheimer, *CNN News*. https://www.youtube.com/watch?v=_wi_0oiZ7vU&ab_channel=CNN-News18

[2] Munk Debate: Russia-Ukraine War. https://www.youtube.com/watch?v =EhgWLmd7mCo&ab_channel=EdwardRon

[3] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*. https://www.youtube.com/watch?v=qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies

[4] In a July interview with RIA Novosti and RT, Russia's Foreign Minister Sergey Lavrov said that "Russia's military targets now go beyond the so-called People's Republics of Donetsk and Luhansk and include areas where Russian forces have already made gains, including the Kherson and Zaporizhzhia regions and a 'number of other territories'." Wilhelmine Preussen, "Sergey Lavrov: Russia has expanded its Ukraine war goals", *Politico*, July 20, 2022, https://www.politico.eu/article/sergey-lavrov-russia-expand-ukraine-war-goal/.In June, the Deputy Head of Russia's Security Council and former President of Russia, Dmitry Medvedev, wrote on Telegram: "Who says that Ukraine will still exist in two years?" One month later he declared that Ukraine "may disappear from the world map". "Ukraine may disappear from world map 'as a result of current events' — Medvedev", *TASS Russian News Agency*, July 21, 2022,https://tass.com/politics/1482791.Again, one can also understand liberals who say: "good luck negotiating with this people!"

more you bet, the harder it is to give up and fold. According to Mearsheimer, American rhetoric also does not help much when it comes to finding diplomatic solutions[1]. The United States accused Russia of genocide and called Putin a war criminal. "Such rhetoric", Mearsheimer argues, "hardly lends itself to negotiating an end to the war. After all, how do you negotiate with a genocidal state?"[2] In his opinion, just as it is hard to imagine that Russia will give up any territory that it has occupied, so it is hard to imagine that Zelensky will ever accept to officially recognize any territorial losses, and this is certainly what his recent statements suggest[3].

This, Mearsheimer claims, would be impossible even if Zelensky would be willing to do so, for he would immediately be attacked by the hardline nationalists in Ukraine as a traitor. Furthermore, Mearsheimer believes that the US will also not support such a solution and that it would side with the hardline nationalists against Zelensky if he decided to make a compromise that would imply the recognition of territorial losses. Hence, Mearsheimer's bitter conclusion: "I am sorry to say that I see no way this war ends anytime soon". For "both Russia and the United States are deeply committed to winning the war" and in such circumstances there is "little room for compromise"[4]. But Mearsheimer also stresses the fact that the longer the war drags on, the higher the risk that it would further escalate, possibly turning into a nuclear war[5]. Thus, liberal hegemony has finally turned into a Russian nuclear roulette and its pursuit may end not with the triumph of "the

[1] And, as argued in the previous footnote, neither does Russian rhetoric.

[2] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, https://www.youtube.com/watch?v=qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies

[3] See footnote 91.

[4] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, https://www.youtube.com/watch?v=qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies; John Mearsheimer, "Playing With Fire in Ukraine. The Underappreciated Risks of Catastrophic Escalation", *Foreign Affairs*, August 17, 2022, https://www.foreignaffairs.com/ukraine/playing-fire-ukraine.

[5] Munk Debate: Russia-Ukraine War. https://www.youtube.com/watch?v=EhgWLmd7mCo&ab_channel=EdwardRon

spirit of 1989", as Francis Fukuyama claims hopefully it will happen[1], but with an apocalyptic mushroom cloud.

From my point of view, Mearsheimer helps us grasp the following paradox of Western involvement in the war between Russia and Ukraine. On the one hand, it rests on the premise that compromise and negotiation with Putin are impossible and unacceptable because he is fundamentally evil and irrational; he is, we are told, a second Hitler, who would come back for more if he is appeased, and therefore has to be confronted[2]. On the other hand, the only way in which the

[1] Francis Fukuyama, "Putin's War on the Liberal Order", *Financial Times*, March 4, 2022, https://www.ft.com/content/d0331b51-5d0e-4132-9f97-c3f41c7d75b3; Francis Fukuyama, "Why Ukraine Will Win", *Journal of Democracy*, September 2022, https://www.journalofdemocracy.org/why-ukraine-will-win/. It can be indeed argued that what we are witnessing now on the battlefield in Ukraine is a clash between Revolution and Counter-Revolution, between the Revolution of 1989 and the Counter-Revolution of August 1991, when the conservative elements of the Communist Party of the Soviet Union supported by the KGB sought to put an end to Gorbachev's reform and to save the Soviet Union and its sphere of influence from dissolution. The coup failed initially, but one may argue that it later succeeded with Putin's and the *siloviki*'s accession to power and with Putin's turn towards an increasingly illiberal domestic policy and an increasingly aggressive foreign policy.

[2] In his March 1st 2022 State of the Union Address, President Joe Biden stated: "Throughout our history we've learned this lesson: when dictators do not pay a price for their aggression, they cause more chaos. They keep moving. And the costs and the threats to America and the world keep rising." *Remarks of President Joe Biden – State of the Union Address As Prepared for Delivery*, The White House, https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/01/remarks-of-president-joe-biden-state-of-the-union-address-as-delivered/. Similarly, calling for the imposition of a no-fly zone by NATO over Ukraine, famous Russian dissident and former chess world champion, Garry Kasparov, made the following statement back in March: "We know it from history, from the 1930s, and it's being now repeated, how the policy of appeasement and accommodation of Hitler's demands led to World War II. The same thing is happening now. Putin keeps escalating because he doesn't understand the languages of compromises, appeasement, and weakness (…) This is not just the war for Ukraine. And if Ukraine collapses and Putin will occupy Ukraine (…) he will continue his assault. He will be testing NATO on NATO territories, and right now we can interfere, while the Ukrainian army is still fighting. And with air support [from NATO] they can inflict decisive damage to Putin's military machine. This is a war that has no tie. This is not a game of chess. It's either we win, or Putin

West and Ukraine can win this war is if Putin proves to be not Hitler, who committed suicide in his bunker without access to nuclear weapons, but sufficiently moral and rational so as to accept a humiliating defeat instead of a nuclear gamble that may ultimately lead to Armageddon[1]. Paradoxically, a victory of the West over Putin ultimately depends on some sort of moral victory of Putin over himself. Thus, one is forced to conclude that the West's strategy rests on a fundamental contradiction and is thus fundamentally irrational[2].

---

wins. And if he wins in Ukraine, the conflict will expand". https://twitter.com/timesradio/status/1503329381493661696

[1] Of course, those who pursue liberal hegemony at the risk of nuclear war may gamble on the fact that ultimately Putin is a coward who is bluffing, that although he may be willing to use nuclear weapons against other people, he would not risk his own fate and that of his inner circle. While Putin never left the impression of being a coward, one would have to ask the following question: what if defeat in Ukraine would pose such a serious threat to Putin's regime that he may come to the conclusion that his only chance of survival is to win the war by any means possible, including a nuclear gamble, if that is the only option left? For example, he may attempt a single strike against a non-nuclear state, whether it is Ukraine, Finland or Romania, betting that the US will finally decide to negotiate an acceptable agreement instead of retaliating and thus unleashing Armageddon. Cowardice, should Putin really prove to be a coward, may not help, but may lead to desperate action. Or what if Putin proves to be not strong enough to use nuclear weapons, but neither strong enough to remain in power after a disastrous defeat, and somebody stronger and more demented than him manages to seize power in the short or the long term? What would be the long-term consequences of a destabilized, impoverished, humiliated but also nuclear armed Russia for the security of Europe and the world? Finally, one may bet on the fact that although willing to use nuclear weapons, Putin will not be able to do it, for his generals will refuse to execute the orders and will execute him instead. While such a scenario is certainly possible, I can only hope that those who are betting on it really understand Putin's inner circle and the way that power functions among Russia's leadership. I have very serious doubts that they do, and I am afraid that we are dealing rather with a blind bet, which ultimately relies on forces that are almost completely unknown (though secret services have a better idea about the subject) and totally outside the control of Western leaders.

[2] It may also work as a self-fulfilling prophecy, as Putin most likely was not destined to become a new Hitler, but may end up as an even greater mass murderer than Hitler if he is pushed into a bunker as a result of the US pursuit of liberal hegemony, although, unlike Hitler, Putin will also have a nuclear button in his bunker. And he may be turned into a new nuclear Hitler because some sincerely think that he

It is also extremely dangerous. For Mearsheimer, the simple fact of having exposed the world to such a danger, even if the catastrophic scenario is avoided, combined with the enormous harm that has already been done, justifies the following conclusion with which he ended his lecture at the European University Institute: "History will judge the US and its allies with abundant harshness for its remarkably foolish policy on Ukraine"[1].

Where does this end? vs. Where does this lead? – The clash between realism and liberalism

While liberals and Atlanticists from all walks of life started to publicly attack – not always very academically – the now famous Mearsheimer after the war began, liberal orthodoxy and the minority of heretical realists were offered the opportunity of a direct confrontation through a debate that was organized in May 2022, in Toronto, by the Aurea Foundation, and which I am going to present in this section of my article. In the debate, Mearsheimer defended the realist perspective on the Russian-Ukrainian war alongside Stephen Walt. The opposing liberal point of view was defended by Radoslaw Sikorski and Michael McFaul.

It is important to note that while Mearsheimer and Walt are academics who defend a position which is shared only by a small minority within academia, their opponents not only defend the dominant position, but they were also diplomats who held very important positions within the Western foreign policy establishment before joining or returning to the academia and who played a major role in the elaboration of the Western policy towards Russia before the Ukrainian crisis started. Thus, between 2012 and February 2014, McFaul was the US Ambassador to Russia. Before "his nomination"

---

is one, while others, as stressed by Mearsheimer, resort to this self-serving argument in order to avoid any responsibility for the disaster that they had created.

[1] John Mearsheimer, *The Causes and Consequences of the Ukraine War*, https://www.youtube.com/watch?v=qciVozNtCDM&t=5716s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies.

as Ambassador to Russia, "McFaul worked for the U.S. National Security Council as Special Assistant to the President and senior director of Russian and Eurasian affairs. In that capacity, he was the architect" of the Obama's Administration policy towards Russia[1]. Sikorski was Poland's Minister of Foreign Affairs between 2007 and 2014, being considered "the leading European politician during the Maidan crisis in February 2014", but also "the main architect, along with his Swedish counterpart and friend Carl Bildt, of the eastern policy of the EU – which came to be called the Eastern Partnership" and which advocates the promotion of human rights, democracy, the rule of law, free market principles and economic development among the EU's post-Soviet neighbors[2]. He is also the husband of the Atlanticist writer and journalist, Anne Applebaum, who during the first days of the invasion attacked Mearsheimer on Twitter, suggesting that he may actually be the source of the Russian war propaganda. Thus, the debate was a direct confrontation between the liberal foreign policy establishment and its realist critics who, at least according to Mearsheimer, represent a tiny minority within academia.

The liberal criticism of Mearsheimer's views that has been articulated during the debate by Sikorski and McFaul is largely shared by other liberal IR theorists who voiced their opposition to Mearsheimer's views after Russia's invasion of Ukraine. Thus, similar points of view have been expressed after Mearsheimer's June lecture at the European University Institute by Filip Kostelka, who holds the Chair in Political and Social Change at the EUI, and by former Finish Prime Minister Alexander Stubb, who became Director of the Institute's School of Transnational Governance in 2020[3], but also by

[1] Michael McFaul. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/_Michael_McFaul#Career

[2] Radosław Sikorski. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Rados%C5_%82aw_Sikorski#On_Ukraine

[3] Filip Kostelka, "John Mearsheimer's lecture on Ukraine: Why he is wrong and what are the consequences", *EUIdeas*, July 11, 2022, https://euideas.eui.eu/2022/07/11_/john_-mearsheimers-lecture-on-ukraine-why-he-is-wrong-and-what-are-the-consequences/; "Alex Stubb on why Mearsheimer is wrong about the war in Ukraine", *EUIdeas*, July 8, 2022,https://www.eui.eu/news-hub?id=alex-stubb-on-why-mearsheimer-is-wrong-about-the-war-in-ukraine.

Francis Fukuyama[1] and many others. In what follows, I am going to summarize the main points of the liberal criticism of Mearsheimer's position articulated by Sikorski and McFaul, after which I am going to present Walt's and Mearsheimer's response to this criticism.

So, what is wrong with Mearsheimer's position from the point of view of Sikorski and McFaul? First of all, it is immoral, in as much as it claims that for the sake of preserving the balance of power and through it European and global security, Ukraine should be abandoned in front of Putin's bullying, thus being deprived of the support it needs to exercise its sovereignty and to freely choose for itself a democratic future. McFaul claims that, unlike him, Mearsheimer does not care about morality. But, from the liberal point of view, Mearsheimer's position is not only immoral. It is also a theory that implicitly denies Putin's moral and political responsibility for invading Ukraine, as it denies the contingency of this decision. In accordance with the realist theory, which, Sikorski argues, "is not at all realist", Putin's contingent decision is misrepresented as the inevitable and therefore blameless reaction of a great power to the actions of another great power. It simply justifies Putin's self-serving and fake argument that "he had no choice" and therefore he is not to blame[2].

While in the beginning of the debate Mearsheimer argued that the war started because NATO did not acknowledge Russia's legitimate security interests and that it will not end unless the United States and NATO do so and commit themselves to Ukrainian neutrality, Sikorski and McFaul claim that NATO expansion is merely a pretext and that NATO has always respected Russia's "legitimate" security concerns, that is, those security interests that the Western foreign policy establishment, represented in the debate by Sikorski and McFaul, consider to be legitimate. Apart for citing various examples of NATO-Russia cooperation, such as the START treaties on nuclear disarmament and American support for Russia's WTO accession,

[1] Francis Fukuyama, "Why Ukraine Will Win", *Journal of Democracy*, September 2022, https://www.journalofdemocracy.org/why-ukraine-will-win/?fbclid=IwAR3NyITPgc2TtzgJkE4nHYTmmVJa2AeErVwI-7t7LD_1g6UfWZYrJvD6j0Y.

[2] Munk Debate: Russia-Ukraine War. https://www.youtube.com/watch?v=EhgWLmd7mCo&t=472s&ab_channel=EdwardRon

McFaul and Sikorski also claim that Ukrainian and Georgian NATO membership was a very vague perspective, postponed to an indefinite future and practically frozen (this being, according to them, another proof of the West's prudent attitude towards Russia's security concerns). As a result, they claim that it could not have represented a genuine concern for Putin, so serious that it could have determined him to start a war. And if that was the real reason, Sikorski argues, then Putin could simply go home, considering his objective to be achieved in the circumstances in which, few weeks after the start of the war, President Zelensky declared that Ukraine was no longer interested in joining NATO. Besides Sikorski's claims that it makes no sense to believe that Putin's actions are motivated by the fear of NATO expansion since their direct and, one would argue, predictable outcome is NATO's expansion into Sweden and Finland, countries which were scared into joining NATO by Russian aggression, though, on the other hand, there was no sign to indicate that there was a real risk of Ukraine joining NATO anytime soon. But above all, as stressed by McFaul, the perspective of NATO attacking Russia is simply absurd. It would be "crazy" and "suicidal", given that Russia has the largest nuclear arsenal in the world. As a matter of fact, nobody in his right mind, including Putin, actually believes that it could happen, that it represents a real existential threat that would justify such a risky action as starting a war[1].

Thus, the real reason has to be sought elsewhere: first of all, in the fact that, as stressed by Sikorski, and contrary to what Mearsheimer has repeatedly affirmed, Putin "denies Ukraine's separate existence" because he thinks "that Ukraine is a part of Russia"[2]. At least this is how Sikorski interprets Putin's famous article about the historical unity of Russians and Ukrainians and he claims that Putin's deeds, namely his invasion of Ukraine and the attempt to take Kiev, demonstrate that this is the right interpretation. But behind nationalist ideology, the real reason that determined Putin to attack Ukraine was not fear of NATO expansion, but fear of democratic contagion. Thus,

[1] *Ibidem*.
[2] *Ibidem*.

the point made by Mearsheimer's liberal critics is that this is not a war between great powers that can be prevented by negotiations and a realist policy of conservation of the balance of power; instead, it is a war between ideologies in which there can be no draw and no neutrality; a war between the democratic aspirations of the Ukrainian people, that Atlanticists tend to represent as a homogeneous whole united in its fight against Putinism, and the desperate attempt of the Russian ruling elite to preserve its backward privileges inherited from the communist state[1].

If we are to believe former Ambassador McFaul, the United States and the EU did not play any active role in this process. The Ukrainian people took to the streets spontaneously, because they wanted Western style democracy and the rule of law, not because the Americans and their allies somehow mobilized them[2]. The Americans could only support them, not only because that was the right thing to do and what the "lighthouse of democracy" is meant to do, but also because appeasement and the seeking of compromise would not have solved anything, and they still won't, for regardless of the (non)issue of NATO expansion – this is how Sikorski and McFaul view it – Putin would never feel "safe" with democracy in his neighborhood, and

[1] *Ibidem*.

[2] The vision of the Ukrainian people as a homogenous whole, united in its aspirations for Euro-Atlantic integration, and of the United States as a passive supporter of these aspirations, with no active involvement in their development, has been debunked, with solid empirical arguments, by Volodymyr Ischenko, in what seems to be the best written piece on the causes of the war in Ukraine. "Interview with Volodymyr Ishchenko. Towards the Abyss", *New Left Review*, No. 133/134, Jan./Apr. 2022, https://newleftreview.org/issues/ii133/articles/volodymyr-ishchenko-towards-the-abyss. Of course, Ischenko does not make the opposite claim that Ukraine's pro-Western movement is something purely artificial, imposed from above and from abroad, with no popular support, which would be ridiculous. Such a view can be found, however, in Putin's famous article "On the Historical Unity of Russians and Ukrainians", http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181, and if we are to take Putin at face value, it seems to have played a key role in Putin's decision to invade Ukraine which, according to all available evidence and as agreed by all major commentators of the phenomenon, including the realists, does indeed seem to have resulted from a miscalculation and from the inability to truly understand what was actually happening in the Ukrainian society.

democracy is not something that the United States "creates" or "dictates", but an aspiration that is born in the hearts of people and naturally seeks its fulfillment through struggle (just as the opposite force, tyranny, does)[1].

McFaul and Sikorski also claim that the attempt to appease Putin by giving him a piece of Ukraine is a non-solution, similar to the one adopted by the Western democracies at the Munich Conference in 1938. If Putin is given now a piece of Ukraine, he will come back for more. Moreover, he is going to attack other countries. Thus, rather than demonstrating that NATO expansion was a bad idea, as Mearsheimer claims, the war demonstrates the contrary: that it was a good idea and that without NATO's shield Eastern Europe would have been turned again into something resembling Timothy Snyder's *Bloodlands*. Hence, McFaul asks his realist opponents: "Where does this stop"? According to Sikorski, if we let Putin subjectively define his security interests and we operate with this definition, then we enter on a slippery slope with no end in sight, for Putin may still claim to feel unsafe no matter how much we are determined to give up[2].

Sikorski claims that we are not dealing with a great power quasi-automatic reaction to the action of another great power that has ignored the principle of balance of power politics, but rather with the "last gasp of Russian imperialism", which is a process independent of NATO's actions, and the breakup of empires is usually a bloody process, because seldom the metropole is willing to acknowledge and accept the claim to independence of the subject nations. To be taken seriously and thus to no longer be treated with imperial arrogance, those nations need to fight, and fighting alone will convey to the metropole the message that those nations would rather die than be subdued[3]. According to Sikorski, the Ukrainians are now delivering

[1] Munk Debate: Russia-Ukraine War. https://www.youtube.com/ watch?v=EhgWLmd7mCo&t=472s&ab_channel=EdwardRon

[2] *Ibidem*.

[3] From this point of view, the Ukrainian struggle appears to be nothing less than Hegel's notion of struggle for recognition, the slave-master dialectic, through which the oppressed gain their dignity both in their eyes and in the eyes of their oppressors. For Hegel, when the slave risks his life and chooses death instead of submission, he

that message to the Russians, and the sooner they understand that message, the sooner the war will end. It will end when Russia will understand that keeping the empire against the will of a nation determined to die for its independence is simply too costly. Hence, economic sanctions and military aid to Ukraine are the best way to hasten the end of the war[1], for, in the words of another liberal, former Finish Prime Minister Alexander Stubb, "the only thing that Putin and Russia understand is power, and that is why Ukraine is doing exactly the right thing"[2]. Contrary to what Mearsheimer thinks, appeasement will prolong the war, confrontation will shorten it.

Thus, as representatives of the Western liberal establishment, Sikorski and McFaul claim that nothing that the Western liberal establishment did provoked the war, and that there was nothing that the Western liberal establishment could have done to prevent it. The Western liberal establishment is completely blameless because Putin is absolutely guilty. Claiming otherwise is just moral duplicity which serves Putin's propaganda. No wonder that some of Mearsheimer's liberal critics not so subtly suggested that he should no longer be invited by academic institutions to speak, for he is a dangerous man who saps through his theories the Western resilience and thus facilitates Putin's criminal plans. This war is Putin's war. He started it because, to quote Stubb, he is a corrupt and ambitious imperialist who

---

proves both to himself and to his master that he is not a slave, that he is equal in dignity to the one who claims the title of master, because he is ready to die for his freedom. For more on the Hegelian struggle for recognition and the slave-master dialectics, see Alexandre Kojève's article, "Hegel, Marx and Christianity", in *Interpretation: A Journal of Political Philosophy*, Vol. 1, Summer 1970, pp. 21-42; see also Kojève's "Tyranny and Wisdom", in Leo Strauss, *On Tyranny*, pp. 135-176.

[1] Munk Debate: Russia-Ukraine War. https://www.youtube.com/ watch?v=EhgWLmd7mCo&t=472s&ab_channel=EdwardRon

[2] "Alex Stubb on why Mearsheimer is wrong about the war in Ukraine", *EUIdeas*, July 8, 2022, https://www.eui.eu/news-hub?id=alex-stubb-on-why-mearsheimer-is-wrong-about-the-war-in-ukraine. Similar ideas have been expressed in the Romanian context by Armand Goşu. See "Când va fi sfârşitul lui Putin? - Armand Goşu", *HotNews*, August 28, 2022, https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-25757712-cand-sfarsitul-lui-putin-urmatoarele-luni-jumatate-maxim-rusia-trebuie-infranta-rusia-nu-retrage-decat-daca-infruntata-militar-armand-gosu.htm.

"hates democracy and the West"[1], and once liberal democracy has been attacked, Western liberals have no other choice but to fight, whatever the risks, and, to quote Churchill, "whatever the cost may be".

But unlike Mearsheimer, former Ambassador McFaul is also quite optimistic about the outcome of this war. To his question, "where does this end?" – how much will we end up giving to Putin to be certain that his "security concerns" have been satisfied and that he will not come back again to ask for more –, Mearsheimer answers with another question: "where does this lead?" In their reply, Mearsheimer and Walt emphasize the fact that it is in the nature of security interests to always be subjectively defined. Western leaders may think that Putin's legitimate security interests have been satisfied, but at the end of the day what matters is what Putin thinks. If we continue to operate with our definition of Putin's "real" security interests while, as a result, he will continue to feel that he is facing an existential security threat, then Ukrainians will continue to die in a war that Putin, given his own definition of his legitimate security interests, cannot afford to lose, and ultimately the war may turn nuclear. Hence, Mearsheimer's rhetorical question – "where does this end?" – with which he answers McFaul's question: "where does this lead?"[2].

But here comes the most bewildering moment of the debate, which fully reveals the self-referential hybris of liberal subjectivity. After repeatedly insisting, together with Sikorski and other liberal critics, that Russia has borders with whomever it pleases to have borders, that Putin cannot be trusted, that he is fundamentally evil, that he seeks the restoration of Russia's greatness at all costs, that he pursues unachievable aims through irrational and self-defeating

[1] "Alex Stubb on why Mearsheimer is wrong about the war in Ukraine", *EUIdeas*, July 8, 2022, https://www.eui.eu/news-hub?id=alex-stubb-on-why-mearsheimer-is-wrong-about-the-war-in-ukraine.

[2] Munk Debate: Russia-Ukraine War. https://www.youtube.com/ watch?v=EhgWLmd7mCo&t=472s&ab_channel=EdwardRon

means[1], McFaul downplays the nuclear threat because according to him Putin has clearly said, through the voices of Medvedev and Peskov, that Russia would use nuclear weapons only if faced with an "existential threat". So given the "security guarantees" that McFaul claims to have received from the same Russians who can never be trusted and would stop at nothing, the former Ambassador essentially tell us to keep calm and go on with the war[2]. This time, McFaul not only chooses to operate with his own definition of Russia's security interests and to thus justify the current American policy of arms deliveries instead of negotiations, but he goes a step further and claims that the Russians themselves operate with his definition! The level of wishful thinking and the subsequent irresponsibility of someone who was essentially in charge of America's foreign policy towards Russia is simply shocking. As already argued, Kremlin officials never said what they actually mean by "existential threat to Russia", but they certainly did not use McFaul's complacent definition. Everybody knows that at least one of the disputed territories in this war, Crimea, is Russia for Putin just as much as it is Ukraine for Zelensky, and thus fear of losing Crimea would most certainly be viewed as an "existential threat" to Russia. Mearsheimer promptly reminded McFaul that it was Avril Haines, the Director of National Intelligence, who said that Putin could use nuclear weapons in case he was losing the war in Ukraine, which therefore contradicts his claim[3]. Though,

[1] Other liberal opponents – though, to my knowledge, not McFaul – have even claimed that he is mentally ill.

[2] Munk Debate: Russia-Ukraine War. https://www.youtube.com/watch?v=EhgWLmd7mCo&t=472s&ab_channel=EdwardRon

[3] Four months later, the same Medvedev who has helped former Ambassador McFaul relax with his soothing words has articulated a quite different point of view: "Medvedev believes (?) that NATO is waging a hybrid war with Russia by supplying weapons to Ukraine. According to him, if Ukraine continues to be 'pumped' full of weapons, then 'sooner or later the military campaign will go to another level', with unpredictable actions by the opposing sides. Medvedev is afraid that then 'everything will catch fire', and the West, which is 'weakening Russia by proxy', will not be able to sit it out. 'Everything will catch fire around them as well. Their people will be devastated. Their earth will literally burn, and concrete will melt. We too will suffer a lot. It will be very bad for everyone.' Medvedev ends his statement with a quotation

once again, Mearsheimer never said that this is likely to happen. He just insists that the situation is too dangerous and already extremely tragic, so "it makes more sense to cut a deal". It is worth noting that unlike McFaul, Sikorski admitted that "nuking Western Ukraine" was a real though very unlikely possibility[1]; though, it seems that as a Pole and committed Atlanticist, he nevertheless feels that he has no alternative than to go on fighting this war, despite the risk of nuclear escalation of which he is aware.

In the debate, Stephen Walt reminded the audience that the United States has waged or financed extremely costly and deadly wars in Vietnam, Nicaragua or Iraq for reasons of "national security" which, though Walt does not say it explicitly, appear to be much less reasonable than Putin's fears of being attacked by NATO through Ukraine. He does not claim that past actions of the United States morally justify Russia's current actions. Instead, he claims that all should be equally condemned and that in an ideal world, political leaders responsible for those disasters, whether Russian or American, should be brought to justice before the International Criminal Court. But we do not live in an ideal world[2] and, one may add, if we act as we do, then we only increase the level of suffering in the world and

---

from the Apocalypse of Saint John: 'After all, it is said: By these three plagues a third of mankind was killed, by the fire and smoke and sulphur coming out of their mouths' (Rev. 9:18)". So much for the 'security guarantees' that the former liberal architect of US foreign policy toward Russia thought he had received from the Russians! "Medvedev so terrified by security guarantees for Ukraine that he's talking about an apocalypse", *Yahoo News*, September 13, 2022, https://news.yahoo.com/medvedev-terrified-security-guarantees-ukraine-160948240.html.Just as I amfinishing writing this article, Vladimir Putin has announced the speedy organization of referendums in the occupied territories with the goal of annexing them and has reiterated that Russia will defend its "territorial integrity", which now comprises Ukraine's occupied territories, with "all the means" at its "disposal", including nuclear weapons, insisting that "this is not a bluff". "Putin speech on partial mobilisation: What exactly did he say?", *Al Jazeera News*, September 21, 2022, https://www.aljazeera. com/news/ 2022/9/21/ russias-putin-orders-partial-mobilisation-what-did-he-say.

[1] Munk Debate: Russia-Ukraine War. https://www.youtube.com/watch?v =EhgWLmd7mCo&t=472s&ab_channel=EdwardRon

[2] *Ibidem*.

we risk to turn unacknowledged reality into an unimaginable nightmare scenario.

Walt agrees with his opponents that Putin made "a strategic blunder", but he adds that this "does not mean that he wasn't motivated by" genuine "security concerns". He also says that he and Mearsheimer did not deny that the conflict was also about democracy. They just claim that it is also about NATO expansion, although, one should remind the fact that for Mearsheimer NATO expansion is the main cause, while democracy, although relevant, is nevertheless less important. Walt advices his liberal opponents – not only those in the room, but also those currently in charge of American foreign policy – to stop trying to cajole the Russians and to start to take Putin seriously, before it is too late, in the circumstances in which, contrary to liberal expectations, he has repeatedly demonstrated – in 2008, 2014 and 2022 – that he was not bluffing. Vague promises, ambiguities and schizoid postures (where on the one hand you claim that NATO expansion into Ukraine was not a serious commitment, so Putin certainly lies when he claims that this was the concern that motivated his invasion, but on other hand you are not willing to take it off the table) will not do. A clear and official pledge of perpetual Ukrainian neutrality from NATO would be the *sine qua non* condition for restoring peace; though, as already argued, in this debate Mearsheimer said that in his opinion Ukrainian neutrality and the recognition of Crimea's annexation would be sufficient[1], while one month later, in his EUI lecture, he became less optimistic, claiming that Russia's war aims may have become more ambitious during the war, making peace an objective much harder to achieve[2].

Walt emphasizes that he and Mearsheimer never said that one should simply give Putin everything that he asks for. But the fact of the matter, I may add, is that Western leaders did not give Putin anything, not even the commitment to Ukrainian neutrality. If NATO

[1] And when he said it, during this debate, you could hear that people in the crowd started to voice their outrage.

[2] Munk Debate: Russia Ukraine War. https://www.youtube.com/watch?v=EhgWLmd7mCo&t=472s&ab_channel=EdwardRon

expansion was indefinitely frozen and not a serious Western commitment that could have truly motivated Putin to attack, as the liberal opponents of Mearsheimer and Walt claim, then, Walt asks, why don't you take it off the table?[1] Of course, nobody can say beforehand if negotiations will succeed or not and if an acceptable – though, inevitably, unpleasant – compromise can be achieved. But Mearsheimer and Walt essentially say the same thing that Noam Chomsky said: "the only way to find out is to try"[2]. But liberal leaders have not tried, and though Putin repeatedly proved that he was not bluffing, they are still not trying. Yet, they are asking realist and socialist dissidents in the West to believe that had they done so, Putin would have invaded all of Eastern Europe (or, who knows, even more). And when the latter refuse to believe this unfalsifiable claim, many liberal pundits and even some academics more or less explicitly accuse them of being Putin's fifth column in the West.

Beyond realism and liberalism

Mearsheimer and his liberal critics fiercely debated about who is mainly responsible for the Ukrainian tragedy, what was Putin's real motive for going to war, and in the light of that motive, what, if

[1] *Ibidem*.

[2] C. J. Polychroniou, "Chomsky: Peace Talks In Ukraine 'Will Get Nowhere' If US Keeps Refusing To Join", *Rozenberg Quarterly*, March 2022, https://rozenbergquarterly.com/chomsky-peace-talks-in-ukraine-will-get-nowhere-if-us-keeps-refusing-to-join/. Like realists, many on the Left have pleaded for negotiations with the purpose of reaching a workable compromise that would end the war and for Ukrainian neutrality, this being the position shared by Chomsky and former Greek Finance Minister Yannis Varoufakis (Yannis Varoufakis: The West Is "Playing with Fire" If It Pushes Regime Change in Nuclear-Armed Russia, https://www.youtube.com/watch?v=su4czYxGYxo&ab_channel=DemocracyNow%21). But that is not the case for everybody on the Left. For example, Slavoj Žižek has fully identified with the liberal Atlanticist position calling for an unrelenting Western military support for Ukraine's fight for independence from Russia. "Today", Žižek claims, "one cannot be a leftist if one does not unequivocally stand behind Ukraine." Slavoj Žižek, "Pacifism is the wrong response to the war in Ukraine", *The Guardian*, June 21, 2022, https://www.theguardian. com/commentisfree/ 2022/ jun/21/pacificsm-is-the-wrong-response-to-the-war-in-ukraine.

anything, could have prevented the war and could still put an end to it. Before engaging in that debate, I think I should first stress the fact that nobody can be absolutely certain about Putin's real motives and intentions, at least not until the archives will be open to historians. As Mearsheimer himself argued in *The Great Delusion*, "intentions are in the heads of policymakers and thus impossible to see or measure (…) During the Cold War, for example, the United States could view and count the Soviet inventory of tanks, attack submarines, and nuclear-armed missiles, but it was impossible to see into the mind of Joseph Stalin or Nikita Khrushchev"[1]. If indisputable evidence concerning Putin's motives existed, then there would be no debate about them, and if the foremost International Relations scholars are debating the subject, then it is obvious that such indisputable evidence does not exist.

That being said, I think Mearsheimer's liberal critics are right when they argue that imperial nationalist ideology and fear of democratic contagion are much more plausible explanations of Putin's actions than pure security concerns, namely the fear that NATO could attack Russia and that Ukraine's integration into NATO would make such an attack more likely to happen and to succeed. Such a perspective would have made sense in the years preceding Napoleon's or Hitler's invasion of Russia. It no longer makes sense today. Not because we live in a democratic age when the Russians should have no reason to fear the peace-loving Americans – who, indeed, have bombed and invaded many countries in recent years with the purpose of spreading democracy – but simply because the technical nature of war has changed. Given the new realities of nuclear deterrence and mutually assured destruction, which did not exist in the 1930s, an attempt to invade Russia, as rightly pointed out by former Ambassador McFaul, would be "crazy" and "suicidal". In the absurd hypothesis that a US President decided to initiate Armageddon by attacking the country which has the largest nuclear arsenal in the world, he could do it right now, without first integrating Ukraine into NATO, and Ukraine's membership into NATO will not change in any

[1] John J. Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 139.

way the result of such a war. With or without Ukraine, it will inevitably end in mutual destruction[1]. And if the West really had the intention to attack Russia, now was the time to do it. First of all, Russia provided a justification for the attack by attacking Ukraine and, at least in democracies, convincing arguments for war are necessary in order to mobilize popular support for war. Second, as a result of a catastrophic miscalculation, Russia is now severely weakened military. Thus, it has demonstrated on the battlefield that its military might has been greatly overestimated, while its economy is eroded by sanctions. Though it is now generally agreed that their effect was not as damaging as some had hoped initially, and to a great extent they also backfired, it is still easy to argue that the medium- and long-term effects will not be at all easy to manage by Russia and that, also from this point of view, time is not on Russia's side[2]. Thus, according to any strategy handbook of the pre-nuclear age, this would be the right time to attack. And yet, NATO has resisted even calls for implementing a limited no-fly zone over Ukraine because it fears nuclear escalation[3].

[1] Even if the US were to attempt a decapitation first strike facilitated by its proximity to Russia, which is not reciprocal, Russia's nuclear armed submarines would still be in the position to retaliate and completely destroy the United States. On the other hand, the distance from the Ukrainian border to Moscow and from the Latvian border to Moscow is roughly the same. Thus, a missile launched from Riga and one launched from Kharkiv would reach Moscow in the same amount of time. So, Ukraine's NATO membership would not make any difference from this point of view.

[2] For a good analysis of the overestimated short-term impact of the economic sanctions but also of the medium and long-term perspectives for Russia's economy, see Natasha Bertrand and Katie Bo Lillis, "Russian sanctions slow to bite as US officials admit frustrations over pace of pain in Moscow", *CNN Politics*, September 16, 2022, https://edition.cnn.com/2022/09/16/politics/russia-sanctions-ukraine-slow-economic-pain/index.html.

[3] Among those who have called for the implementation of the no-fly zone were "two former top US commanders in Europe", General Phil Breedlove and General Ben Hodges, who were joined in their call by "25 other foreign policy experts". Nancy Montgomery, "Retired top commanders in Europe join others calling for humanitarian no-fly zone in Ukraine", *Stars and Stripes*, March 9, 2022, https://www.stripes.com/theaters/europe/2022-03-09/retired-top-commanders-in-europe-call-for-no-fly-zone-in-Ukraine-5279356.html. It is fair to say that these high-level calls which suggest that the no fly-zone represented and still represents a

In addition to that, Mearsheimer's liberal critics are right to argue that a genuine fear of NATO's expansion cannot explain why Putin engaged in a course of action that was likely to scare other countries, such as Sweden and Finland, into NATO, as it happened in the end, although Ukraine's integration into NATO was being postponed indefinitely since 2008. One could argue that Putin did not expect this to happen, though to say that would mean to assume, unlike Mearsheimer in 2015, that Putin is not smart at all, for it was hardly surprising. Even so, as rightly pointed out by another liberal critic of the realist camp, it would be hard to explain why "Russia has accepted neighboring Finland's recent decision to join NATO with barely a murmur"[1], and why doesn't Putin withdraw his troops from Ukraine, a

---

possibility that cannot be excluded tend to give at least some credibility to the argument that Russia considers NATO expansion a threat to its security. Not that it would be reasonable to believe that NATO could attack a peaceful Russia with more than 6000 nuclear weapons out of the blue. But if Russia were to be engaged in a war of aggression with one of its neighbors, motivated, for example, by Moscow's determination to protect Russian or other minorities in that country, then proximity to Russia would make a humanitarian intervention like a no-fly zone more likely and that may easily lead to nuclear escalation. Implementing a no-fly zone would be much harder and perhaps impossible without NATO getting first sufficiently close to Russia's border, an expansion against which all post-communist Russian leaders have protested. The fact of the matter is that the United States is playing a very risky game. Yes, a state that possesses the largest nuclear arsenal in the world has no real reason to fear that it would be attacked by NATO, especially if it remains within its borders. But on the other hand, you also do not want another military alliance to come close enough to your border so that limited clashes which can escalate are more likely to occur, thus creating a security risk, potentially huge, for your state and population. Though the possession of nuclear weapons guarantees that you will not lose the war as long as you are ready to use them, or rather that both sides will lose the war, you also do not want to be put in the situation where you can only defend yourself with nuclear weapons, that is, at the cost of killing yourself in the process. A buffer zone that would eliminate the risk of military engagements such as the ones that have been recently proposed by the top former US commanders quoted above (and one cannot exclude the possibility that, in the future, similar proposals coming from other active commanders will be implemented) is safer and more desirable.

[1] Peter Dickinson, "There can be no compromise between Russian genocide and Ukrainian freedom", *Atlantic Council*, September 8, 2022, https://www.atlantic council.org/blogs/ukrainealert/there-can-be-no-compromise-between-russian-

country whose integration into NATO has been frozen for fourteen years and whose president has recently declared that he is willing to give up NATO membership, and send them instead into Finland, a country which has officially applied for membership and is on a fast-track to obtaining it.

So, liberals are right when they highlight the rigid, ahistorical and ultimately unrealistic nature of realist thinking. You cannot simply draw analogies with the age of Napoleon or Hitler and conclude that Russia's fears, provoked by NATO's expansion, were genuine and rational, and that its response was inevitable and thus blameless, because Putin had, according to this argument, no other option but to respond to NATO's encirclement by going to war. But Mearsheimer is also right to point out that Putin has the means and could have the determination to keep escalating until we reach the point of nuclear war. If that happens, it is game over for everybody, and the West cannot do anything about it. Period. Western liberals may be morally right and may have identified correctly Putin's real motives, but that will not keep anybody warm during a nuclear winter. As Adam Tooze has argued, "part of the rage against Mearsheimer is deflected frustration on the part of liberals who recognize his frankness with regard to the actual limits of Western commitment – and there are good reasons for those limits"[1].

Thus, Mearsheimer is right when he implicitly argues that if you want to end the bloodshed sooner rather than later and avoid the terrifyingly risky road of nuclear gambling – and this is what the West is doing now – you will have to take Putin's fears seriously, however twisted or insincere they may be, and be willing to at least partially alleviate them. Inevitably, that is going to be morally distressing and hard to swallow and it will be much harder now than it would have been in 2014. Because in the meantime the stakes got higher and avoiding a war is always easier than stopping it once it started. Moral

---

genocide-and-ukrainian-freedom/?fbclid=IwAR3o-l0-jLXld5eZEstUceXxPsjhXHiiKg-PazBHg4CkLtYpoMzNEsy-vIQ.

[1] Adam Tooze, "John Mearsheimer and the dark origins of realism", *The New Statesman*, March 8, 2022, https://www.newstatesman.com/ideas/2022/03/john-mearsheimer-and-the-dark-origins-of-realism.

posturing may be comfortable, but it may be also the cause of disasters to come still greater than those that have already happened which, indeed, as Mearsheimer rightly points out, "should scare the living lights out of all of us" and should scare many out of the comfort of their moral posturing or immature moralism. Thus, while Mearsheimer may not be right from a theoretical point of view, his argument is much stronger from a practical point of view.

But although Mearsheimer rightly emphasizes that what matters from a practical point of view is Putin's subjective perception of Russia's security interests, not the West's perception, and one could argue, not even the reality beyond any perception, the problem with Mearsheimer is that he never speaks about that reality. He never says which perception reflects reality: Putin's or that of Mearsheimer's liberal opponents? If he says that Putin's perception reflects reality, and he really has reason to fear for Russia's safety if NATO expands, then we are forced to conclude that Mearsheimer's thought is anachronistic and does not reflect reality[1]. And perhaps irrational anachronism and not simply bad faith (or perhaps a subtle combination of both) explains Putin's behavior as well. Instead, if Mearsheimer admits that the Western perception is the one that accurately reflects reality, and Putin has no reason to fear for Russia's safety, then Mearsheimer would have to drop at least one of his two claims: 1. that Putin is rational and / or 2. that he is sincere, at least at a diplomatic level, and that his real intentions are reflected by his official statements. But if Putin is driven by irrational fears or he systematically lies about his intention, negotiation with him becomes much harder than Mearsheimer claims and probably likes to think. Compromise requires a minimum of trust and rationality.

[1] Though, as indicated in footnote 139, in a very limited sense Russia could have some authentic security concerns, but nowhere as serious as to justify the extremely costly and risky war it got itself into. So, if Putin was rational in assessing Russia's security risks, he would not have started such a costly and risky war, and it seems really unlikely that he lacked this minimum of rationality. Which means that he started the war because he had other reasons and most likely he also greatly underestimated the difficulty of winning this war.

However, saying that Putin did not have rational motives to fear a NATO attack against Russia is not the same thing as saying that he had no reasons to fear NATO expansion and that NATO expansion did not represent a threat to Russia's interests and to his personal ambitions. The nature of these fears and ambitions needs to be clarified. According to all available evidence, the fears are less legitimate than Mearsheimer claims, while, as Mearsheimer rightly argues, liberal fears with regard to Putin's ambitions are exaggerated, for we have no reason to believe that they are as great as liberals claim. So here are, in my opinion, the real reasons behind Putin's opposition to NATO expansion.

First of all, it is a problem of prestige. Former Finish Prime Minister Alexander Stubb, who says that he has met Putin several times, claims that the latter "yearns for respect" and wants to be seen as "the great leader" of a great power[1]. More precisely, he wants Russia to be treated as a great power by the United States. Great powers have the right to a sphere of influence, and if the US has its own sphere of influence, then Russia should also have its own. If Russia was forced to withdraw its missiles from Cuba given Kennedy's threat to otherwise start World War III, then neither should the US be allowed to bring its missiles and troops into Ukraine. If the US bombs Serbia and redraws its borders with the purpose of protecting the Albanian ethnic minority in Kosovo, then why wouldn't Russia do the same thing for the sake of the Russian speaking minority in Donbass and in order to demonstrate that it too is a great power? Or why should Russia not invade Ukraine with the purpose of doing regime change – what the Kremlin calls "denazification" – if the US did the same thing in Iraq? For Putin, unipolarity, in which

[1] "Alex Stubb on why Mearsheimer is wrong about the war in Ukraine", *EUIdeas*, July 8, 2022, https://www.eui.eu/news-hub?id=alex-stubb-on-why-mearsheimer-is-wrong-about-the-war-in-ukraine. But this is not only about Putin. For example, "a spring 2012 survey by the Pew Research Center found that 44% of Russians agreed that it is natural for Russia to have an empire". Jacob Poushter, "Many Russians agree that it is natural for them to have an empire", *Pew Research Center*, March 4, 2014,https://www.pewresearch.org/fact-tank/2014/03/04/many-russians-agree-that-it-is-natural-for-them-to-have-an-empire/.

America enjoys some unique great power privileges that are not shared by Russia, is humiliating, and Putin does not seem willing to accept such a humiliation. Thus, in order to be recognized as a great power and treated as such, Russia must inevitably start to push back against NATO expansion, to not only bark, but eventually to also bite.

Second, although Russia would not have any rational motives to be afraid of being attacked by NATO if NATO further expands into Ukraine, NATO's shield would prevent Russia from intervening militarily on the territory of its former satellites. Though I agree with Mearsheimer that there is little to no evidence that Putin would have the possibility or the intention of recreating the Soviet Union, still there are several reasons for which Russia may wish to intervene militarily in these countries, as it has already done. First, there are economic and strategic interests: Russia may want to secure gas routes that transit other countries; to prevent the development of alternative routes connecting Europe with other gas sources that may undermine its position on the market; it may consider a military intervention to respond to a blockade such as the one that has recently been imposed by Lithuania on the Kaliningrad exclave; or it may use the more or less explicit threat of military intervention to constrain a country to make development choices that are favorable to Russian instead of Western capital, such as joining the Eurasian Union instead of the European Union. Second, Russia may want to intervene militarily on the territory of its neighbors in order to protect Russian speaking or pro-Russian minorities from real, perceived or merely fabricated threats. Last but not least, Putin may also feel that military intervention could be an effective last resort measure meant to protect endangered autocrats from democratic insurgency and to thus ultimately protect his own regime from democratic contagion. Though I think that, strategically, such thinking is erroneous, for it will rather precipitate regime collapse than prevent it, it is also easy to see why in the light of recent mass protests in Belarus and Kazakhstan, Putin may have become increasingly nervous and how he could have thought that

he could consolidate his regime by attacking Ukraine[1]. This would be essentially a return to the Brezhnev doctrine, where a threat to authoritarianism in a neighboring state is ultimately seen as threat to the regime in Moscow, though the United States have often toppled leftist regimes during the Cold War, especially in Latin America, on

[1] One also has to take into account that Putin may well try to bolster a popularity eroded by economic failures through military successes abroad and the restoration of Russia's great power status. For example, polls have indicated that although Putin's popularity had been eroding in Russia after the Great Recession due to economic reasons, it bounced back significantly after Russia's annexation of Crimea (Perry Anderson, "Incommensurate Russia", *New Left Review*, No. 94, July/Aug. 2015, https://newleftreview.org/issues/ii94/articles/perry-anderson-incommensurate-russia). A very interesting materialist explanation of Russia's war has been put forward by Volodymyr Ischenko. According to Ischenko, the source of Putin's popularity during the 2000s has been his ability to stabilize Russia and to stop the collapse that defined the 1990s. But such legitimacy cannot last forever and can no longer appeal to the younger generations, especially against the backdrop of the sluggish economic growth of the 2010s which has been further negatively impacted by Western sanctions after Crimea's annexation. This meant eroding support for Putin as representative of Russia's ruling class which Ischenko defines, by using a term coined by Max Weber, as "political capitalists". Unlike other capitalists whose comparative advantage consists in technological innovation or the exploitation of cheap labor, the comparative advantage of political capitalists consists in their privileged relation with the state which alone makes possible their enrichment. For this reason, Russia's ruling class of political capitalists feels threatened by Western capital and its political institutions: liberal democracy, rule of law and, of course, the fight against corruption, constantly preached and pushed by the EU in its Eastern post-Communist periphery. While an analogy with what happened during 2014 could lead to my already stated conclusion that Putin simply tried to reinvigorate his eroding legitimacy through military successes abroad and through the exploitation of jingoistic nationalism, Ischenko claims that Putin sought to consolidate the power of his class through the war because the war represents an opportunity to transform his conservative authoritarianism into a more repressive regime where popular mobilization also plays a greater role, into something that resembles more classical fascism. The war represents an opportunity to mobilize society in support of the regime and to increase repression against Russia's already weakened civil society which is now largely driven into exile. In this way, it would represent the antidote to a democratic revolution whose perspective was becoming more and more frightening for Putin and his class. Volodymyr Ischenko, "Imperialism today: The Russian invasion of Ukraine and the role of the West",https://www.youtube.com/watch?v=wB-zEnF6sls&abchannel=SocialistTV.

the basis of the same principle. These are all reasons that largely explain why Russia was opposed to NATO expansion and why it has decided to intervene militarily in Ukraine. Not because it intended from the very beginning to absorb the whole of Ukraine into the Russian Federation, but because it wanted to have its own sphere of economic, political and cultural influence which would include Ukraine.

But if we take Putin himself at face value, and I have not heard many good reasons for not doing so, the main reason behind Putin's course of action appears to be the fact that he indeed believes that Ukraine is a part of Russia. In his famous article about the historical unity of Russians and Ukrainians that is interpreted differently by Mearsheimer and by his liberal critics, Putin does indeed insist that Russians and Ukrainians "are one people". There is a unity of religion and culture, while the languages are very similar. But the West is trying to divide Greater Russia, composed of Russians, Byelorussians and Ukrainians, by turning Ukraine into an "anti-Russia". And for Putin, this is not just a recent phenomenon. This is a centuries-old struggle between the West and Moscow, which has defended the unity of Russkiy Mir and the "true sovereignty of Ukraine" which, Putin claims, "is possible only in partnership with Russia". For centuries, the Poles, the Habsburgs, the Nazis and most recently the Americans and their European allies have either oppressed the Ukrainians, in particular those located on the Western bank of the Dnieper River, or they tried to turn them from brothers of the Russians into enemies of Russia, essentially falsifying their true national identity. According to Putin, this is what has happened in recent years when Ukraine has been turned into "a tool in someone else's hands to fight against us"[1].

In *The Great Delusion*, Mearsheimer wrote that the pursuit of liberal hegemony implies liberal social engineering in foreign countries that have been targeted for democratization, a process bound to clash with the opposing forces of realism and nationalism. While Putin – together with his predecessors – has repeatedly claimed that

[1] Vladimir Putin, "On the Historical Unity of Russians and Ukrainians", President of Russia, http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181.

NATO's expansion represents a threat to Russia's security, in this famous article about the historical unity of Russians and Ukrainians he does not complain about the democratization of Ukraine or about the destruction of the Ukrainian identity through the import of Western decadence and cosmopolitanism. And that should be no surprise. As Perry Anderson wrote, "Putin has always insisted that the society over which he rules is a democracy"[1]. Even in the hypothesis that Putin does not suffer from the ideological blindness due to which the representatives of the ruling classes come to believe that they stand up not for their interests, but for the common good or the motherland, and instead is rather cynical, he would certainly not want to present himself to the public opinion in Russia and Ukraine as the defender of a corrupt kleptocracy threatened by popular aspirations for a more fair, prosperous and democratic society[2]. Instead, he is opposed to another type of social engineering organized by the West with the complicity of Ukraine's ruling class: the rewriting of Ukrainian history and the redefinition of Ukrainian national identity which ultimately leads to the "forced change of identity" of the Russians in Ukraine (ethnic Russians, but also "true Ukrainians" who identify with Russia, not with the West) who are "being forced not only to deny their roots, generations of their ancestors but also to believe that Russia is their

[1] Perry Anderson, "Incommensurate Russia", *New Left Review*, No. 94, July/Aug. 2015, https://newleftreview.org/issues/ii94/articles/perry-anderson-incommensurate-russia.

[2] In fact, Putin says that the legitimate frustrations of the Ukrainian people that surfaced during the Euromaidan protests have been caused by the "local oligarchs, who robbed the people of Ukraine and kept their stolen money in Western banks", but have been illegitimately redirected towards Russia. Vladimir Putin, "On the Historical Unity of Russians and Ukrainians", President of Russia, http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181. Thus, whereas the pro-Western Ukrainian liberal civil society believes – like all the other liberal civil societies in Eastern Europe – that only Euro-Atlantic integration will help them get rid of the oligarchs with roots in the former communist state apparatus and secret services, Putin still presents himself as a strong leader of the people, and thus a true democrat, who reins in the anarchy and rapaciousness of the oligarchs. Needless to say, this public image that has brought Putin a lot of popularity in Russia, at least during his first decade in power, is hardly convincing for many in Ukraine, who are convinced that Putin is not the solution, but the problem, or that the solution is not in the East, but in the West.

enemy". For Putin, this is nothing less than neo-Nazi social engineering, under the patronage of NATO and the EU, and he even compares "its consequences" with "the use of weapons of mass destruction against us. As a result of such a harsh and artificial division of Russians and Ukrainians, the Russian people in all may decrease by hundreds of thousands or even millions"[1]. Thus, Putin fights liberal democracy at home by chasing (mostly) imaginary Nazis abroad. Anti-Nazi Russian patriotism is the cloak of Putin's anti-liberalism as Putin's perception of the Euromaidan is conveniently defined by *reductio ad Hitlerum*[2].

The reading of Putin's article should give us the chills. If we take Putin at face value, unlike what former Ambassador McFaul has complacently claimed, losing in Ukraine and losing Ukraine represents, in Putin's view, an existential threat to Russia, but arguably not because he really believes that losing Ukraine to NATO would be the prelude to a NATO invasion of Russia, but because, unlike what Mearsheimer says, he really believes that Ukraine is Russia. Though this belief necessitates some clarifications that have been absent from the current debate between liberals and realists, it does not appear to be that different from China's belief that Taiwan is China, a belief so strong that it could determine China, according to Mearsheimer, to go to war, if need be, even if such a war would be extremely costly and risky.

It matters little if, as Marxists claim, this is just ruling class ideology that conceals its interests under the guise of imperial nationalism and if the ruling class itself is blinded by that ideology, believing sincerely that it protects Russia from Nazism, when in fact it only protects itself from the prospect of a color revolution. Regardless of the Marxist or Freudian underpinnings of ideologies, those who believe in them and are ready to kill and die for them do not believe

[1] Vladimir Putin, "On the Historical Unity of Russians and Ukrainians", President of Russia, http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181

[2] For an honest and careful distinction between what is truth and what is propaganda in Putin's "anti-Nazi" narrative see Volodymyr Ischenko, *Towards the Abyss*, https://newleftreview.org/issues/ii133/articles/volodymyr-ishchenko-towards-the-abyss

less because somewhere there is a hidden mechanism that they themselves, unlike more sophisticated intellectuals, do not see. As well noticed by Mearsheimer, nationalism – whether Russian or Ukrainian – is a powerful force based on deep seated beliefs that liberal individualists have a hard time understanding and that is why they are tempted to explain it away as the cheap propaganda of a corrupt oligarchy that would easily unravel if the liberal West stands its ground and calls Putin's bluff. But precisely for this reason, it is also surprising to see how Mearsheimer himself downplays Putin's avowed nationalism and the troubling implications of his belief that Russians and Ukrainians are "one people". In any case, against the backdrop of the West's staunch refusal to offer Putin an exit strategy, the best we can hope is that Putin is indeed a cynical manipulator of nationalist feelings who will withdraw if his bluff will be called, that he still has the capacity to change his mind, come to terms with reality, and withdraw in order to prevent an already huge mistake from becoming a total catastrophe for Russia and its people, or that the Russian society and / or ruling elite will somehow find the means to replace him with somebody else who will be able to reset the relation with the West and avoid Armageddon. I am in no position to say how likely those scenarios are, but I fear that those in charge of Western policy towards Russia have failed to anticipate much that has happened so far and there are not many reasons to believe that their judgment has in the meantime improved. They may act more or less on the basis of lucky guesses and even wishful thinking, they may be, to a great extent, captive to social, economic and cultural forces that push towards confrontation with Russia, and they may have brought themselves unwittingly to a position where they are to a great extent at the mercy of God.

Still, the precise meaning and concrete political implications of Putin's stated belief that Russians and Ukrainians are "one people" needs further clarifications. Mearsheimer and his liberal opponents clash over the interpretation of Putin's famous article, the former claiming that it provides "no evidence" of Putin's intention of occupying and annexing Ukraine, while the latter claim that it clearly demonstrates that Putin "denies Ukraine's separate existence" and

therefore wants to occupy it[1]. The diverging interpretations have a crucial political stake, for if Mearsheimer's interpretation is correct, then this means that the war was avoidable and it was provoked by the West's attempt to turn Ukraine into "a Western bulwark on Russia's border", while if the liberal interpretation put forward, among others, by Sikorski, is correct, then it means that the war was unavoidable and the West's decision to arm, train and support Ukraine was essential for helping it survive and, even more than that, for deterring future Russian aggression. The problem with this debate is that none of the participants defines the terms that they are employing. The truth, I think, is somewhere in the middle. The liberals deduce from Putin's statement that Russians and Ukrainians are "one people" that Putin always had the intention to invade Ukraine and to turn Russia and Ukraine into "one state". But that is a clear hermeneutical abuse that is dispelled by an unbiased reading of Putin's text. After all, Putin does not just say in his article that Russians and Ukrainians are "one people". He says that Russians, Ukrainians and Belarusians are "one people". Yet, nobody in his right mind has claimed that Putin ever had the intention of occupying and annexing Belarus. And when speaking about the effective political form in which Russians and Ukrainians should live together as "one people", Putin gives the example of Austria and Germany, which although "close in ethnic composition, culture" and "sharing one language", (…) "remain sovereign states with their own interests, with their own foreign policy", even though this "does not prevent them from the closest integration or allied relations"[2].

So, to be clear, Putin speaks about contemporary Austria and Germany, not about Hitler's Anschluss. But Austria and Germany are integrated economically, share a common political system, though, unlike the US and Canada, they are not part of the same military alliance, Austria being technically neutral, but only because it respects

[1] Munk Debate: Russia-Ukraine War. https://www.youtube.com/watch?v=EhgWLmd7mCo&t=3646s&ab_channel=EdwardRon

[2] Vladimir Putin, "On the Historical Unity of Russians and Ukrainians", http://en.kremlin. ru/events/president/news/66181.

the 1955 agreement with the Soviet Union which agreed to withdraw its troops from Austria on condition that Austria would commit itself to perpetual neutrality. The same thing can be said about Russia and Belarus: they are both autocracies, integrated economically and militarily allied, and unlike Ukraine, Belarus did not seek to join NATO and the EU, while Putin supported Lukashenko during the 2020-2021 pro-democracy protests, just as he supported Tokayev during the January 2022 riots in Kazakhstan, just as he supported Yanukovych during the 2014 Euromaidan protests.

The real question and the nature of the problem

Thus, although Mearsheimer is right in arguing that there is no evidence that Putin intended to occupy Ukraine just because he – indeed – believes that Russians and Ukrainians are "one people", this is not the same thing as saying that Putin was willing to fully respect Ukraine's sovereignty as long as it did not join NATO. The real question is what Ukrainian sovereignty would mean – or rather what it could have meant – in the hypothesis of Ukraine's commitment to neutrality. Would that have been enough for Putin? Would it have been full sovereignty that would have allowed Ukraine to be a democracy – preferably one that respects minority rights and changes its presidents through democratic and constitutional means – and to integrate economically with Europe, replacing thus the domination of its economy by local oligarchs (some of them close to Putin, others opposed to him) with the domination of European transnational capital? Or would it have been essentially a neo-Soviet version of Brezhnev's "limited sovereignty" under which Moscow was authorized to intervene in its satellite states whenever Leninist Orthodoxy was under threat?[1] Mearsheimer says that Putin's

[1] Taking into account the stated goals of "demilitarization" and "denazification" (or what Putin understands by this term) which in any meaningful sense are impossible without regime change, and the initial failed attempt to occupy Kiev, all available evidence points to the fact that Putin's "special military operation" essentially replicated the model of Soviet interventions in Hungary, in 1956, and in Czechoslovakia, in 1968. There was indeed no intention to occupy and annex the

annexation of Crimea, the intervention in the Donbass civil war and the subsequent invasion of Ukraine were caused by the West's attempt to democratize Ukraine, and integrate it into the EU and NATO, and that the main reason for Russia's hostility was the expansion of NATO. The real question that Mearsheimer does not address is whether Finish style neutrality was a realistic solution for Ukraine to begin with; whether democratization would have been possible without European integration and whether democratization and European integration would have been possible without NATO's

---

country, but only to change the leadership with one that would keep the satellite country within Russia's sphere of influence. Though, of course, one could argue that such a military operation would have never taken place if Ukraine and the West would have been less confrontational and that Russia may have accepted a democratic and European Ukraine as long as it did not join NATO. Mearsheimer has tried to dismiss the imperialist reading of Putin's July 2021 article by quoting Putin's statements that Russia should treat Ukraine's choice to become an independent state "with respect", that the Ukrainians are free "to establish a state of their own" and that it is up for the citizens of Ukraine "to decide (…) what Ukraine will be". I think this is a selective and very generous reading. Immediately after writing that Ukrainians "are welcome (…) to establish a state of [their] own", Putin asks: "But what are the terms?". He answers his question by saying that states which have decided to separate from the Soviet Union should "return to the boundaries they have had before joining the Soviet Union" and he reminds Ukraine that it was the Soviet Union which made it such a big country, that Krustchev gave Crimea to Ukraine and that Stalin gave it large territories that it took from the Poles, Hungarians and Romanians. Shortly before the last sentence of the article – "and what Ukraine will be, it is up for its citizens to decide" – Putin issued this chilling warning: "We will never allow our historical territories and people close to us living there to be used against Russia. And to those who will undertake such an attempt, I would like to say that this way they will destroy their own country". Vladimir Putin, "On the Historical Unity of Russians and Ukrainians", President of Russia, http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181. So rather than telling Ukrainians that they can do what they want with their country, he tells them that it is up to them to decide whether they want to exercise their sovereignty with Russia, or against Russia and therefore face the dire consequences. Consequently, Putin does not say that Ukraine should give Russia back the territories it has inherited from the Soviet Union if it wants to be a formally independent stay. Yet, he makes it clear that in order to keep those territories (or other Eastern territories that may be taken as compensation for Stalin's gifts in Western Ukraine) Ukraine should be with Russia, not against it. It is not clear if neutrality would have been for Putin a sufficient proof of Ukraine's "brotherly love", that would have allowed it to keep its territory intact and to keep itself free from Russian military interventions.

protective shield meant to thwart Russia from engaging in its own policy of overseas authoritarian social engineering and regime change, similar in means but different in purpose from the liberal hegemony pursued by the United States in other countries of the world.

There is no easy answer to this question. But the question leads to a more fundamental one that concerns the nature of the whole problem. Was this mainly a political problem that could have been solved by wise diplomacy in the West and wise and prudent statesmanship in Kiev? Or were there deeper socio-economic forces that were necessarily heading for a clash that better politics could not have prevented? Several authors have documented Europe's dilettanteish and miserly policy towards Ukraine that set the stage for the catastrophe of early 2014 and of its even bloodier sequel[1], while others like Wolfgang Streeck have blamed Europe's lack of "strategic autonomy" for the crisis[2]. Indeed, Europe's autonomy would have been essential for an admittedly uneasy and fragile compromise with the Russians that would have split NATO membership from democratization and European integration and would have guaranteed Ukraine's sovereign right to join the European community of nations in exchange for a pledge of perpetual military neutrality.

But Atlanticists would argue that this is merely European naivety, if not a cynical abandonment of Ukraine and perhaps also of its Eastern European neighbors. In his 2015 University of Chicago lecture on the causes of the conflict in Ukraine, Mearsheimer stated

---

[1] See for example Christiane Hoffman *et alii*, "Summit of Failure. How the EU Lost Russia over Ukraine", *Spiegel International*, November 24, 2014, https://www.spiegel.de/international/europe/war-in-ukraine-a-result-of-misunderstandings-between- europe-and-russia-a-1004706.html.

[2] According to Streeck, the EU has been degraded to the status of "an auxiliary organization of NATO". Wolfgang Streeck, "Pipe Dreams", *Sidecar*, September 12, 2022,https://newleftreview.org/sidecar/posts/pipe-dreams. For Streeck's overall views regarding the subject, see also Wolfgang Streeck, "Fog of War", *Sidecar*, March 1, 2022, https://newleftreview.org/sidecar/posts/fog-of-war; Ukraine War: Europe Shackles Itself to America's Reckless Foreign Policy, w/Prof. Wolfgang Streeck, https://www.youtube.com/watch?v=c2J0QNY33e0&ab_channel=BreakThroughNews ; Wolfgang Streeck, "Means of Destruction", *Sidecar*, July 2, 2022, https://newleftreview.org/sidecar/posts/means-of-destruction.

that he was stunned that the same Angela Merkel, who blocked Ukraine's accession to NATO at the 2008 NATO Summit in Bucharest – when George W. Bush intended to invite Ukraine to immediately join NATO – and who promised Putin that Ukraine will not join NATO while she is in power, has been more aggressive towards Russia than Obama during the 2013-2014 Euromaidan crisis. But some could argue that she was naïve enough to believe that Putin had sincere "security concerns" concerning NATO's expansion which, once satisfied, would give her free rein to aggressively pursue Ukraine's democratization and European integration – even through a colored revolution that would blow up Ukraine's constitution and would set the stage for a civil war[1] – without fear of Russian intervention. And this despite the fact that Putin also believes that unlike the Russians and the Finns, Russians and Ukrainians are "one people". And maybe that is why she did not see it coming. Or maybe she lost temper and became increasingly aggressive when she came to the conclusion that Putin wanted more than the Ukrainian neutrality that she conceded at the Bucharest Summit, feeling both duped and somehow responsible for Ukraine's tragedy[2]. But it was too late, because by that point Ukraine was beginning to disintegrate and was now "under the direct outreach of American diplomacy and intelligence – what one of its recent Ambassadors to the UN famously

[1] When the Rada, under the pressure of armed groups (including a significant number of far-right elements) which were occupying public institutions and devastating the offices of Yanukovych's party, decided to depose the democratically elected president through an unconstitutional procedure, the death certificate of Ukraine's fragile constitution had been signed. Anti-Maidan protesters from the East and South, supported by Russia and to a certain extent organized by it, were provided the pretext for acting symmetrically and for showing similar disregard for Ukraine's constitution, thus opting for secession. When the Constitution – or the social compact – is torn apart, civil war is the logical consequence.

[2] As written by Streeck, it has been claimed that before the Spring of 2014 "Merkel believed Putin's promises to respect what the West consider to be international law – which, while it allowed the US and its 'coalition of the willing', including Ukraine, to invade Iraq (…) presumably forbids Russia to invade Ukraine". Wolfgang Streeck, "Means of Destruction", *Sidecar*, July 2, 2022, https://newleftreview.org/sidecar/posts/means-of-destruction.

called 'adult supervision' by the US"[1]. And while the US started to militarize Ukraine in response to Putin's bold annexation of Crimea, the EU moved to the back seat.

In hindsight, the compromise solution reached at the 2008 NATO summit in Bucharest was the worst possible solution and an epic failure of Western diplomacy. Ukraine was not immediately invited into NATO, as the Americans wanted, but neither was it excluded from NATO membership altogether, as the French and Germans wanted. Instead, the final declaration of the summit welcomed Ukraine's Euro-Atlantic aspirations and stated that it would eventually become a member of NATO sometime in the future. Thus, instead of being protected, it was exposed. Inviting it into NATO immediately, as Bush Jr. wanted, was certainly risky, and might have started a war already in 2008; though there was a possibility that Putin would have been taken by surprise by the American blitzkrieg, being ultimately forced to accept a *fait accompli* as Russia had accepted previous NATO enlargements, and afterwards he would not have risked to attack a NATO member. Besides, at that moment, Russia had not yet become as strong and as alienated from the West as it is today. On the other hand, if the issue of Ukrainian membership would not have been raised at all, as France and Germany wanted, then Putin would have lacked if not the motive, then at least the pretext for starting a war. But the pretext is also important, because it is much harder to wage a war without popular support, even in a sham democracy like Russia, and in order to have popular support you must also have at least a credible pretext, if not a genuine motive. By facilitating the breakup of Ukraine's fragile social compact through diplomatic dilettantism and a narrowminded pursuit of liberal hegemony, mindless of the complexities and explosive potential of Ukrainian politics[2], and by

[1] Perry Anderson, "Incommensurate Russia", *New Left Review*, No. 94, July/Aug. 2015, https://newleftreview.org/issues/ii94/articles/perry-anderson-incommensurate-russia.

[2] As already argued, the best documentation of these failures can be found in Christiane Hoffman *et alii*, "Summit of Failure. How the EU Lost Russia over Ukraine", *Spiegel International*, November 24, 2014, https://www.spiegel.de/international/europe/war-in-ukraine-a-result-of-misunderstandings-between-europe-

refusing to negotiate NATO's open door policy, which exposed Ukraine instead of protecting it, even when Putin's troops were massed on Ukraine's borders in February 2022, the Western foreign policy establishment has certainly provided Putin at least a pretty credible pretext, if not a real motive, while its representatives and supporters from the media and civil society label as traitors and *Putinversteher* all leftist or realist dissidents who refuse to accept the article of faith according to which Putin would have attacked anyway and that it was and it still is impossible and unacceptable to negotiate with him. But even if Putin had attacked anyway, and nobody can say for sure what would have happened if…, the present would not have been worse than it already is, so not trying really does not make any sense, as long as we assume that the intentions were good. One could give peace a chance, at least through a pledge of Ukrainian neutrality, and still be prepared for the possibility of war. But the West did not concede anything and chose instead to bet everything on Putin's bluff.

Still, although we can look back and see a series of terrible mistakes as well as the systematic incapacity of Western leaders to identify and cultivate the only decent and responsible alternative[1] to the route that led to the current quagmire, it is also easy to imagine how such an uneasy compromise and fragile equilibrium based on the separation between Ukraine's NATO membership and the democratic and European aspirations of (at least) a significant part of its people could fall apart, not to speak of the fact that its preservation did not depend only on Western and Ukrainian political leaders, but also on Putin. Maybe structural forces, the conflicts between different social categories, cultures and economic interests are simply too strong to be contained by political efforts and maybe we should not expect too much from politicians who inevitably make mistakes and cannot transcend and reshape the societies that they govern. We should also

---

and-russia-a-1004706.html. During the Maidan, a friend of mine ironically and adequately noted that the same representatives of the European Union who in the Fall of 2013 considered Ukraine to be good enough to sign an Association Agreement, considered it later, in February 2014, to be bad enough to deserve a revolution.

[1] For Ukraine, for Europe, for Russia, in the first place, but also for everybody else in the event of a nuclear escalation.

remember that in politics, as in war, people deal with the unknown, often miscalculate, especially when they act in dramatic circumstances, and can never be certain about the consequences of the course of action that they are choosing. So, in the end, we are left with a dilemma with no easy answer.

Since Mearsheimer has no structural and materialist understanding of international relations and essentially believes that the world is ruled by the ideas that shape the minds of political leaders, it is easy to understand why he would be inclined to underestimate the difficultly of solving the Ukrainian problem through a political solution and why ultimately, for him, it is all about *The Prince* and his counselors (which may be wise or unwise). And since he does not sufficiently reflect on the implications and problematic nature of his notion of "neutrality", which he proposes as a solution to the Ukrainian crisis[1], it is easy to understand why many in Ukraine and the West see it as a code name for abandonment and why they opt instead for combativeness. But the dangers about which Mearsheimer warns us cannot be simply brushed aside because realism is morally uncomfortable. We cannot just close our eyes and imagine that nothing bad or even apocalyptic can happen as long as we "do the right thing". Unless we have some form of religious faith in democracy[2].

---

[1] Or at least he did so until the beginning of the war, while now he is more and more skeptical that such a concession would still be sufficient to end it.

[2] Though one may very well use Eric Voegelin's reading of modernity and interpret liberal hegemony as a form of Gnostic politics. For Voegelin, Gnosticism, an early Christian heresy, represents the hidden essence of modernity and it is tightly related to another early Chrisitan heresy: Chiliasm. Unlike the Orthodox / Catholic Christian who believes in the goodness of God's creation and seeks his personal salvation, through faith, in a kingdom of heaven beyond this world, the Gnostic separates the God of creation from the God of redemption, condemns the world as fundamentally evil, while at the same time he is committed to a chiliastic project of altering the structure of the world, of destroying the old world and of replacing it with a new one free from evil, of bringing salvation here and now through the immanentization of the eschaton. For Voegelin, modern progress is just a secularization of the Gnostic and chiliastic currents of late antiquity, and essentially all modern revolutions, whether liberal, communist or fascist are Gnostic revolutions (Eric Voegelin, *Collected Works*, Vol. 5 – *Modernity without restraint*, University of

If Mearsheimer were more realist (or more honest?) by thoroughly dealing with the actual possibility of "Ukrainian neutrality", and if he would define more clearly some concepts that he employs, such as "Russian imperialism" or "Ukrainian sovereignty", he might come to the conclusion that the solution to Ukraine's problem is more complicated and less certain than we all like to think it is, and as such it could have implied a more painful and embarrassing solution than the one proposed by him before the war, though, as the war drags on, he is becoming more and more pessimistic with regard to the costs and possibility of a solution. His realism would thus have to get closer to the cynicism of Thucydides' maxim, which he quotes in *The Great Delusion*: in real world politics, "the strong do what they can and the weak suffer what they must"[1]. But that would probably be too much to ask even from him, given that his hard to swallow verities already make him extremely unpopular in a liberal age that seems to have abandoned all ethics of responsibility in favor of the ethics of conviction or of mere moral posturing.

The brutal truth is that if this war further escalates, such naked and cruel cynicism may remain the West's only option to avoid a total

---

Missouri Press, Columbia London, 2000, pp. 176-190). Motivated by the vision of a world which is safe for democracy and where the rights of all are safeguarded and respected, liberal hegemony necessary finds itself at war with the world as it is, with the intolerably unjust world, with the principle of reality, and thus also with philosophies such as realism that insist on the limits of our capacity to change the world and on the disastrous consequences that will result from forcing those limits. Given the religious – and more recently, quite apocalyptic - fervor that inspires this movement, one easily understands the indignation and outrage caused by figures such as Mearsheimer. For Voegelin, "the world remains as it is given to us and it is not within man's power to change its structure" (*Ibidem*, p. 305). But if you insist in changing a world that cannot be changed, just because you cannot tolerate the evil in it, then you may end up destroying the world, and rather then bringing heaven on earth, you will unleash hell.

[1] Thucydides, *History of the Peloponesian War*, Ch. XVII, http://www.documentacatholicaomnia.eu/03d/-460_-400,_Thucydites,_HistoryOf_The_Peloponnesian _War,_EN.pdf. Quoted in John J. Mearsheimer, *The Great Delusion*, p. 50.

catastrophe. For better or worse, we are at a stage of the war when we can still try to end it by some unpleasant but ultimately livable compromise, which will provide Russia with some sort of acceptable exit, but will also make sure that Ukraine has the necessary means of deterrence that will significantly reduce the risk of a new invasion, in the circumstances in which Russia has already proved that it does not even have the means to occupy Donbass, so there is no reason to fear that Russia will be able to invade all of Eastern Europe. The only things that we should be afraid of are a nuclear accident at the Zaporizhzhia plant, the possible use of weapons of mass destruction, the destabilization of Russia and an economic crisis that would ruin the European Union and would thus compromise any perspective of Ukrainian reconstruction. And while Putin may be too old to come to terms with reality, there is good reason to believe that the new generation of Russian leaders, who will inevitably replace him before Russia has the time to finish rebuilding its army, has already learned the lesson about Russia's real military capacities and about the real costs of an outdated imperialism. These being the circumstances, preventing further escalation, facilitating the condition for a normal transition of power in Russia and ultimately reaching out for a handshake[1] is the right thing to do. It may not work, but it is perhaps time to at least try.

BIBLIOGRAPHY

- ANDERSON R. Lanier, Friedrich Nietzsche in The Stanford Encyclopedia of Philosophy, https://plato.stanford.edu/entries/ nietzsche /#Pers

[1] I speak for myself, as a Romanian who has been appalled and sometimes terrified by this war, while also having to deal with its economic consequences. Obviously, for Ukrainians it has been infinitely more difficult and for this reason reconciliation will be much more difficult as well.

- ANDERSON Perry, “Incommensurate Russia”, New Left Review, No. 94, July/Aug. 2015, https://newleftreview.org/issues/ii94/articles/perry-anderson-incommensurate-russia
- BERTRAND Natasha, BO LILLIS Katie, “Russian sanctions slow to bite as US officials admit frustrations over pace of pain in Moscow”, CNN Politics, September 16, 2022, https://edition.cnn.com/2022/09/16/politics/russia-sanctions-ukraine-slow-economic-pain/index.html
- BIDEN Joe, Remarks of President Joe Biden – State of the Union Address As Prepared for Delivery, The White House, https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/01/remarks-of-president-joe-biden-state-of-the-union-address-as-delivered/
- CHOMSKY Noam, Interview with C.J. Polychroniou, “Chomsky: Peace Talks In Ukraine ‘Will Get Nowhere’ If US Keeps Refusing To Join”, Rozenberg Quarterly, March 2022, https://rozenbergquarterly.com/chomsky-peace-talks-in-ukraine-will-get-nowhere-if-us-keeps-refusing-to-join/
- CONSTANT Benjamin, De la liberté des anciens comparée à celle des modernes, http://www.panarchy.org/constant/liberte.1819.html
- DAVIS Mike, “Thanatos Triumphant”, Sidecar, March 7, 2022. https://newleftreview.org/sidecar/posts/thanatos-triumphant
- DICKINSON Peter, “There can be no compromise between Russian genocide and Ukrainian freedom”, Atlantic Council, September 8, 2022, https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/there-can-be-no-compromise-between-russian-genocide-and-ukrainian-freedom/?fbclid=IwAR3o-l0-jLXld5eZEstUceXxPsjhXHiiKg-PazBHg4CkLtYpoMzNEsy-vIQ.
- FANFANI Amintore, Catholicism, Protestantism and Capitalism, IHS Press, Norfolk, VA, 2003
- FUKUYAMA Francis, “Putin’s War on the Liberal Order”, Financial Times, March 4, 2022, https://www.ft.com/content/d0331b51-5d0e-4132-9f97-c3f41c7d75b3
- FUKUYAMA Francis, “Why Ukraine Will Win”, Journal of Democracy, September 2022, https://www.journalofdemocracy.org/why-ukraine-will-win/.
- GILLET Francesca, “Ukraine war must end with liberation of Crimea – Zelensky”, BBC News, August 10, 2022, https://www.bbc.com/news/world-europe-62487303

- GOȘU Armand, “Când va fi sfârșitul lui Putin? - Armand Goșu”, HotNews, August 28, 2022, https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-25757712-cand-sfarsitul-lui-putin-urmatoarele-luni-jumatate-maxim-rusia-trebuie-infranta-rusia-nu-retrage-decat-daca-infruntata-militar-armand-gosu.htm
- HARVEY David, “Prof. David Harvey, Ukraine 2022 - War - Who Benefits From It?”, https://www.youtube.com/watch?v= 0_wVlkyUoaI&ab_channel=MrMarxismo
- HOFFMAN Christiane et alii, “Summit of Failure. How the EU Lost Russia over Ukraine”, Spiegel International, November 24, 2014, https://www.spiegel.de/international/europe/war-in-ukraine-a-result-of-misunderstandings-between-europe-and-russia-a-1004706.html
- ISCHENKO Volodymyr, “Interview with Volodymyr Ishchenko. Towards the Abyss”, New Left Review, No. 133/134, Jan./Apr. 2022, https://newleftreview.org/issues/ii133/articles/volodymyr-ishchenko-towards-the-abyss
- ISCHENKO Volodymyr, “Imperialism today: The Russian invasion of Ukraine and the role of the West”, https://www.youtube. com/ watch?v=wB-zEnF6sls&ab_channel=SocialistTV.
- KOJÈVE Alexandre, “Hegel, Marx and Christianity”, in Interpretation: A Journal of Political Philosophy, Vol. 1, Summer 1970
- KOSTELKA Filip, “John Mearsheimer’s lecture on Ukraine: Why he is wrong and what are the consequences”, EUIdeas, July 11, 2022, https://euideas.eui.eu/2022/07/11/john-mearsheimers-lecture-on-ukraine-why-he-is-wrong-and-what-are-the-consequences/
- LEITER Brian, Nietzsche’s Moral and Political Philosophy in The Stanford Encyclopedia of Philosophy, https://plato.stanford. edu/entries/ nietzsche-moral-political/#CritDescCompMPS
- DE MAISTRE Joseph, Considérations sur la France in Œuvres, Édition établie par Pierre Glaudes, Éditions Robert Laffont, Paris, 2007
- DE MAISTRE Joseph, Les Soirées de Saint-Pétersbourg in Œuvres, Édition établie par Pierre Glaudes, Éditions Robert Laffont, Paris, 2007
- McGEE Luke, “Putin spokesman refuses to rule out use of nuclear weapons if Russia faced an ‘existential threat’”, CNN, March 22, 2022. https://edition.cnn.com/2022/03/22/europe/amanpour-peskov-interview-ukraine-intl/index.html

- MEARSHEIMER John J., Why Is Ukraine the West's Fault? https://www.youtube.com/watch?v=JrMiSQAGOS4&t=1431s&ab_channel=TheUniversityofChicago
- MEARSHEIMER John J., The Great Delusion: Liberal Dreams and International Realities, Yale University Press, New Haven and London, 2018
- MEARSHEIMER John, The Causes and Consequences of the Ukraine War, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies. https://www.youtube.com/watch?v=qciVozNtCDM&t=5714s&ab_channel=TheRobertSchumanCentreforAdvancedStudies
- MEARSHEIMER John, "Exclusive Interview John Mearsheimer, CNN News",
- https://www.youtube.com/watch?v=_wi_0oiZ7vU&ab_channel=CNN-News18
- MEARSHEIMER John, "Playing With Fire in Ukraine", Foreign Affairs, August 17, 2022, https://www.foreignaffairs.com/ukraine/playing-fire-ukraine
- MISSY Ryan, TIMSIT Annabelle, "U.S. wants Russian military 'weakened' from Ukraine invasion, Austin says", The Washington Post, April 25, 2022. https://www.washingtonpost.com/ world/2022/04/25/russia-weakened-lloyd-austin-ukraine-visit/
- MONOD Jean-Claude, La querelle de la sécularisation. De Hegel à Blumenberg, Paris, Vrin, 2002
- MONTGOMERY Nancy, "Retired top commanders in Europe join others calling for humanitarian no-fly zone in Ukraine", Stars and Stripes, March 9, 2022, https://www.stripes.com/theaters/europe/2022-03-09/retired-top-commanders-in-europe-call-for-no-fly-zone-in-Ukraine-5279356.html
- PETERSON Jordan, Russia vs. Ukraine or Civil War in the West? https://www.youtube.com/watch?v=JxdHm2dmvKE&ab_channel=JordanBPeterson
- POUSHTER Jacob, "Many Russians agree that it is natural for them to have an empire", Pew Research Center, March 4, 2014, https://www.pewresearch.org/fact-tank/2014/03/04/many-russians-agree-that-it-is-natural-for-them-to-have-an-empire/.
- PREUSSEN Wilhelmine, "Sergey Lavrov: Russia has expanded its Ukraine war goals", Politico, July 20, 2022, https://www.politico.eu/article/sergey-lavrov-russia-expand-ukraine-war-goal/

- PUTIN Vladimir, “On the Historical Unity of Russians and Ukrainians”, July 12, 2021. http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181
- RIOUX Jean-Pierre, “Charles Péguy, patriote de 1914”, Inflexions, No. 26, February 2014. https://www.cairn.info/revue-inflexions-2014-2-page-43.htm
- SCHMITT Carl, The Concept of the Political, The University of Chicago Press, Chicago, 2007
- SIKORSKI Radosław, McFAUL Michael, WALT Stephen, MEARSHEIMER John, “The Munk Debate – The Russia-Ukraine War, Toronto”, https://www.youtube.com/watch?v=ivcSVG5eCeQ&t=929s&ab_channel=Rados%C5%82awSikorski-kana%C5%82oficjalny
- SCHWARZ John, “No, Russia Didn’t Get Its Propaganda From John Mearsheimer”, The Intercept, March 6, 2022, https://theintercept.com/2022/03/06/russia-john-mearsheimer-propaganda/
- STRAUSS Leo, What Is Political Philosophy in Hilal Gildin (Ed.), An Introduction to Political Philosophy: Ten Essays by Leo Strauss, Wayne State University Press, Detroit, 1989
- STRAUSS Leo, On Tyranny, The University of Chicago Press, Chicago and London, 1961
- STRAUSS Leo, Natural Right and History, The University of Chicago Press, Chicago and London, 1953
- STREECK Wolfgang, “Pipe Dreams”, Sidecar, September 12, 2022, https://newleftreview.org/sidecar/posts/pipe-dreams
- STREECK Wolfgang, “Fog of War”, Sidecar, March 1, 2022, https://newleftreview.org/sidecar/posts/fog-of-war
- STREECK Wolfgang, „Ukraine War: Europe Shackles Itself to America's Reckless Foreign Policy, w/Prof. Wolfgang Streeck”, https://www.youtube.com/watch?v=c2J0QNY33e0&ab_channel=BreakThroughNews
- STREECK Wolfgang, “Means of Destruction”, Sidecar, July 2, 2022, https://newleftreview.org/sidecar/posts/means-of-destruction
- STUBB Alex, “Alex Stubb on why Mearsheimer is wrong about the war in Ukraine”, EUIdeas, July 8, 2022, https://www.eui.eu/news-hub?id=alex-stubb-on-why-mearsheimer-is-wrong-about-the-war-in-ukraine.
- THUCYDIDES, History of the Peloponesian War, Ch. XVII, http://www.documentacatholicaomnia.eu/03d/-460_-400,_Thucydites,_History_Of_The_Peloponnesian_War,_EN.pdf

- TOOZE Adam, “John Mearsheimer and the dark origins of realism”, The New Statesman, March 8, 2022, https://www.newstatesman.com/ideas/2022/03/john-mearsheimer-and-the-dark-origins-of-realism.
- VAROUFAKIS Yannis, “The West Is “Playing with Fire” If It Pushes Regime Change in Nuclear-Armed Russia”, https://www.youtube.com/watch? v=su4czYxGYxo&ab_channel=DemocracyNow%21
- VOEGELIN Eric, Collected Works, Vol. 5 – Modernity without restraint, University of Missouri Press, Columbia London, 2000
- WATERS Roger, Uncut. Interview with Michael Smerconish recorded in Philadelphia. https://www.youtube.com/watch?v=iZsRj3__iDfM&t=762s&ab_channel=MichaelSmerconish
- ŽIŽEK Slavoj, “Pacifism is the wrong response to the war in Ukraine”, The Guardian, June 21, 2022, https://www.theguardian.com/ commentisfree/2022/jun/21/pacificsm-is-the-wrong-response-to-the-war-in-ukraine.
- The United States Declaration of Independence, https://www.archives.gov /founding-docs/declaration-transcript
- “U Chicago students demand political science professor Mearsheimer change his views on Russia v. Ukraine”, Chicago City Wire, March 5, 2022 https://chicagocitywire.com/stories/621316813-u-chicago-students-demand-political-science-professor-mearsheimer-change-his-views-on-russia-v-ukraine
- CPAC opens with remarks from Texas Governor Greg Abbott and Sarah Palin, https://www.youtube.com/watch?v=zx_UUjCN2drk&ab_channel=TheIndependent
- “Russia never attacked anyone first, Kremlin says”, TASS Russian News Agency, December 25, 2021. https://tass.com/politics/1380925
- “Russia will use nuclear weapons to defend sovereignty, says Putin”, Business Standard, June 18, 2022, https://www.business-standard.com/article/international/russia-will-use-nuclear-weapons-to-defend-sovereignty-says-putin-122061800213_1.html
- “Putin could use nuclear weapon if he felt war being lost – US intelligence chief”, The Guardian, May 10, 2022, https://www.theguardian.com/world/2022/may/10/putin-nuclear-weapons-us-intelligence-avril-haines
- Russian chess grandmaster & dissident Garry Kasparov tells #Times Radio the West is “at war with Russia, whether we like it or not”, https://twitter.com/timesradio/status/1503329381493661696

- “Ukraine may disappear from world map ‘as a result of current events’ — Medvedev”, TASS Russian News Agency, July 21, 2022, https://tass.com/politics/1482791
- Michael McFaul. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Michael_McFaul#Career
- “Medvedev so terrified by security guarantees for Ukraine that he’s talking about an apocalypse”, Yahoo News, September 13, 2022, https://news.yahoo.com/medvedev-terrified-security-guarantees-ukraine-160948240.html“Putin speech on partial mobilisation: What exactly did he say?”, Al Jazeera News, September 21, 2022, https://www.aljazeera.com/news/2022/9/21/russias-putin-orders-partial-mobilisation-what-did-he-say

COMUNICAREA MILITARĂ PE TIMPUL PARTICIPĂRII CU TRUPE ÎN TEATRELE DE OPERAȚII

Lector univ.dr. Ioana Valeria ALEXE

Rezumat: *Pe timpul derulării activității de pregătire a unei misiuni, comunicarea militară se va face cu respectarea tuturor regulilor impuse de actele normative în materie în vigoare, de cutumele internaționale şi printr-un limbaj adecvat în ceea ce priveşte conținutul, tonul, mimica şi gesturile folosite. De asemenea, regulile de politețe militare se vor respecta atât în relațiile dintre militarii de același rang, cât şi în raporturile cu comandanții/şefii militari din celelalte structuri militare aflate în bază. În esență, comunicarea militară în situația analizată priveşte următoarele: comunicarea misiunii de către conducerea forțelor militare internaționale comandantului unității militare româneşti (ordinul de luptă, ordinul de intervenție); planificarea misiunii.*

Cuvinte cheie: *comunicare, eficientizare, misiuni operative, conducere, comunicarea instituționalizată.*

Astăzi, România deține dublul statut de membră a NATO şi a Uniunii Europene ceea ce face ca structuri militare românești să participe la executarea unei palete largi de misiuni în afara teritoriului național sub mandatul acestor organizații. Astfel, o serie de structuri militare românești au participat la îndeplinirea unor misiuni în teatrele de operații din Bosnia-Herțegovina şi Irak şi în Afghanistan.

Participarea la misiuni în diferite teatre de operații a unor structuri militare ale Armatei României oferă prilejul militarilor români de a cunoaşte realitatea câmpului de luptă, pe de o parte, şi de a exersa comunicarea internă şi externă, pe de altă parte. Conținutul şi natura misiunilor concrete pe care structurile militare le îndeplinesc într-un

teatru de operații sau altul sunt diverse şi solicitante sub toate aspectele – uman, material, psihosocial, economic, informațional.

În continuare, sunt prezentate aspecte esențiale ale participării Armatei României la diferite misiuni în diverse teatre de operații.

Aspecte esențiale ale participării Armatei României la misiuni în diverse teatre de operații

Acțiunile structurilor Armatei Române angajate în teatrele de operații se încadrează în tipologia conflictelor asimetrice, care opun forțelor armate grupări teroriste. Valoarea şi compunerea forțelor angajate în acțiuni de luptă sau asociate acestora exprimă tendința tot mai accentuată de a îndeplini obiective strategice cu structuri de valoare tactică (de nivel maxim companie). Complexitatea acțiunilor, aria mare de desfăşurare, mediul politico-economic fragil, instabil şi condițiile dificile de mediu (climă, relief) solicită forțelor dislocate flexibilitate în planificare, adaptabilitate în execuție şi capacitate decizională ridicată.

În acest context, un rol semnificativ în direcția creşterii eficacității îndeplinirii misiunilor încredințate trupelor aflate în teatrele de operații îl are comunicarea militară. Este vorba, desigur, atât de comunicarea instituționalizată cât şi de cea informală. Este ştiut că pentru ca o structură militară să-şi îndeplinească în condiții foarte bune misiunile în afara teritoriului național, aceasta trebuie să beneficieze de un subsistem de comunicații şi informatică, dedicat executării misiunilor specifice. În acest sens, putem spune că în zona de operații Kandahar, în Afghanistan, structurile militare româneşti participante la această misiune au dispus de un sistem de comunicații şi informatică adecvat misiunii ce a rezolvat următoarele probleme: pentru legăturile operative cu țara şi în teatru, acestea se soluționează, în principal, prin stații radio pe unde scurte şi ultrascurte, prin satelit, prin Internet; legăturile dintre subunități şi militarii acestora, prin echipamente de telecomunicații specifice îndeplinirii misiunilor de către grupurile mici care se deplasează cu mijloace tehnice şi avem în vedere autostațiile radio, transportoarele auto blindate şi autoturismele

de teren de tip ARO pe care sunt dispuse echipamente de comunicații radio în gama undelor scurte şi ultrascurte.[1]

În ceea ce priveşte legătura socială, pe dimensiunea informală a comunicării militare, şi aceasta este rezolvată prin mijloace de comunicații şi informatică: în primul rând, toți militarii din Kandahar au beneficiat de Internet, de două cabine telefonice pentru legătură prin satelit şi s-au putut folosi şi de mijloacele radio pe unde scurte care sunt puse la dispoziție gratuit pe baza unei planificări făcute de către comandanții subunităților[2]. Ca atare, militarii noştri au dispus şi aici, la Kandahar, afirmă sursa citată, de patru posibilități tehnice de a lua legătura cu familiile, cu cei dragi.

Deci, se poate afirma că împreună şi cu ceea ce au ceilalți militari cu care cooperează trupele noastre, sunt mijloace tehnice suficiente pentru asigurarea legăturilor sociale.

Comunicarea militară pe timpul participării cu trupe în teatrele de operații respectă în totalitate principiile, normele şi regulile impuse acestei activități pe timp de pace şi când structurile militare româneşti se află în țară. În plus, participarea cu trupe în teatrele de operații pretinde respectarea cerințelor specifice comunicării pe timp de război.

De asemenea, trebuie avut în vedere nu numai ceea ce se comunică prin vorbe sau scris ci şi comunicarea nonverbală exprimată prin mimică, gesturi, conduită, portul ținutei militare, respectul arătat însemnelor şi simbolurilor naționale şi ale celorlalte armate din baza militară internațională în care se găsesc şi trupele româneşti. În acelaşi timp, analiza comunicării militare va trebui să ia în seamă atât comunicarea externă, adică cine, cum, ce şi când se dau informații pentru mass-media şi de aici la populația locală din zona de conflict, precum şi informații pentru cei de acasă, cât şi pe cea din interiorul unității militare. În legătură cu acest din urmă aspect, în opinia mea, se

[1] *Lecții învățate*, http://www.presamil.ro/OM/2004/05/pag%2028.htm, p. 2. (consultat în 15.04.2022)

[2] *Ibidem*. p 3.

impune să se aibă în vedere, atât comunicarea în interiorul unității militare românești, cât și comunicarea dintre aceasta și celelalte structuri militare din baza internațională.

Practic, unitatea militară românească, în baza internațională, devine o componentă a sistemului militar alcătuit din forțele ce sunt dislocate aici și se află sub o comandă unică. De aceea, comunicarea în teatrele de operații capătă aspecte particulare în comparație cu comunicarea din interiorul armatei, la pace și pe teritoriul național. În primul rând, avem în vedere nevoia de a comunica cu ceilalți militari din bază, desigur, folosind limba engleză, de obicei, atât prin canalele oficiale cât și prin mijloace informale. În al doilea rând, analiza comunicării militare în teatrele de operații trebuie să țină seama de situația concretă în care se află trupele românești în teatru. Astfel, unitatea miliară românească se poate afla într-una din situațiile următoare: 1) în bază, unde desfășoară activități de pregătire în vederea executării unei misiuni sau de refacere după îndeplinirea acesteia; 2) în bază, cu misiune de pază și apărare a acesteia ca obiectiv militar; 3) în afara bazei, unde are misiunea de a proteja și apăra de eventuale atacuri ale talibanilor și insurgenților un convoi militar sau umanitar ce se deplasează pe un anume itinerar; 4) în afara bazei, unde participă la acțiuni militare concrete împotriva unor locații ale talibanilor și/sau insurgenților[1]; 5) în afara bazei, la acțiuni de culegere de informații în zona teatrului de operații; 6) în afara bazei, unde execută misiuni ce vizează formarea armatei naționale afgane; 7) în afara bazei, unde execută operații speciale sau cu misiunea de căutare-salvare.

Totodată, comunicarea militară în teatrele de operații trebuie să facă față și să se adapteze fiecărei misiuni, în parte, în funcție de natura acesteia. Pe de altă parte, comunicarea militară trebuie să ia în calcul posibilele riscuri și pericole la care se expun trupele ce execută misiuni în teatrul de operații. Este cunoscut faptul că prezența trupelor în astfel de misiuni implică o serie de riscuri și amenințări la adresa

[1] *2009 en Afghanistan*, http://fr.wikipedia.org/wiki/2009_en_Afghanistan. (consultat în 18.04.2022)

forţelor coaliţiei şi, nu în ultimul rând, a populaţiei locale din zona desfăşurării acţiunilor militare.

În acelaşi timp, pe timpul desfăşurării operaţiilor multinaţionale, riscurile se pot manifesta, indiferent de acţiunile insurgenţilor, atât în zonele unde există contact direct cu aceştia, cât şi în zonele din afara spaţiului controlat, unde acţiunile derulate sunt limitate ca frecvenţă şi amploare

Există o diversitate de riscuri şi ameninţări specifice operaţiilor multinaţionale (*militare, naturale, sociale*) cu care se confruntă militarii în teatrele de operaţii şi care pot influenţa comunicarea în interiorul structurii respective dar şi cu exteriorul acesteia.

În plus, comunicarea militară pe timpul când se participă cu trupe în teatrele de operaţii trebuie să ţină seama şi de următoarele aspecte: aceasta se desfăşoară într-un mediu ostil şi profund diferit social, economic, religios, etnic, cultural de cel din ţară[1]; necesitatea cunoaşterii de către toţi militari din teatrul de operaţii a principalelor cutume, tradiţii, prejudecăţi, de orice natură, ce definesc populaţia locală; militarii români aflaţi în teatrele de operaţii sunt reprezentanţii Armatei României şi ai poporului român. De aceea, tot ceea ce ei spun sau fac trebuie să nu aducă atingere imaginii publice a Armatei României şi ţării noastre, dar nici intereselor naţionale. În acelaşi timp, ei trebuie să se comporte ca promotori ai valorilor şi tradiţiilor naţionale respectând concomitent sentimentele, convingerile, credinţele, valorile şi tradiţiile celorlalţi militari din baza internaţională, dar şi pe ale populaţiei autohtone.

Având în vedere consideraţiile de mai sus, am realizat, în continuare, analiza pertinentă a comunicării militare în următoarele situaţii: în bază, pe timpul pregătirii pentru executarea unei misiuni; în bază, pe timpul asigurării pazei şi apărării acesteia; în afara bazei, cu asigurarea protecţiei unui convoi militar ce se deplasează în şi dinspre locul executării misiunii; în afara bazei, pe timpul participării,

[1] *Misiune specială pentru militarii români din Afghanistan la care a participat şi Secretarul de stat al Armatei.române,*http://www.realitatea.net/misiune-speciala-pentru-militarii-romani-din-afganistan-la-care-a-participat-si-secretarul-de-stat-al-armatei-romane_324806.html. (consultat în 22.04.2022)

împreună cu alte forțe aliate la îndeplinirea unei misiuni de luptă (de exemplu, neutralizarea unei locații a talibanilor sau insurgenților; nimicirea unei baze de antrenament a talibanilor; prinderea unor lideri ai insurgenților sau talibanilor); în afara bazei pe timpul culegerii de informații din zona de conflict şi / sau al recuperării militarilor încercuiți de adversar.

Totodată, sprijinirea informativă a îndeplinirii misiunilor încredințate se realizează prin desfăşurarea operațiilor de cercetare şi culegere de informații. Activitățile desfăşurate, până acum, în teatrele de operații de trupele româneşti au pus în evidență necesitatea dotării structurilor de cercetare cu mijloace de deplasare uşor manevrabile care să asigure protecția personalului, precum şi cu mijloace de comunicații flexibile, cu interfețe pentru comunicațiile terestre şi prin satelit. Pentru asigurarea protecției, grupurile de cercetare trebuie să fie dotate cu puşti cu lunetă şi puşti mitralieră. De asemenea, acestea trebuie să dispună de aparatură de vedere pe timp de noapte, aparate foto digitale, camere video, reportofoane pentru a culege date şi informații cât mai precise[1].

În continuare, redăm modalitățile de efectuare a comunicării militare specifice diferitelor situații de luptă în care se pot afla structurile militare româneşti.

Comunicarea pe timpul executării unor misiuni de către structurile militare în teatrele de operații

Comunicarea pe timpul executării diferitelor misiuni apreciem că este deosebit de importantă pentru succesul acestora. Desigur, specificul misiunii de îndeplinit îşi pune amprenta pe modalitatea derulării comunicării între militari şi între aceştia şi populația locală. Există o multitudine de situații de luptă în care se pot afla structurile militare româneşti în teatrele de operații. Dintre acestea ne-am oprit asupra celor prezentate mai jos, socotindu-le semnificative pentru a ilustra cum se comunică în astfel de situații.

[1] Ionel HODOROGEA, Dănuț DINICĂ, *Valorificarea experienței acumulată în teatrele de operații şi la exerciții multinaționale,*http://rft.forter.ro/2010_1_t/03-to/03.htm, p. 4. (consultat în 27.04.2022)

Comunicarea militară pe timpul pregătirii unei misiuni în zona teatrului de operații

În această situație militarii se află în locația repartizată din cadrul bazei militare internaționale. Prin urmare, ei trebuie să comunice atât cu celelalte structuri militare, cât şi cu conducerea forțelor militare din bază. De regulă, comunicarea este una oficială şi se realizează prin canalele instituționalizate, respectând principiile, normele şi cerințele impuse de actele normative ce reglementează această activitate. În plus, comunicarea se face într-o limbă de circulație internațională – engleză (cel mai adesea), franceză, germană etc. Desigur, derularea vieții şi activității din bază face posibilă şi uneori chiar necesară comunicarea informală între militarii aparținând diferitelor structuri de forțe naționale şi cu acest prilej conduita, limbajul, ținuta şi nu numai ale militarilor români trebuie să fie cele recomandate de către cei în drept la plecarea din țară spre teatrul de operații.

Pe timpul derulării activității de pregătire a unei misiuni, comunicarea militară se va face cu respectarea tuturor regulilor impuse de actele normative în materie în vigoare, de cutumele internaționale şi printr-un limbaj adecvat în ceea ce priveşte conținutul, tonul, mimica şi gesturile folosite. De asemenea, regulile de politețe militare se vor respecta atât în relațiile dintre militarii de acelaşi rang, cât şi în raporturile cu comandanții/şefii militari din celelalte structuri militare aflate în bază.

În esență, comunicarea militară în situația analizată priveşte următoarele: comunicarea misiunii de către conducerea forțelor militare internaționale comandantului unității militare româneşti (ordinul de luptă, ordinul de intervenție); planificarea misiunii.

După ce misiunea a fost planificată se trece propriu-zis la pregătirea subunității sau subunităților desemnate să execute misiunea. Acum, se comunică militarilor în ce constă misiunea încredințată, când, cum, cu cine, unde se va executa aceasta. Apoi, pe subunități sau grupuri constituite pentru îndeplinirea misiunii se trece la efectuarea operațiunilor necesare şi suficiente atingerii obiectivelor stabilite de către comanda unității. În acest caz, comunicarea militară este una oficială, realizată într-un cadru instituționalizat şi folosind un vocabular şi limbaj specific armatei. Evident, pe timpul tuturor activităților

menționate comunicarea informală va fi prezentă sub forma unor comentarii, schimburi de opinii şi impresii, gânduri şi sentimente, aşteptări etc. în pauzele dintre orele de pregătire a misiunii, pe timpul meselor şi a altor activități cotidiene.

Este posibil, ca pe timpul derulării procesului de pregătire a misiunii primite, militarii să pună întrebări comandanților lor cu privire la ceea ce li se cere să execute, să solicite unele explicații tehnice şi de procedură privind conduita de adoptat față de adversar şi de populația civilă din zonă, să ceară informații suplimentare privind situația politico-socială, etnico-religioasă, militară şi nu numai. De asemenea, nu se poate exclude posibilitatea ca însuşi comandantul forțelor militare internaționale să dorească să comunice direct cu militarii români înainte de a pleca la executarea misiunii.

Comunicarea militară pe timpul asigurării pazei şi apărării bazei forțelor militare internaționale

Aceasta este o misiune ce poartă anumite caracteristici ce vizează maniera în care se organizează, conduce şi desfăşoară o asemenea activitate în teatrul de operații. Mai întâi, se cere avut în vedere faptul că baza militară internațională are locația într-o zonă ce se poate defini ca fiind, în general, ostilă, generatoare de riscuri şi amenințări de securitate. De exemplu, condițiile de desfăşurare a operațiilor în teatrul de operații din Irak au impus ca armamentul din dotare al militarilor care execută misiuni de pază în puncte de control sau foişoare să cuprindă şi aruncătoare de grenade tip AG-7. De asemenea, s-a impus necesitatea existenței unei rezerve de muniție de 10% față de prevederile statului de organizare ca urmare a ritmului susținut al ducerii acțiunilor de luptă. Pentru creşterea capacității de ducere a operațiilor în condiții de vizibilitate redusă s-a impus dotarea armamentului cadrelor cu aparatură de vedere şi ochire pe timp de noapte, de tip pasiv[1].

Apoi, paza şi apărarea obiectivului impune luarea în seamă a provocărilor interne şi externe pe care unitatea militară ce efectuează

[1] Ionel HODOROGEA, Dănuț DINICĂ, *Valorificarea experienței acumulată în teatrele de operații şi la exerciții multinaționale,*http://rft.forter.ro/2010_1_t/03-to/03.htm. (consultat în 29.04.2022)

un asemenea serviciu le are de înfruntat. Astfel, pe plan intern, baza se comportă ca un organism viu, care are un anumit comportament ce se derulează sau ar trebui să se deruleze cu respectarea tuturor normelor şi cerinţelor impuse de specificul activităţii militare. Pe de altă parte, baza poate deveni ţinta atacurilor insurgenţilor şi a talibanilor (Afghanistan). Experienţa trupelor româneşti în Irak şi Afghanistan a demonstrat-o cu prisosinţă[1]. Aceste atacuri pot lua forma tragerilor cu rachete sol-sol, a „plantării" de exploziv în afara bazei pe căile de acces în aceasta sau a maşinilor capcană.

În fine, activitatea de pază şi apărare a bazei trebuie tratată ca o misiune de luptă întrucât se desfăşoară într-o zonă de conflict armat. Aceasta presupune că toţi militarii din bază dispun de armament individual şi de muniţie de război, nu doar cei care execută, practic, serviciul de pază şi apărare. De aici, necesitatea ca militarii din pază să fie deosebit de riguroşi în respectarea regulilor de îndeplinire a sarcinilor de serviciu, îndeosebi uzul de armă.

În organizarea acestei activităţi un prim pas îl constituie desemnarea subunităţilor ce vor fi numite în serviciul de pază şi apărare al bazei. Al doilea pas, îl reprezintă precizarea sarcinilor concrete ce definesc misiunea de pază şi apărare a locaţiei bazei. În al treilea rând, se trece la organizarea şi distribuirea militarilor pe posturile de pază. În al patrulea rând, se instruiesc militari cerându-le să-şi însuşească îndatoririle generale şi cele specifice fiecărui post. În al cincilea rând, militarii sunt verificaţi asupra modului în care cunosc obligaţiile ce le revin în calitate de componenţi ai subunităţii ce execută paza şi apărarea bazei. În fine, subunităţile sunt instalate şi puse să asigure paza şi apărarea obiectivului încredinţat.

În toate activităţile menţionate mai sus, avem de a face cu o *comunicare militară oficială şi o comunicare militară neoficială*. Prima se poate subdivide în mai multe componente:

– comunicarea dintre conducerea bazei internaţionale şi comanda unităţii militare româneşti desemnată să execute, practic, serviciul de gardă al locaţiei în care se află trupele militare internaţionale;

---

[1] Dosarul „*Lecţii învăţate din teatrele de operaţii*", volum aflat la Biblioteca Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I".

– comunicarea dintre comandantul unității militare românești și comandanții subunităților subordonate ce vor efectua paza și apărarea bazei;

– comunicarea dintre comandanții de subunități și militarii ce vor executa serviciul de pază și apărare;

– comunicarea dintre militarii aflați în posturile de pază și ceilalți militari din bază pe timpul cât aceștia din urmă participă la activitățile oficiale atât individual cât și sub comanda comandanților lor.

Al doilea tip de comunicare îl vom întâlni atât între militarii români aflați în structura desemnată să asigure paza și apărarea bazei, cât și între militarii români și ceilalți militari și civili din bază. Practic, această comunicare nu se derulează potrivit unor norme sau reguli scrise ci ea îmbracă forma unor opinii, atitudini, comportamente, dar și exprimarea unor așteptări, sentimente, nevoi de informație. Menționăm, că deși nu se desfășoară după reguli scrise comunicarea informală trebuie să nu ducă la divulgarea de informații ce fac parte din categoria celor clasificate și nici amploarea și mai ales durata lor să nu influențeze negativ îndeplinirea obligațiilor de serviciu.

Comunicarea militară pe timpul executării unor misiuni în afara bazei independent sau împreună cu alte structuri militare

Structurile militare aflate în teatrele de operații pot îndeplini misiuni diverse în afara bazei. Astfel, o unitate militară națională poate primi să execute o misiune în afara bazei atât independent, cât și împreună cu alte structuri militare, membre ale forțelor multinaționale aflate într-un teatru de operații sau altul[1]. În situațiile menționate, tipurile de comunicare militară folosite nu diferă prea mult. Și în acest caz, misiunea începe prin desemnarea structurii sau structurilor militare ce o va/vor îndeplini. Comunicarea se face pe canalele oficiale și, de regulă, printr-un document scris. Apoi, comandantul structurii militare ce a primit misiunea trece la pregătirea și, ulterior, la data și ora stabilită, la executarea propriu-zisă a acesteia. După pregătirea în detaliu a misiunii încredințate, cu sprijinul statului său

[1] Mihai ISAC,Soldații români, ținte pentru talibani, http://karadeniz-press.ro/kara/soldatii-romani-tinte-pentru-talibani/. (consultat în 10.05.2022)

major şi al comandanților de subunități se trece la acțiunea concretă de punere în practică a planului stabilit. În timpul pregătirii militarilor pentru executarea misiunii se insistă în mod deosebit pe respectarea *ad literam* a procedurilor de ieşire din bază, de efectuare a deplasării către locul misiunii, de acțiune în cazul unor evenimente neaşteptate şi executare a misiunii respective[1].

De asemenea, comunicarea militară oficială pe timpul îndeplinirii misiunii se face continuu, prin canalele radio şi informatice, de regulă, în limba engleză, cu respectarea tuturor normelor şi regulilor impuse prin diferitele acte normative, manuale, regulamente militare şi doctrine specifice atât armatei naționale, cât şi a celor comune trupelor ce compun forțele multinaționale din bază. Menționăm că este posibil ca pe timpul ducerii acțiunilor specifice îndeplinirii misiunii respective comunicarea militară formală să se desfăşoare şi prin modalități ce aparțin comunicării nonverbale. În acelaşi timp, trebuie făcută precizarea că modalitățile de derulare a comunicării formale de tip nonverbal se indică militarilor pe timpul pregătirii misiunii.

Paralel, cu comunicarea militară instituționalizată se derulează comunicarea informală. Aceasta permite exprimarea unor opinii, gânduri, sentimente, aşteptări, aspirații, temeri etc. ale militarilor ce participă la executarea misiunii. Acest tip de comunicarea se desfăşoară, de regulă, prin relații de comunicare gen „față în față" sau prin intermediul unor semnale şi semne ce țin de cutumele participării la acțiuni de luptă.

Comunicarea militară în cazul îndeplinirii unor operații speciale

Printre misiunile pe care trupele româneşti din teatrele de operațiuni le îndeplinesc se află şi executarea unor operații speciale. După definiție, o structură militară de operații speciale este instruită şi

[1] Cătălin GOMBOŞ, *Dincolo de concertina: Cea mai grea misiune a militarilor români din Irak*, http://www.hotnews.ro/stiri-international-2812814-dincolo-concertina-cea-mai-grea-misiune-militarilor-romani-din-irak.htm; *2009 en Afghanistan*, http://fr.wikipedia.org/wiki/2009_en_Afghanistan. (consultat în 10.05.2022)

dotată pentru executarea misiunilor specifice de cercetare, acțiuni de combatere a terorismului, asistență militară pentru consilierea şi instruirea altor armate, acțiuni de stabilitate, asistență umanitară şi în sprijinul păcii. Altfel spus, o asemenea unitate militară constituie o structură de elită a Armatei, de intervenție discretă, rapidă şi exactă, formată din luptători policalificați, curajoşi şi tenace, rezistenți la eforturi extreme fizice şi psihice. În prezent, câteva zeci de astfel de militari români se află în Afghanistan pentru misiuni specifice[1]. Munca lor, deşi aproape necunoscută, este extrem de apreciată de partenerii străini din teatrul de operațiuni. Prima unitate de operații speciale din Armata României s-a înființat la 1 martie 2003, sub denumirea de Batalionul 1 Forțe Speciale, cel cunoscut astăzi sub numele de „Vulturii", vietățile care simbolizează cel mai bine mobilitatea, silențiozitatea, puterea, precizia, curajul. Luptătorii din cadrul unității au fost selecționați pe baza unor teste dure, care durează aproape un an, şi în urma cărora, conform statisticilor interne, numai 8% dintre candidați reuşesc să ajungă la final şi să fie încadrați în rândul „Vulturilor".

În acest caz, comunicarea militară este una strict specifică atât în plan formal cât şi informal, mai ales atunci când este vorba de culegerea de informații din zona de conflict. Aceasta este facilitată de faptul că, de regulă, grupul de militari ce execută astfel de misiuni este unul mic, adică 2-5 membri. În acest caz, grupul este unul puternic, coeziv, cu un climat psihosocial semnificativ propice activității, cu un consens deosebit de înalt, cu o cunoaştere reciprocă largă între militari sub aspectul aptitudinilor speciale şi cu o experiență dezvoltată în realizarea unor asemenea acțiuni. Aceste proprietăți psihosociale ale grupului militar mic susțin foarte mult îndeplinirea cu succes a comunicării formale şi informale între militari. De fapt, încă din perioada de pregătire a misiunii membrii grupului constituit în acest scop îşi stabilesc şi exersează un sistem de comunicare, cu preponderență nonverbală, apt să ofere o colaborare eficace în teren.

[1] *Batalionul operații speciale „VULTURII"*, http://nucleul.forumgratuit.ro/spy-news-f10/batalionul-operatii-speciale-vulturii-t15.htm. (consultat în 15.05.2022)

Pe de altă parte, dacă în celelalte misiuni limba folosită, de regulă, este engleza, forțele speciale folosesc cu larghețe limba populației autohtone unde se efectuează respectiva misiune. De asemenea, într-o astfel de misiune limbajul nonverbal poate dobândi o mai mare importanță decât limbajul verbal. În opinia noastră, este relativ dificil să se facă o distincție clară între comunicarea formală şi cea informală pe timpul îndeplinirii unei misiuni de culegere de informații în sânul populației din zona de conflict. În acelaşi timp, există şi un sistem de comunicare codificat între militarii aflați în misiuni speciale – culegere de informații, căutare-recuperare – şi structura căreia aparțin în teatrul de operații. Prin intermediul acesteia ei transmit o parte din informațiile culese către bază pentru a fi valorificate rapid în derularea altor misiuni în zonă.

Comunicarea militară pe timpul asigurării securității unui convoi militar

Trupele româneşti din teatrele de operații pot îndeplini şi misiunea intitulată „*asigurarea securității unui convoi militar*" ce se deplasează în zona teatrului de operații. Aceasta este o sarcină deosebită ce presupune obligatoriu desfăşurarea unei comunicări militare adecvate. Înțelegem prin comunicare militară adecvată acel tip de comunicare în care *flexibilitatea, eficacitatea şi creativitatea* sunt elemente definitorii ale acestei activități umane. *Flexibilitatea* o concepem ca pe capacitatea militarilor de a se adapta rapid şi fără disfuncționalități la realitățile câmpului de luptă în care se acționează. *Eficacitatea comunicării* se referă la atingerea rezultatelor scontate cu cheltuieli, de orice fel, reduse de o manieră rațională. *Creativitatea*, adică folosirea inovării, invenției şi imaginației, în conceperea şi desfăşurarea comunicării militare pe timpul executării misiunii de asigurare a securității unui convoi militar ce se deplasează fie către locul îndeplinirii unei misiuni de luptă, fie pentru a ajunge într-o altă locație este o altă dimensiune a comunicării militare.

Şi în acest caz, este vorba atât de comunicarea militară formală, cât şi de comunicarea militară informală. Primul tip respectă în totalitate principiile, normele şi regulile realizării comunicării între militarii aflați în misiune, prin canalele oficiale, cu un vocabular

specific şi frecvent codificat. Există şi în această situație o comunicare formală descendentă – ordine şi dispoziţiuni – şi una ascendentă – rapoarte şi informări. Al doilea tip, adică comunicarea informală are rolul de a compensa „minusurile" celei formale. Ambele tipuri de comunicare militară se realizează adesea sub forma comunicării nonverbale. Comunicarea militară formală, prin mesajele transmise, mai ales în perioada de pregătire a misiunii, aminteşte obligativitatea respectării în totalitate, în orice împrejurări şi condiții, a procedurilor de ieşire a subunității din baza forțelor militare multinaționale, a celor ce stabilesc conduita pe timpul deplasării pe itinerariul ales şi a celor de reacție la un atac imprevizibil al insurgenților sau talibanilor[1]. De asemenea, comunicarea militară pe timpul asigurării securității deplasării unui convoi militar include şi posibilitatea ca militari din structura ce execută această misiune să intre în relație cu populația locală şi să comunice cu aceasta[2]. Pe timpul deplasării convoiului se pot ivi situații inedite, de exemplu, producerea unui accident auto în care pot fi victime din rândul populației locale. Într-o asemenea situație trebuie să existe militari ce vorbesc limba localnicilor şi care ştiu cum să rezolve paşnic un conflict ce poate rezulta dintr-o astfel de situație.

Totodată, o asemenea misiune presupune o legătură constantă între militarii români ce asigură securitatea convoiului şi cei ai structurii respective ce efectuează deplasarea. Astfel, vom putea distinge o comunicarea formală între comenzile celor două structuri militare cea care apără convoiul şi cea care compune convoiul. Desigur, nu se poate elimina comunicarea militară şi în plan orizontal între cele două structuri militare, atât pe canale oficiale cât şi informale.

---

[1] *Misiune specială pentru militarii români din Afganistan la care a participat şi Secretarul de stat al Armatei române,* http://www.realitatea.net/misiune-speciala-pentru-militarii-romani-din-afganistan-la-care-a-participat-si-secretarul-de-stat-al-armatei-romane_324806.html. (consultat în 15.05.2022)

[2] Attila BIRO, *Cum sunt descrise incidentele militarilor romani din Afghanistan in documente secrete americane,* http://www.hotnews.ro/stiri-esential-7638210-cum-sunt-descrise-incidentele-militarilor-romani-din-afganistan-documente-secrete-americane.htm. (consultat în 15.05.2022)

Şi în cazul îndeplinirii unei astfel de misiuni se poate afirma că un rol important, uneori chiar decisiv, îl are comunicarea militară formală şi informală între comenzile structurilor militare şi militarii ce le compun.

Comunicarea între militari, pe de o parte, şi între aceştia şi populaţia din zona de îndeplinit o misiune sau alta, este influenţată şi de situaţiile în care se află personalul armatei şi civili.

Concluzii

Avându-se în vedere rolul major al comunicării în armată şi nu numai, se impune ca această activitate umană să fie concepută, organizată, condusă şi desfăşurată de profesionişti.

În acest context, acest principiu pretinde următoarele:

• Comunicatorii profesionişti trebuie să se perceapă pe sine ca experţi interni care facilitează şi consiliază comandanţii de structuri militare şi le oferă sprijinul strategic pentru planul de activităţi.

• Comunicatorii trebuie să fie, de asemenea, şi experţi organizaţionali. În acest sens, ei trebuie să cunoască structurile, provocările şi obiectivele armatei şi să înţeleagă problemele şi nevoile angajaţilor – militari şi personal civil –, exigenţele societăţii în care armata fiinţează şi realităţile din afara instituţiei militare.

Deşi armata presupune obedienţă în executarea ordinelor totuşi succesul îndeplinirii misiunilor constituţionale de către armată presupune atât participare conştientă, voluntară şi responsabilă a întregului personal, cât şi recunoaşterea acestui fapt. În acest scop, în armată se acţionează astfel:

• Prin încurajarea participării militarilor la găsirea soluţiilor de ameliorare a vieţii şi activităţii din fiecare unitate şi subunitate militară. În acest mod, se câştigă loialitatea şi devotamentul acestora şi se îmbunătăţeşte climatul general organizaţional făcându-l propice muncii specifice din mediul militar.

BIBLIOGRAFIE

- Buzan, Barry, *People State and Fears*, Brighton, Harvester Press, 1983
- Cismaru, Diana-Maria, *Comunicarea internă în organizaţii*, Bucureşti, Tritonic, 2009
- Deac, Ioan, *Informare şi relaţii publice pe timpul operaţiilor*, Bucureşti, UNAp, 2005
- *Dicţionar de psihologie socială*, Bucureşti, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, 1981
- Duţu, Petre, *Conducerea administrativă a armatei în situaţii de criză şi război,* Bucureşti, UNAp, 2009
- Duţu, Petre, *Globalizare versus separatism politic*, Bucureşti, UNAp, 2010
- Izzo, J. B,& Withers, P, *Values Shift: The New Ethic and What It Means for Business*, Prentice HallCanada, 2000
- Larkin, TJ., & Larkin, S., *Communicating change: How to win employee support for new business directions*. New York: McGraw-Hill, Inc., 1994

Webgrafie

- ZZO, J.B, & WITHERS, P., VALUES SHIFT: THE NEW ETHIC AND WHAT IT MEANS FOR BUSINESS, PRENTICE HALLCANADA, 2000

LARKIN, TJ, & LARKIN, S., COMMUNICATING CHANGE: HOW TO WIN EMPLOYEE SUPPORT FOR NEW BUSINESS DIRECTIONS. NEW YORK: MCGRAW-HILL, INC., 1994

HTTP://WWW.REALITATEA.NET/MISIUNE-SPECIALA-PENTRU-MILITARII-ROMANI-DIN-AFGANISTAN-LA-CARE-A-PARTICIPAT-SI-SECRETARUL-DE-STAT-AL-ARMATEI-ROMANE_324806.HTML.

HTTP://WWW.HOTNEWS.RO/STIRI-ESENTIAL-7638210-CUM-SUNT-DESCRISE-INCIDENTELE-MILITARILOR-ROMANI-DIN-AFGANISTAN-DOCUMENTE-SECRETE-AMERICANE.HTM

Partea a II-a

FORME ŞI MECANISME DE COMBATERE A TERORISMULUI ŞI A CRIMEI ORGANIZATE ÎN ROMÂNIA, UE ŞI NATO

Masterand Dr. Şerban-Dan PREDESCU

Abstract: *This article presents a summary of the impact of labor force decrease in Romania and potential acts of terrorism through the importation of workforce from foreign countries. It also presents some key terrorist attacks which took place over the past two decades, but also highlights the new global measures taken by partner intelligence services to combat terrorism everywhere.*

Keywords*: import of labor force, intelligence, security, terrorism.*

La momentul actual, România poate fi considerată o țară sigură, dar pentru un tablou mai clar şi mai reprezentativ vom analiza mai multe componente care definesc în mod clar această siguranță a societății românești[1].

Prin urmare, ne vom concentra atenția în acest studiu asupra domeniului politic, economic, militar şi cultural, domenii ce stau la baza unui stat de drept puternic, sigur şi stabil[2].

Abordarea României trebuie să fie una modernă, conform AQUIS-ului european şi direcțiilor de acțiune în politica securității naționale. Putem vorbi, de asemenea, despre un transfer de suveranitate către UE şi NATO, în special în plan politico-economic, fapt necesar dat fiind obiectivul României de a contribui la extinderea UE şi NATO[3].

---

[1] Dolghin, Nicolae, Sarcinschi, Alexandru, Dinu, Mihai-Stefan, *Riscuri şi Amenințări la Adresa României, Actualitate şi Perspectivă*, Editura Universității Naționale de Apărare, 2004.

[2] *Ibidem*

[3] *Ibidem*

Accentul trebuie pus în primul rând pe aspecte externe ale suveranității naționale, pentru reglarea mecanismelor politico-economice și politico-miliare în vederea obținerii unui rezultat mult mai eficient[1].

Pentru a reuși acest lucru, ne asumăm faptul că vom participa la un proces destul de complex denumit și proces de globalizare prin care se face trecerea de la o mentalitate de rezistență a cetățeanului român față de influențele externe la o mentalitate de accedere a influenței naționale la nivelul UE și NATO[2].

De asemenea, să nu uităm că referitor la acest proces de globalizare vor apărea o multitudine de reacții din partea societații civile, în special de scepticism, datorită costurilor imediate și a beneficiilor care vor veni mai târziu. De cele mai multe ori, societatea civilă vede globalizarea ca fiind un proces impus prin diferite mijloace propagandistice de către un gigant UE-NATO ce apelează atât la actori statali cât și la actori non-statali pentru a se impune[3].

Așadar, vom vedea în continuare răspunsul societății civile în raport cu procesul de globalizare, efectele globalizării în rândul cetățenilor români, dar mai ales influența sa asupra forței de muncă autohtonă și a forței de muncă importată[4].

Societatea civilă a României în raport cu procesul de integrare și extindere în UE și NATO[5]

Odată cu ultimul deceniu al secolului XX, populația la nivel global a suferit o mulțime de transformări, atât din punct de vedere teritorial cât și din punct de vedere al ideologiei.

De asemenea, România este una din țările ce se află într-un moment deosebit de important, fiind în plin proces de tranziție. Aderând în 2004 la NATO, iar în 2007 la UE, România devine martor la anumite fenomene politice și ideologice complet diferite față de

[1] *Ibidem*
[2] *Ibidem*
[3] *Ibidem*
[4] *Ibidem*
[5] *Ibidem*

cele din trecutul apropiat, societatea civilă reușind să își facă auzite dorințele și să le poată pune în practică prin intermediul actorilor non-statali (asociații, ONG-uri, corporații), dar totodată constată că actorii non-statali pot participa și la realizarea intereselor actorilor statali (mediul politic).

Actorii non-statali capătă un statut de actori internaționali, reușind în anumite momente să creeze incertitudine în rândul cetățenilor cu privire la acțiunile acestora. Totodată, în anumite momente pot fi considerați actori deplini, ale căror acțiuni și interese devin aproape imposibil de identificat.

Așadar, odată cu extinderea actorilor non-statali în diferite țări din est, a fost posibilă și extinderea UE și NATO.

Urmări ale aderării României la NATO și UE[1]

Odată cu aderarea la NATO și UE, actorii non-statali se înmulțesc în România. Procesul de globalizare ia proporții, reușind astfel să aducă cetățenii din România printre pionierii acestui proces complex, dar totodată extrem de bine implementat în rândul tinerilor.

Îndeplinirea AQUIS-ului UE/NATO, respectarea legilor, combaterea corupției sau integrarea și participarea cetățenilor români în diferite structuri multinaționale sunt doar o mică parte din noile interese și constante după care se ghidează noua generație de cetățeni români.

Așadar, integrarea în structuri și în ideologia globalistă UE-NATO face ca, din 2007 și până în, prezent, cetățenii români să emigreze din România după scurte experiențe în vestul Europei sau Statele Unite ale Americii.

Conform WIKIWAND, dintr-un total de 19 milioane de cetățeni români, între 4 și 6 milioane au emigrat. De asemenea, natalitatea este într-un regres vizibil, populația României dinainte de aderare fiind de 21 de milioane de cetățeni români, pentru ca la 15 ani de la aderare (2022) să numărăm doar 19 milioane[2].

[1] *Ibidem*

[2] https://www.wikiwand.com/ro/Diaspora_rom%C3%A2n%C4%83

Aceste tendințe generează efecte negative, printre care și scăderea forței de muncă. Forța de muncă a unei țări include atât angajații, cât și șomerii(forța de muncă)[1].

Încadrarea în muncă și detașarea străinilor în România

Etapa I – Obținerea Autorizației de Muncă

Procedura de obținere a autorizației de muncă este în sarcina angajatorului din România. După obținerea autorizației de muncă, angajatorul va transmite străinului în țara de origine autorizația de muncă în vederea demarării formalităților legale de obținere a vizei de lungă ședere în scop de angajare[2].

Etapa II – Admisia în România

Această etapă presupune activitățile pe care le va demara străinul în vederea admisiei sale, după ce primește autorizația de muncă din partea angajatorului din România. Aceste activități se referă la demersurile pe care le efectuează străinul la misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale României din străinătate, în vederea obținerii vizei de lungă ședere în scop de angajare, și la intrarea în România după obținerea vizei[3].

Etapa III – Încadrarea în muncă pe baza unui contract individual de muncă

Această etapă se referă la activitățile efective, derulate de străin după intrarea pe teritoriul României în vederea încadrării în muncă și la activitățile desfășurate de către angajator pentru încheierea contractului individual de muncă și încadrarea efectivă în muncă[4].

Etapa IV – Obținerea dreptului de ședere în România în scop de angajare în muncă și a permisului de ședere

Această etapă se referă la activitățile pe care trebuie să le îndeplinească străinul pentru reglementarea dreptului de ședere în

[1] https://ro.wikipedia.org/wiki/For%C8%9B%C4%83_de_munc%C4%83

[2] Purcariu, Mitică, *Încadrarea în muncă și detașarea străinilor în România*, Editura Concordia, Arad, 2011

[3] *Ibidem*

[4] *Ibidem*

România în scop de angajare în muncă și de eliberare a permisului de ședere de către Oficiul Român pentru Imigirări sau structurile sale teritoriale[1].

Astfel, conform etapelor anterioare, încadrarea în muncă și detașarea străinilor în România pare să se producă conform unei proceduri clare, însă este important de menționat faptul că se pot elibera doar 5500 de autorizații de muncă într-un an[2].

Excepții de la regulă am tot avut însă în ultimii ani, din cauza scăderii forței de muncă autohtone, mai exact din 2019-2022, ani în care guvernul a permis ca un număr de aproximativ 100.000 de muncitori străini să poată veni în România[3].

Conform datelor oficiale, în anii 2019, 2020, 2021 și 2022 au fost eliberate aproximativ 100.000 de autorizații de muncă[4].

Cum poate fi combătut terorismul în cazul importului forței de muncă?

Istoria ne arată că terorismul a luat amploare de multe ori prin intermediul importului forței de muncă și voi reitera în ordine cronologică atentatele teroriste din 2001 și până în 2017 pe teritoriul țarilor membre UE/NATO[5].

Septembrie 2001, New York

19 teroriști Al-Qaeda au deturnat 4 avioane comerciale de pasageri. Atacurile sinucigașe s-au soldat cu 2,996 de morți și peste 6000 de răniți, lovind simultan Turnurile Gemene ale World Trade Center și Pentagonul.

---

[1] *Ibidem*

[2] *Ibidem*

[3] https://www.hotnews.ro/stiri-specialisti_deloitte-22826648-importul-fortei-munca-romania-modificari-legislative-recente-care-sprijina-procesul-angajare-strainilor.htm

[4] *Ibidem*

[5] https://www.dw.com/ro/cronologie-teroare-%C3%AEn-europa/a-38946673

Martie 2004, Madrid

Atacurile cu bombă comise asupra unor trenuri de navetişti s-au soldat cu moartea a 191 de persoane şi rănirea altor aproximativ 1500. Atentatele au fost comise de către islamişti extremişti.

Iulie 2005, Londra

Patru musulmani cu cetățenie britanică au plasat bombe la metrou şi într-un autobuz. 56 de oameni au murit atunci, iar alți 70 au fost răniți.

Mai 2014, Bruxelles

Un islamist francez a împuşcat 4 oameni aflați în Muzeul Evreiesc. Atacatorul a fost arestat. Conform declarațiilor sale, acesta ar fi luptat în Siria.

Ianuarie 2015, Paris

Redacția publicației de satiră "Charlie Hebdo" şi un magazin evreiesc au fost țintele unor atacuri teroriste. 17 oameni au pierit atunci. Cei doi făptaşi au fost ucişi ulterior în cadrul unei acțiuni a poliției. Organizația Al-Qaida a revendicat atentatele.

Februarie 2015, Copenhaga

Un tânăr de origine arabă a deshis focul într-o cafenea din capitală. O persoană şi-a pierdut viața. În fața unei sinagogi, atentatorul a tras şi asupra unui paznic. Ulterior agresorul a fost ucis de către forțele de ordine.

Noiembrie 2015, Paris

O serie de atentate coordonate, comise în mai multe restaurante şi în clubul "Bataclan", toate atribuite organizației ISIS, s-au soldat cu 130 de morți şi sute de răniți.

Ianuarie 2016, Istanbul

Un atentator sinucigaş a detonat o bombă în mijlocul unui grup de turişti aflați în centrul istoric al oraşului. Printre victime s-au numărat şi 12 germani.

Martie 2016, Bruxelles

Mai multe bombe plasate la aeroport şi într-o stație de metrou au ucis 32 de oameni.

Iulie 2016, Nisa

Un camion a intrat în oamenii aflați la plimbare pe promenadă. Cel puțin 86 de persoane au fost ucise. Gruparea teroristă ISIS a revendicat atacul.

Decembrie 2016, Berlin

În perioada sărbătorilor de iarnă, un membru al organizației teroriste "Stat Islamic" a intrat cu un camion în mulțimea care vizita un târg de Crăciun. Atacul s-a soldat cu 12 morți. Bărbatul, un tunisian în vârstă de 24 de ani, a fost împuşcat ulterior în apropiere de Milano.

Februarie/Martie 2017, Paris

Pe aeroportul Orly un bărbat a încercat să-i smulgă arma unui membru al patrulei. Acesta a fost împuşcat de către forțele de menținere a ordinii în aeroport. La începutul lunii februarie, în apropierea muzeului Luvru, un egiptean a fost împuşcat în tentativa de atac cu macetă asupra unei patrule militare.

Martie 2017, Londra

O maşină a izbit în plin trecătorii de pe unul dintre podurile din centrul Londrei. Ulterior, atacatorul a înjunghiat un polițist. În incident şi-a pierdut viața inclusiv o româncă. Atacatorul a fost ucis de către forțele de securitate.

Aprilie 2017, Stockholm

Un camion a intrat mai întâi în mulțimea aflată pe o arteră comercială din capitala Suediei, după aceea într-un centru comercial. Cinci oameni şi-au pierdut viața, alți 15 au fost răniți. Suspectul, un uzbec în vârstă de 39 de ani, a fost arestat în aceeaşi zi.

Mai 2017, Manchester

Atentatul comis la concertul artistei americane Ariana Grande s-a soldat cu zeci de morți şi răniți, printre care şi copii. Atacatorul sinucigaşa a detonat un dispozitiv exploziv şi a fost ucis în deflagrație.

August 2017, Barcelona

13 persoane au fost ucise şi 100 rănite în urma atentatului din zona Bulevardului Las Ramblas, foarte frecventat de turişti. O dubă a intrat pe trotuar, în mulțime, unde erau zeci de oameni. Poliția a

confirmat că incidentul a fost un atac terorist iar Statul Islamic l-a revendicat.

Terorismul este principala amenințare din Uniunea Europeană, amenințând securitatea țărilor, a valorilor societății democratice și a drepturilor și libertăților cetățenilor săi[1].

Conform Consiliului Uniunii Europene, combaterea terorismului este o prioritate a UE.

În 2015, liderii UE au emis o declarație comună pentru a orienta activitatea UE și a statelor sale membre. În această declarație s-a solicitat luarea de măsuri specifice, care să se axeze pe 3 domenii:

– Garantarea securității cetățenilor;

– Prevenirea radicalizării și ocrotirea valorilor;

– Cooperarea cu partenerii internaționali.

În iulie 2021, Ilkka Salmi a fost numit coordonator UE pentru lupta împotriva terorismului, având un mandat de 5 ani.

Mecanismul de acțiune împotriva terorismului

Prevenirea radicalizării[2]

Radicalizarea nu este un fenomen nou, dar a devenit o amenințare mai gravă în ultimii ani. Tehnologiile de comunicare online au ușurat comunicarea transfrontalieră a teroriștilor și au amplificat propaganda teroristă și răspândirea extremismului.

O componentă a răspunsului Uniunii Europene în fața terorismului după atentatele din 11 septembrie 2001 a fost stabilirea unei liste de persoane, grupuri și entități care sunt implicate în acte de terorism și cărora li se aplică măsuri restrictive. Lista este revizuită periodic, cel puțin o dată la 6 luni.

Schimbul de informații[3]

Schimbul eficace de informații dintre autoritățile de aplicare a legii, autoritățile judiciare și serviciile de informații din statele membre este esențial pentru combaterea terorismului, urmărirea luptătorilor străini și combaterea criminalității organizate.

---

[1] https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/fight-against-terrorism/

[2] *Ibidem*

[3] *Ibidem*

Un rol important în schimbul de informații îl are și Clubul de la Berna. Clubul de la Berna este o asociație exclusivistă de i*ntelligence* care cuprinde reprezentanții a 25 de țări membre ale Uniunii Europene, la care se adaugă Elveția și Norvegia[1].

Statele Unite ale Americii au statut de observator, dar participă cu drepturi depline în problemele ce privesc terorismul. Conducerea organizației este asigurată prin rotație, în tandem cu cea semestrială a Uniunii.

Clubul de la Berna serveşte ca forum principal în ceea ce priveşte contactul şefilor serviciilor de securitate națională, care se întâlnesc regulat sub auspiciile sale. Clubul a fost înființat ca instrument de lucru împotriva terorismului, a criminalității organizate, interceptarea comunicațiilor, criptare şi cyber-terorism şi beneficiază de propria rețea de comunicații[2].

Şefii serviciilor/agenților membre constituie comitetul de conducere, întâlnirile lor având loc la un interval de şase luni.

Blocarea finanțării terorismului[3]

Spălarea banilor și finanțarea terorismului reprezintă o preocupare majoră pentru sistemul financiar al UE și pentru securitatea cetățenilor săi. Începând din 2018, în UE sunt în vigoare norme mai stricte de combatere a spălării banilor. Aceste norme îngreunează ascunderea fondurilor ilegale prin straturi de societăți fictive și întăresc verificările privind țările terțe cu grad ridicat de risc.

Controlul armelor de foc[4]

Pentru a elimina lacunele juridice care au permis teroriştilor să utilizeze arme reconvertite, Consiliul a adoptat în 2017 noi norme privind controlul achiziționării și deținerii de arme. Directiva include

---

[1] Lefebvre, Stéphane, *The Difficulties and Dilemmas of International Intelligence Cooperation*, International Journal of Intelligence and Counterintelligence, No.16, 2003, pp.530-531

[2] Bendiek, Annegret, *EU Strategy on Counter – Terorism*, SWP Research Paper, Berlin, November 2006, p.21

[3] https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/fight-against-terrorism/

[4] *Ibidem*

măsuri pentru a spori trasabilitatea și reguli mai stricte pentru achiziționarea și deținerea celor mai periculoase arme de foc.

În iunie 2019, Consiliul a adoptat noi norme pentru a limita accesul publicului larg la precursori de explozivi și pentru a asigura raportarea adecvată a tranzacțiilor suspecte de-a lungul lanțului de aprovizionare. Precursorii de explozivi sunt substanțe chimice care pot fi utilizate în scopuri legitime, dar a căror utilizare ar putea fi și deturnată pentru fabricarea ilicită de explozivi artizanali.

Digitalizarea cooperării judiciare[1]

Din ce în ce mai mulți infractori și teroriști recurg la tehnologie pentru a plănui și comite infracțiuni. Drept urmare, autoritățile se bazează din ce în ce mai mult pe probe electronice pentru a depista și condamna infractorii. În prezent, UE lucrează la noi norme pentru a asigura un mecanism mai eficient pentru accesul transfrontalier la probele electronice.

Măsuri pentru oprirea luptătorilor teroriști străini[2]

Se estimează că, începând din 2011, între 4 000 și 5 000 de resortisanți ai UE au călătorit sau au încercat să călătorească în zone de conflict – în principal în Irak și Siria – pentru a se alătura unor grupări teroriste precum ISIL/Da'esh. 30 % dintre aceștia s-au întors deja în țările lor de origine. Problema luptătorilor străini ocupă un loc important pe agenda politică a UE de mulți ani.

În martie 2017, UE a adoptat o directivă privind combaterea terorismului. Noile norme consolidează cadrul juridic al UE în vederea prevenirii atacurilor teroriste și a combaterii fenomenului luptătorilor teroriști străini. Directiva incriminează acte precum:

1. participarea la antrenamente sau deplasarea în scopuri teroriste
2. organizarea sau facilitarea unei astfel de deplasări
3. furnizarea sau colectarea de fonduri destinate grupărilor sau activităților teroriste.

[1] *Ibidem*
[2] *Ibidem*

Cooperarea cu țările terțe[1]

Securitatea Uniunii și a cetățenilor săi este direct legată de ceea ce se întâmplă în afara Europei. În 2015, Consiliul a decis să intensifice acțiunile externe de combatere a terorismului, în special în Balcanii de Vest, Mediterana, Orientul Mijlociu, Africa de Nord, Golf, regiunea Sahel și Cornul Africii.

Concluzii

Conform informațiilor prezentate anterior, importul forței de muncă poate deveni periculos din punct de vedere al terorismului.

Atât timp cât serviciile de informații conturează constant strategii în vederea demascării teroriștilor, acțiunile acestora de destabilizare pot fi stopate încă dintr-o fază incipientă.

Constatăm de asemenea că serviciile de informații externe ale unui stat sunt extrem de importante în preluarea de informații cu privire la cetățenii care doresc să intre sau să muncească în statul respectiv.

De asemenea, serviciului intern de informații al unui stat îi revine obligația de a urmări și de a se informa cu privire la activitatea străinilor veniți să muncească în statul respectiv.

Existența unui parteneriat între serviciile de informații ale statelor membre UE/NATO și a partenerilor acestora din alte state este de maximă importanță în prevenirea și combaterea terorismului la nivel global.

BIBLIOGRAFIE

- Bendiek, Annegret, *EU Strategy on Counter – Terorism*, SWP Research Paper, Berlin, November 2006, p. 21.
- Dolghin, Nicolae; Sarcinschi, Alexandru; Dinu, Mihai-Stefan; *Riscuri și amenințări la adresa României, actualitate și perspectivă*, Editura Universității Naționale de Apărare, 2004.

[1] *Ibidem*

- Purcariu, Mitică, *Încadrarea în muncă și detașarea străinilor în România*, Editura Concordia, Arad, 2011.
- Lefebvre, Stéphane, *The Difficulties and Dilemmas of International Intelligence Cooperation*, International Journal of Intelligence and Counterintelligence, No. 16, 2003, pp. 530-531

Site-uri web:

- https://www.consilium.europa.eu/
- https://www.dw.com/
- https://www.hotnews.ro/
- https://ro.wikipedia.org/
- https://www.wikiwand.com/

PROCESUL LUI SOCRATE ȘI NAȘTEREA FILOSOFIEI POLITICE

Student Adrian GHEORGHE

***Abstract**: Articolul de față rezumă informațiile pe care le avem cu privire la procesul lui Socrate, așa cum se regăsesc acestea în scrierile lui Platon și Xenofon. Pornind de la procesul întemeietorului filosofiei occidentale, autorii scot în evidență modul în care filosofia clasică a înțeles raportul dintre filosof și cetate. Conflictul dintre filosof și cetate și oscilația filosofului între statutul de proscris și cel de călăuzitor al guvernării scoate în evidență dimensiunea politică a filosofiei, adevărata miză care se ascunde în spatele neînțelegerilor și resentimentelor care în cele din urmă au dus la condamnarea lui Socrate. În același timp, acest episod tragic din istoria democrației ateniene evidențiază unul din adevărurile eterne ale filosofiei politice, în speță necesitatea unei conduceri înțelepte, fără de care societățile, inclusive cele democratice, sunt condamnate la eșec și la regresie spre haos și tiranie.*

***Cuvinte cheie*: *Democrație, filosofie, înțelepciune*.**

În anul 399 î.Hr. Socrate a fost acuzat pentru impietate de către aproximativ 500 de jurați atenieni. În actul de acuzare se afirma că „Socrate e un răufăcător care strică pe tineri și nu recunoaște zeii pe care îi recunoaște cetatea, ci recunoaște alte existențe daimonice noi”[1]. Acest proces s-a încheiat în cele din urmă cu moartea sa, dar a pus și sub semnul îndreptării problema dreptății în cetatea atenianã.

Apărarea lui Socrate a fost relatată nu doar de Platon, ci și de Xenofon, însă acesta o prezintă diferit. Scopul lui Xenofon a fost acela de a-l prezenta pe Socrate ca pe un „cetățean model care s-a conformat

[1] Andrei Cornea, *Introducere la Apărarea lui Socrate* în Platon, *Opera integrală*, trad. Andrei Cornea, Humanitas, București, 2021, vol. 1, p. 65.

normelor Cetății" şi care ajunsese să fie condamnat mai mult din cauza unor „neînțelegeri şi calomnii"[1].

La un moment dat, Hermogene, văzând că Socrate le vorbea acuzatorilor, dar şi mulțimii adunate la procesul său, despre faptele sale şi exemple din viața sa de zi cu zi, fără să spună însă nimic despre apărarea sa, îi atrage atenția acestuia spunându-i: „Crezi, Socrate, că n-ar trebui să te gândeşti cum să te aperi de acuzațiile ce ți se aduc?". Dar Socrate îi răspunde acestuia: „nu ştii că de apărarea mea m-am preocupat toată viața?"[2].

Socrate nu era deloc preocupat de apărarea sa, deoarece el credea că soarta sa e în mâinile zeilor. Aceştia, în viziunea lui, îi pregătesc o moarte care îl va scuti de greutățile bătrâneții şi nu-l va lăsa să sufere din cauza acestora. De aceea, el nici nu insistă prea mult cu această apărare a sa, preferând mai degrabă să lumineze audiența cu întrebările sale ce stimulau gândirea şi reflecția.

Xenofon scoate în evidență alte detalii pe care Platon nu le aduce în discuție, şi anume planul prezentat lui Socrate de prietenii săi care ar fi vrut ca acesta să evadeze din închisoare dacă ar fi fost condamnat. Dar atunci când i se propune această soluție, Socrate, resemnat cu propria sa soartă, îi întreabă ironic pe prietenii săi: „cunoaşteți un loc în afara Atenei unde moartea să nu pătrundă?". Mai mult decât atât, Xenofon precizează că în momentul condamnării sale la moarte, ochii lui Socrate „trădau o bucurie lăuntrică"[3].

Apărarea lui Xenofon pune accentul mai mult pe detalii, fiind alcătuită din relatări ale mai multor prieteni de-ai lui Socrate, mai multe relatări ale lui Socrate însuşi despre evenimentele din viața sa şi dialogurile cu ceilalți. În schimb, în *Apărarea* lui Platon, acesta dorea să scoată în evidență că Socrate era „filozoful model", iar conform normelor Cetății democratice, aceasta l-ar transforma în „cetățean anormal", ceea ce îl făcea detestat în rândul cetățenilor. Platon spunea despre Socrate că „era ca un om căzut printre fiare"sau ca un „tăun

[1] *Ibidem*, p. 67.

[2] Xenofon, *Aminitiri despre Socrate*, trad. Grigorie Tănăsescu, Hyperion, Chişinău, 1990, p. 221.

[3] *Ibidem*, p. 226.

așezat pe un cal mare și leneș având ca scop deșteptarea oamenilor din somnolența ignoranței lor inconștiente”[1].

În viziunea lui Platon, Cetatea și Socrate nu puteau conviețui. „Fie filozoful trebuie înlăturat de Cetatea democratică, fie aceasta trebuie înlăturată de filozof”, în sensul în care fie acesta din urmă ajunge să o conducă, fie sfârșește condamnat de ea[2].

Socrate avea o metodă de „chestionare și investigare” care la acea vreme nu era deloc pe placul sofiștilor, conducătorilor cetății și a multor altor cetățeni, deoarece prin această metodă el voia să le demonstreze „lipsa lor de știință și vanele pretenții pe care le aveau”[3]. În apărarea sa, Socrate chiar spunea, ironic, că „i-ar fi stricat pe tineri”[4], prin puterea exemplului personal, care îi făcea pe tinerii de la acea vreme să pună întrebări incomode profesorilor sau părinților lor, în încercarea de a-i face să dezvolte o gândire critică și de a-i trezi din somnul dogmatic.

În mod paradoxal, în apărarea sa Socrate nu încearcă să se apere din punct de vedere juridic, salvându-și viața, ci mai degrabă scopul său este acela „de a salva imaginea filozofului și a filozofiei înaintea istoriei și a umanității”. De aceea, cititorii operei lui Platon, practic judecătorii din oficiu cum i-am putea numi, sunt cei care își pun o „mare și dureroasă întrebare: Cum e cu putință ca tocmai Cetatea democratică să voteze moartea omului celui mai drept și mai înțelept?”[5], iar această întrebare reprezintă, probabil, actul de naștere al filozofiei politice.

Apărarea lui Socrate este compusă din trei părți: una în care se apără de acuzații, una în care trebuie să-și propună singur pedeapsa și ultima, aceea în care adresează un ultim cuvânt după ce primește condamnarea la moarte.

În primul discurs, Socrate se adreseaza atenienilor spunându-le, în stilul său ironic caracteristic, că după ce a auzit acuzațiile acuzatorilor

---

[1] Andrei Cornea, *Introducere la Apărarea lui Socrate,* p. 68.
[2] *Ibidem*, p. 68.
[3] *Ibidem*, p. 70.
[4] *Ibidem*, p. 69.
[5] *Ibidem*, p. 71.

săi „aproape că a uitat şi el cine e", „într-atât de convingător au vorbit, însă nu şi adevărat". El le mai spune atenienilor că „nu veți auzi de la mine discursuri cu fraze şi cuvinte înfrumusețate şi împodobite", ci el mereu se va „exprima la întâmplare, cu primele cuvinte ce-i vin pe limbă"[1], condamnând limbajul plin de înfloriturial acuzatorilor săi, similar celor pe care îl folosesc şi politicienii de la noi în vreme de campanie electorală. Discursuri pline de cuvinte frumoase şi promisiuni, al căror scop este dobândirea de capital de imagine, mimând empatia față de semeni.

Socrate îşi împarte acuzatorii în două: cei care îl acuză de mult şi cei care îl acuză de curând, spunând că „trebuie să mă apăr mai întâi de cei vechi"[2], deoarece aceştia l-au calomniat vreme îndelungată, iar atenienii au tot a auzit multe acuzații de la ei.

Acesta începe să citească acuzația lui Meletos, dar traducând-o în felul său: „Socrate face rău şi ne sâcâie, deoarece cercetează cele de pe sub pământ şi cele cereşti; apoi dintr-o cauză rea face una bună, în plus îi învață şi pe alții aceleaşi lucruri."[3] Socrate face apel la atenieni pentru a dezminți aceste calomnii, cerându-le să se informeze unii de la alții dacă l-au auzit pe el vreodată vorbind despre astfel de subiecte.

În apărarea sa, Socrate face apel la un martor, Chairepon, un prieten de-al lui din tinerețe care spune că a întrebat un oracol din Delfi, pe Pythia, dacă e cineva mai înțelept decât el, oracolul spunându-i că „nu există nimeni"[4]. Aşadar, Socrate s-a apucat să cerceteze aceste vorbe şi s-a adresat mai multor aşa-zişi înțelepți, oameni politici, poeți şi artizani, pe care i-a întrebat lucruri şi care l-au convins că nu sunt înțelepți, ci doar se cred a fi, pe când el nu se crede înțelept dar este, pentru că în timp ce primii au impresia că ştiu, el ştie că nu ştie. Ceea ce putem deduce de aici este ipocrizia unora care se cred atotştiutori, sofiştii noştri din ziua de azi, care cred că ştiu multe, dar de fapt nu ştiu mai nimic.

---

[1] Platon, *Apărarea lui Socrate* în Platon, *Opera integrală*, trad. Andrei Cornea, Humanitas, Bucureşti, 2021, vol. 1, p. 73.

[2] *Ibidem*, p. 74.

[3] *Ibidem*, p. 75.

[4] *Ibidem*, p. 78.

Concluzia lui Socrate este aceea că de aici au început şi calomniile, deoarece a demonstrat că unii nu sunt aşa înţelepţi pe cât se credeau, făcându-şi-i duşmani şi concluzionând că el este mai înţelept, pentru că în timp ce interlocutorii săi aveau impresia că ştiu, el cel puţin ştia că nu ştie, ignoranţa sa fiind una conştietizată ca atare şi deci filosofică. El priveşte această sarcină dată de oracol ca pe o misiune încredinţată de Zeu „care s-a folosit de numele lui" spunând: „Acela dintre voi, oamenilor, este cel mai înţelept, care, precum Socrate, a înţeles că în materie de înţelepciune el nu are într-adevăr nicio valoare"[1].

În a doua parte a apărării, Socrate se arată surprins de diferenţa mică dintre cei care au votat pentru condamnarea şi cei care au votat pentru achitarea sa, o diferenţă de doar 30 de voturi, spunând că dacă nu erau acuzele lui Anytos şi Lycon, Meletos nu ar fi avut sorţi de izbândă, făcându-se de râs. La propunerea de a-şi da o contra-pedeapsă, Socrate răspunde din nou ironic şi sfidător, spunând că vrea o „pedeapsă meritată", şi anume „să fiu ospătat la pritaneu!"[2]. Tot el mai propune ca să plătească o amendă, deşi nu are bani, propunând o amendă cât să o poată plăti, de o mină de argint, dar la propunerea lui Platon, Criton, Critobulos şi Apollodoros, acesta propune 30 de mine de argint spunând că cei patru prieteni ai săi vor fi garanţii acestei plăţi. Cu toate acestea, ca urmare a unui nou vot, Socrate este condamnat la moarte.

După pronunţarea sentinţei, Socrate le spune concetăţenilor: „v-aţi grăbit cetăţeni ai Atenei" şi, de asemenea, le spune că lumea şi cetatea îi vor învinui pentru că l-au „ucis pe Socrate, un bărbat înţelept", iar dacă ar mai fi aşteptat puţin „moartea mea ar fi decurs cu de la sine putere", deoarece deja era bătrân[3]. Socrate le spune celor ce l-au condamnat la moarte că el a pledat în apărarea sa cu demnitate şi cu vorbe pline de adevăr, nevrând să facă un spectacol ieftin precum cei care erau aduşi în faţa justiţiei şi care plângeau, implorau sau îşi aduceau familia şi prietenii pentru a cere îndurare, conştient fiind de

[1] *Ibidem*, p. 80.
[2] *Ibidem*, p. 96.
[3] *Ibidem*, pp. 98-99.

faptul că dacă ar fi făcut aşa şi-ar fi compromis reputaţia, posteritatea, precum şi demersul filosofic în care s-a angajat pe parcursul întregii sale vieţi. Chiar şi în faţa morţii, Socrate nu face apel la emoţii şi la o retorică ce s-ar putea dovedi deopotrivă înşelătoare şi convingătoare, ci, fidel vocaţiei sale filosofice, îşi întemeiază apărarea doar pe argumente, chiar dacă mulţimile n-au fost niciodată convinse de argumente, lucru de care Socrate şi discipolul său Platon erau perfect conştienţi.

În final, Socrate se adresează judecătorilor spunându-le că „pentru un om bun nu există niciun rău, nici pe când trăieşte, nici când a murit, şi că situaţia lui nu este neglijată de zei". El declară că nu le poartă pică judecătorilor sau acuzatorilor săi, ba mai mult, le cere ca pe „feciorii" săi să-i pedepsească, atunci când „vor creşte mari, provocându-le aceleaşi neplăceri pe care vi le-am provocat", în cazul în care „se vor preocupa de avere sau altceva mai mult decât de virtute"[1]. Nu în ultimul rând, Socrate rosteşte şi o profeţie: „Afirm că voi, cei care m-aţi ucis, veţi primi după moartea mea o pedeapsă, pe Zeus, mult mai mare decât aceea pe care mi-o daţi mie"[2].

Cum anume ar putea fi interpretată această profeţie? Pentru a răspunde la această întrebare vom face apel la opera de căpătâi a discipolului lui Socrate, Platon, cel care ne relatează, alături de Xenofon, procesul lui Socrate. În cea de-a cincea şi ultima parte a dialogului *Republica*, Platon vorbeşte de răsplata care îi aşteaptă pe cei drepţi, în lumea de dincolo, dar şi de pedepsele care îi aşteaptă pe cei nedrepţi, inclusiv pe cei care, pe nedrept, au condamnat un om drept la moarte. Aceştia, scrie Platon, vor plăti înzecit în lumea de dincolo pentru fiecare nedreptate săvârşită în lumea de aici[3].

Dar dincolo de dimensiunea metafizică sau religioasă, există şi o dimensiune politică pe care o regăsim în cea de-a treia parte a *Republicii* lui Platon. Acolo, Socrate compară cetatea cu o corabie, iar pe politicieni îi asemuieşte cu o ceată de marinari vanitoşi şi ambiţioşi,

[1] *Ibidem*, p. 102.
[2] *Ibidem*.
[3] Platon, *Republica* în *Opere*, vol. V, traducere de Andrei Cornea, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1986, pp. 436-438.

convinşi că posedă arta cârmuirii, deşi în realitate nu ştiu mai nimic despre ea. Aceştia din urmă se luptă între ei cu scopul de a intra în grațiile proprietarului corabiei, nimeni altul decât poporul atenian, încercând să convingă poporul să le încredințeze corabia, în timp ce adevăratul cârmaci, cel care stăpâneşte cu adevărat arta navigației, e ignorat şi disprețuit atât de marinarii incompetenți şi ambițioşi, cât şi de proprietarul naiv al corabiei, care le-o încredințează unora dintre aceştia din urmă, nu celui care stăpâneşte cu adevărat arta navigației, rezultatul fiind un dezastru colectiv[1].

Tot astfel, cetatea care, ascultând de îndemnurile poeților, sofiştilor şi politicenilor îl condamnă la moarte pe filosof, se lipseşte pe sine de conducerea înțeleaptă de care ar avea nevoie pentru a evita un naufragiu, acesta fiind cea de-a doua semnificație, politică, a pedepsei la care face referire Socrate şi pe care atenienii şi-o atrag asupra lor condamnându-l la moarte pe acesta din urmă.

Pentru Platon, problema fundamentală a filosofiei politice este relația dintre cetate (*polis*) şi filosof, cel care posedă înțelepciunea necesară bunei guvernări. Fără o guvernare înțeleaptă, cetatea, asemeni corabiei din parabola lui Platon, este sortită naufragiului. Dar aşa cum subliniază Leo Strauss, la fel cum poporul lipsit de înțelepciune nu poate să-l recunoască pe filosof, ci mai degrabă va încredința conducerea neisprăviților sau demagogilor dispuşi să-l flateze şi capabili să-l manipuleze, tot astfel, filosoful nu va fi atras de puterea politică, deoarece nu îl interesează nici dominația, nici averea, nici onorurile şi în plus, nu vrea să îşi piardă timpul cu guvernarea, preferând să îl dedice în totalitate filosofiei, ceea ce face întâlnirea dintre filosofie şi politică şi, drept urmare, buna guvernare, foarte puțin probabilă[2].

Într-o lume confruntată cu spectrul unui război catastrofal, poate chiar apocaliptic, această problemă fundamentală a filosofiei politice, formulată de Platon în urmă cu 2500 de ani, e mai actuală decât oricând.

---

[1] *Ibidem*, pp. 281-283.

[2] Leo Strauss, *Natural Right and History*, Chicago, University of Chicago Press, 1953, p. 142.

BIBLIOGRAFIE

- PLATON, *Apărarea lui Socrate* în *Opera integrală*, traducere și introducere de Andrei Cornea, Vol. I, Humanitas, București, 2021.
- PLATON, *Republica* în *Opere*, vol. V, tradeucere de Andrei Cornea, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, pp. 436-438.
- STRAUSS Leo, *Natural Right and History*, Chicago, University of Chicago Press, 1953.
- XENOFON, *Aminitiri despre Socrate*, trad. Grigorie Tănăsescu, Hyperion, Chișinău, 1990.

VULNERABILITĂȚI, RISCURI ȘI AMENINȚĂRI LA ADRESA SECURITĂȚII DIN PERSPECTIVA SECURITĂȚII SOCIALE

Studentă Cezarina IONIȚĂ

Rezumat: *Conceptul de securitate societală a apărut în cadrul şcolii europene de securitate în anii 1980, în contextul dezbaterii privind redefinirea securității, dezbatere inițiată de institute precum COPRI (Copenhaga). Securitatea socială aparține curentului constructivist şi are printre reprezentanții mai cunoscuți pe Ole Waever, Barry Buzan, Morten Kelstrup, Pierre Lemaitre. După Waever et all (1993), în actualul sistem internațional, securitatea societală se referă la capacitatea societății de a-şi prezerva caracteristicile esențiale, definitorii, în condiții de schimbare accentuată şi de amenințări diverse, altele decât cele tradiționale, militare. Din perspectiva securității sociale există o serie de vulnerabilități, riscuri şi amenințări. Între acestea se numără: şomajul, migrația, concurența orizontală, concurența verticală şi amenințări demografice. Ele generează insecuritate pentru identitățile colectivităților umane (etnică, religioasă, de limbă, cultură etc).*

Cuvinte cheie: *securitate socială, vulnerabilitate, risc, amenințare.*

Ideea de securitate socială a început să fie acceptată pe agenda de securitate internațională şi națională după ce a fost dezvoltată intens în mediul academic prin conceptele inițiate de Școala de la Copenhaga. Conceptul este rezultat din practica integrării europene, reflectă agenda dominant nemilitară a securității pe continent şi este o alternativă, împreună cu celelalte concepte şi noțiuni ale şcolii europene de securitate, la şcoala anglo-saxonă (americană). Buzan afirmă (1998): „*Conceptul organizator al sectorului societal este identitatea. Insecuritatea societală există atunci când comunitățile, de orice fel ar*

fi ele, definesc o evoluție sau o posibilitate ca pe o amenințare la adresa supraviețuirii lor ca [entități] comunitare."[1]

Waever o defineşte astfel: „Securitatea societală se referă la prezervarea, în condiții acceptabile de evoluție, a pattern-urilor tradiționale de limbă, cultură, asociere şi identitate națională, religioasă şi obiceiuri."[2] Deci, din perspectiva securității naționale, securitatea socială vizează capacitatea statului de susținere, în limitele unor condiții de evoluție acceptabile, a elementelor tradiționale, de identitate, limbă, cultură, religie.

Barry Buzan şi Ole Waever au evidențiat amenințările la adresa securității prin elemente sociologice, o securitate a identității care nu se limitează la frontierele fizico-geografice ale statelor. Diminuarea riscurilor, eliminarea vulnerabilităților şi a amenințărilor la adresa securității statelor au introdus factorii economici, sociali, ecologici, informaționali şi din 2020, factorii sanitari, pe agenda permanentă a statelor; lăsând deoparte orgoliile tradiționale că, în afara domeniilor militar şi politic, toate celelalte erau *„globaliverne nefondate"*[3].

Încălcarea flagrantă a Drepturilor Omului prevăzute în Carta ONU (1945), a Declarației Universale a Drepturilor Omului (1948) sau a unor drepturi din aria celor zece drepturi şi libertăți ale omului precizate în „*Actul final de la Helsinki*"(1975) poate vulnerabiliza securitatea națională a unui stat prin politici de represiune, restrângere a unor drepturi, dar nu numai. Aproape în aceeaşi măsură, aceste încălcări pot determina oamenii să emigreze, iar migrația poate fi, la rândul ei, un factor de risc care să alimenteze toate cele trei tipuri de *insecuritate* la nivel național, mai ales în condițiile în care granițele ideologice şi identitare ale statelor-națiune (definiția oficială a

[1] Buzan, B., Waever, O., de Wilde, J., *Security A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, Boulder, Londra, 1998, p. 119.

[2] Waever, Ole, „Societal security: the concept", în Buzan, B., Waever, O., de Wilde, J., *Security A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, Boulder, Londra, 1998, p. 17-40.

[3] Robert Keohane, Joseph S. Nye, *Putere şi Interdependență,* Traducere Adriana Straub, editura POLIROM, Iaşi, 2009, p. 49.

națiunii) coincid rar cu granițele grupurilor care alcătuiesc națiunea[1], fapt pentru care cele mai multe dintre statele lumii se confruntă cu probleme legate de populațiile majoritare dintr-un stat care sunt minoritari în alte state, de obicei, în statele vecine. Acestea sunt doar aspecte generale atribuite mediului societal. După valul de revoluții din spațiul cuprins între Nordul Africii și Orientul Mijlociu (MENA), denumit Primăvara Arabă, Occidentul a început să se confrunte cu valuri de migranți și mișcări de refugiați. Astfel de fenomene pot reprezenta, în ultimă instanță, amenințări la adresa securității statelor naționale.

a) Vulnerabilități

Vulnerabilitățile sunt *„deficiențe funcțional-sistemice/structurale care pot contribui la realizarea amenințărilor sau riscurilor sau care pot fi exploatate, afectând capacitatea guvernului de a atenua impactul evenimentelor care au potențialul de a afecta grav funcționarea normală, viața și integritatea fizică a instituțiilor sale, organizarea cetățenilor și comunităților umane și capacitatea de a proteja, apăra și dezvolta valorile, interesele și obiectivele securității naționale”*[2].

Problemele nerezolvate corect sau *uitate,* crizele interne sau dezorganizarea instituțiilor publice reprezintă posibile vulnerabilități, în special, atunci când implică actori guvernamentali.

Palierele de vulnerabilitate acoperă inadecvarea și gestionarea principalelor dezbateri ale sectorului militar, în timp ce discuții precum stabilitatea instituțională și supraviețuirea statelor sunt problemele sectorului politic. În timp ce economia, industria, comerțul, producția, dependența/ independența economică și relațiile financiare constituie agenda securității economice, discuțiile privind relația om-mediu, siguranța și sustenabilitatea biosferei constituie, de asemenea, agenda securității mediului.

Din punctul nostru de vedere, principalul punct de referință al vulnerabilității sectorului social îl reprezintă *identitățile colective*.

[1] Ole Weaver, *Securitization and Desecuritization,* Københavns Universitet, Center for Freds-og – Konflikt forskning, Copenhagen, 1993*,* pp. 583-584.

[2] **** Strategia Națională de Apărare a României (2020-2024), Op.cit*. p. 24.

Aceste identități politice, etnice, religioase sau culturale au în interiorul lor cel puțin un exponent predispus la greșeli sau acțiuni cu potențial negativ care poate vulnerabiliza societatea.

De asemenea, dimensiunea socială are o importanță deosebită pentru factorii ce pot produce vulnerabilitatea unui stat în fața altuia sau a unei regiuni din interiorul statului în fața alteia. Dintre acești factori, relațiile interetnice de toate tipurile pot fi primele în clasament.

Vulnerabilitatea se poate transforma oricând în riscuri și amenințări la adresa securității naționale, atât pentru statul care creează vulnerabilitatea, cât și pentru celelalte state.

b) Riscuri

Riscurile reprezintă *„probabilitatea de apariție sau de manifestare a oricărui eveniment, situație, condiție cu potențial incert de a se produce, a căror realizare ar putea duce la orice efect asupra funcționării normale a instituțiilor guvernamentale, organizării și funcționării comunităților umane, precum și asupra vieții și integrității fizice a oamenilor, cetățeni într-o anumită situație sau context”*[1]. Conform ghidului Organizației Internaționale de Standardizare, în ISO 73: 2009 riscul reprezintă *„efectul incertitudinii asupra obiectivelor”*[2]. Riscul mai reprezintă și *„produsul consecințelor sau impactului și probabilității și nu este același lucru cu o amenințare sau un pericol, având conotații negative”*[3].

Cu toate acestea, în contextul mai larg al riscului cu semnificație indusă pentru criză, de la interpretarea ideogramei chinezești pentru criză cu două semne distincte, riscul are două componente, una negativă și *„una”* care *„este pusă într-o lumină pozitivă și poate fi denumită „oportunitate”*[4].

---

[1] *** *Strategia Națională de Apărare a României (2020-2024), Op. cit*. p. 24.

[2] *** *ISO GUIDE 73:2009 Risk management — Vocabulary,* URL: https://www.iso.org/standard/44651.html, accesat la 20 ianuarie 2022.

[3] David Sutton, *Information Risk Management*, Second edition, BCS, The Chartered Institute of IT, Swindon, UK, 2021, p. 210.

[4] *Ibidem.*

Astfel că, atunci când în discuție avem riscul, luăm în considerare nivelul de incertitudine crescut în care putem identifica factorii din toate sectoarele de securitate națională. Pentru factorii militari avem nenumărate exemple, dar luând un exemplu recent din aria noastră de proximitate, avem în vedere riscurile provocate de Rusia, de o înarmare resimțită în state vecine. Mai ales în cazul României, cu o armată națională mică (numărul contigentelor militare reprezintă o vulnerabilitate, care poate deveni un risc pentru supraviețuirea statului), avem riscuri economice și de mediu.

Însă în cazul securității sociale avem riscurile provocate de șomaj, migrație, concurență orizontală, concurență verticală și amenințări demografice.

Amenințarea migrației poate fi tradusă ca pierdere a identităților colective ale popoarelor care trăiesc într-o anumită zonă geografică sub influența identităților colective ale altor popoare care provin dintr-o altă zonă geografică. În acest sens, migrația este discutată ca un risc care amenință țesutul demografic și social. Această situație, care poate fi definită și ca invazia unui grup social de către un alt grup social, subliniază că migrația este un fenomen care poate declanșa insecuritate ontologică (existențială).

Riscul principal poate fi reprezentat de amenințări concurențiale orizontale și verticale[1]: concurența orizontală poate fi definită ca pătrunderea unei anumite identități sociale în alte identități de-a lungul timpului, fără o schimbare demografică; de exemplu, teama Canadei de a deveni americanizată cultural în timp; concurența verticală este dată de abandonarea voluntară a identităților colective în timp sau prin metoda asimilării printr-un proces cuprinzător de integrare care permite formarea unei identități superioare.

c)Amenințări

Conceptul de securitate socială nu se limitează la eliminarea amenințărilor la adresa securității militare și politice a statelor, ci și la amenințările la adresa elementelor sociologice precum cultura, identitatea, etnia, ideologiile, tradițiile și credințele politice sau religioase. Cu alte cuvinte, avem în vedere o situație explicită în care

[1] Ole Waever, *Op.cit.* p. 585.

trebuie să luăm măsuri de *„apărare a unei identități sau a unei comunități împotriva unei amenințări percepute”*[1].

Ce fel de amenințări avem în vedere? Ce sunt ele? Sunt întrebări la care găsim un răspuns elocvent în Strategia Națională de Apărare a României (2020-2024), unde amenințarea este definită ca un set de *„acțiuni sau fapte, capacități, strategii, intenții sau planuri care sunt de natură să afecteze valorile, interesele și obiectivele de securitate națională și/sau să pună în pericol securitatea națională în mod direct sau indirect prin afectarea caracterului național, a suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale, a funcționării, vieții și integrității corporale a cetățenilor și a organizării societăților umane”*[2].

Cele cinci sectoare de referință propuse de Buzan și sectorul informațional pot fi paliere de amenințare la adresa securității sociale. Ele se pot interconecta, transformând la un anumit moment dat o formă insignifiantă într-una de infrastructură care ar putea, la rândul ei, să devină critică, demnă de atenția decidenților politici.

În domeniul militar, din perspectiva sectorului securității militare, amenințarea la adresa securității sociale poate apărea prin moduri diferite de interacțiune a factorului social cu factorul militar; dar oricare ar fi acest mod, în cazul utilizării forței militare avem de-a face cu o amenințare la adresa securității sociale. Securitatea politică/ militară și securitatea socială sunt componente ale securității naționale, sunt concepte strâns legate și interdependente. În cazurile în care securitatea socială este pusă în pericol, grupurile etnice și culturale se pot transforma în grupuri combatante armate, fie din cauza relațiilor dintre grupuri distincte, fie din alte cauze precum demografia, care reflectă nivelul de securitate proporțional cu cel al scăderii populației. Un alt aspect este cel al relațiilor dintre majoritari și minorități. Există destul de multe exemple de regimuri care își folosesc forțele militare pentru a suprima alte minorități, până la genocid. Dezvoltarea amenințărilor la adresa existenței și continuității identităților naționale prin discurs s-a reflectat mai întâi în sectoarele

[1] Ole Weaver, *Op.cit.,* p. 581.

[2] **** Strategia Națională de Apărare a României (2020-2024),* p. 24.

militare şi apoi în sectoarele politice, apoi în sectorul social, cel mai apropiat exemplu fiind cel al Iugoslaviei, stat destrămat din cauza problemelor interetnice şi interreligioase.

În domeniul politic, ameninţarea principală la adresa securităţii sociale vine de la tipul de guvernare a statului. Altfel de ameninţări pot fi liderii politici conflictuali; partidele populiste care îşi pot construi adevărate arme politice cu care să transforme sfera politică în arenă de conflicte, care se poate extinde rapid prin intermediul societăţii în toate celelalte domenii ale securităţii naţionale.

În domeniul economic există probleme generate de globalizare, spre exemplu creşterea nivelului economic dintr-o parte a lumii care poate provoca şomaj, sărăcie, foamete într-o altă parte a lumii sau distrugerea identităţilor lumii globalizate, prin uniformizare, odată cu dezvoltarea tehnologiei.

În domeniul mediului înconjurător avem abordarea universalistă, fără frontiere, deoarece problemele dintr-o anumită regiune pot deveni rapid ameninţări pentru toate statele, implicit la adresa securităţii sociale. Această situaţie pune uneori în pericol toate aspectele materiale şi imateriale, mai ales existenţa oamenilor. Cele mai înfocate voci care atrag atenţia permanent în acest domeniu sunt organizaţiile non-guvernamentale, structurile suprastatale. Ele au adus problemele de mediu pe agenda comunităţii internaţionale într-un mod fără precedent în istorie şi au contribuit la creşterea conştientizării globale în ceea ce priveşte ecologia, echilibrul şi protecţia mediului.

Domeniul social include problemele care nu implică nici una dintre ameninţările menţionate mai sus. În cazuri precum dispariţia lentă a limbii, migrarea unei părţi semnificative a unei societăţi în străinătate ca urmare a anumitor condiţii (şomaj, educaţie, căsătorie etc.) poate apărea o ameninţare socială care poate distruge o societate. Însă toate ameninţările sociale sunt întotdeauna legate de „*identitate*”[1]. Principala problemă este dacă aceste situaţii emergente sunt percepute ca o ameninţare sau nu. Uneori este dificil să distingem aceste ameninţări societale percepute de ameninţările politice, motivul fiind

[1] Ole Waever, *Op.cit.,* p. 267.

politizarea unor situații care sunt văzute ca o amenințare socială de către state.

Domeniul informațional aparține societății informaționale și tehnologiilor care s-au dezvoltat datorită globalizării, care au ajutat la o mai bună înțelegere a funcțiilor fenomenului de informaționalizare, care dau substanță problemelor care au fost ignorate de ani de zile. Navigarea utilizatorilor în spațiul cibernetic poate provoca o schimbare dramatică în toate domeniile de securitate. Ultimul an a evidențiat că problemele cibernetice tind să se înmulțească în mod constant. Cu toate acestea, cunoștințele și experiența recente au arătat pentru prima dată că aceste probleme au atins punctul la care au devenit amenințării globale și poate că au început să depășească capacitatea umanității de a lupta.

În ciuda amenințărilor sau incertitudinilor, globalizarea a făcut individul mai puternic și mai eficient în viața economică, politică și socială, mai valoros cu cunoștințele pe care le deține, mai liber să-și determine identitatea dincolo de a fi subiect al unui stat și mai competent în comunicare și interacțiune cu cei de dincolo de graniță, un fenomen rar întâlnit de-a lungul istoriei.

Concluzii

Componenta socială presupune protejarea identității colective, a specificului național și a coeziunii naționale. Amenințările la adresa acestor valori ale statului sunt reprezentate în special de apatrizi, imigranți, economie subterană sau de șomaj.

Riscurile ce se întrevăd în viitorul apropiat și care pot afecta în mod considerabil securitatea statelor vor fi impactul migraționist și crima organizată, sărăcia, noile boli, mutații care vor genera noi viruși și bacterii, noi tehnologii netestate.

În ultima perioadă s-a constatat o diminuare a rezervelor de apă potabilă, deșertificări ale terenurilor agricole, ale pădurilor, dispute în jurul rezervelor de petrol, dar și probleme legate în special de încălzirea globală. Toate acestea au avut conotații importante în sfera securității naționale. Această ultimă perioadă se poate defini drept cea

a riscului, datorită evenimentelor ce au consecințe neprevăzute, sau datorită apariției unor noi factori de amenințare ca urmare a conflictului ruso-ucrainian.

În concluzie, complexitatea configurației securității naționale, precum şi a provocărilor, riscurilor şi amenințărilor la adresa acesteia impun tuturor serviciilor de informații reconsiderarea formelor şi metodelor de muncă, o concentrare a tuturor eforturilor pe plan intern şi o foarte bună colaborare pe plan extern în domeniile unde compatibilitatea este posibilă. În procesul de analiză a premizelor de manifestare trebuie să se pună accent pe analiza integrată, singura în măsură să cuprindă complexitatea problemelor ce conduc spre căile de identificare preventivă a provocărilor, riscurilor şi a amenințărilor neconvenționale. Acum, mai mult ca oricând, trebuie adusă în discuție oportunitatea constituirii comunității serviciilor de informații, într-o configurație care să nu genereze suspiciuni, într-o societate scăpată nu de mult de teroarea unor structuri aservite puterii dictatoriale.

BIBLIOGRAFIE

- Buzan, B., Waever, O., de Wilde, J., *Security A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, Boulder, Londra, 1998;
- Buzan, Barry*, Popoarele, statele şi teama,* Editura Cartier, Chișinău, 2000
- *** *ISO GUIDE 73:2009 Risk management — Vocabulary,* URL: https://www.iso.org/standard/44651.html, accesat la 20 ianuarie 2022.
- Keohane, Robert; Nye, Joseph S. , *Putere și Interdependență,* Traducere Adriana Straub, Editura POLIROM, Iași, 2009;
- *** *Strategia Națională de Apărare a României (2020-2024);*
- Sava, Ionel Nicu, *Studii de securitate,* Editura Universității Bucureşti, 2006;
- Sutton, David, *Information Risk Management*, Second edition, BCS, The Chartered Institute of IT, Swindon, UK, 2021;
- Weaver, Ole, *Securitization and Desecuritization,* Københavns Universitet, Center for Freds-og – Konflikt forskning, Copenhagen, 1993.

CONTEXTUL POLITIC AL PROIECTELOR CU FINANTARE EUROPEANĂ ÎN PERIOADA PANDEMIEI

Studentă Alexandra MUȘAT

Rezumat: *Contextul pandemic a dus la instabilitate în rândul statelor membre ale UE, având în vedere situația critică în care se afla atât sistemul medical, cât și sistemul economic. În procesul de redresare a Uniunii Europene, finanțările au fost concentrate preponderent către: cercetare și inovare, tranziție digitală, un climat echitabil și pregătirea în fața amenințărilor actuale și potențiale. În cazul statelor membre, Comisia Europeană și-a propus finanțarea proiectelor ce atingeau aspectele în care erau necesare măsuri.*

Pandemia de COVID-19 a avut un impact mare asupra economiei statelor membre, fiind înregistrate creșteri ale numărului de șomeri. Uniunea Europeană a luat măsuri ca urmare măsuri pentru a atenua impactul economic negativ. Liderii UE au fost obligați să depună eforturi în direcția unui fond de redistribuire la nivelul Uniunii Europene pentru atenuarea efectelor crizei.

Înțelegerea cadrului fondurilor europene din perioada pandemiei, aplicat în special pe sistemul din România, clarifică modalitatea în care aceste investiții realizate de UE sunt valorificate. Contextul pandemic este o perioadă delicată din punct de vedere financiar, din care statele au avut de suferit în toate domeniile.

Concluzia ce poate fi formulată ca urmare a acestui studiu calitativ este că finanțarea europeană în perioada pandemiei nu a reușit să fie la fel de eficientă pe cât se preconiza, având în vedere caracteristica unui sistem de decizie complex, în care fiecare stat trebuie să se implice. În acest proces, unitatea europeană a fost afectată, îndepărtând anumite state de politicile UE, datorită faptului că acestea erau mult prea complicate și nu permiteau o soluționare rapidă a problemelor.

Cuvinte cheie: *UE, finanțări europene, fonduri europene, pandemia de COVID-19, dezvoltare.*

1. Considerații preliminare

Amploarea finanțărilor prin intermediul fondurilor europene a luat avânt în perioada pandemiei de COVID-19, având în vedere situația critică în care statele membre ale Uniunii Europene se aflau. Situația pandemică a afectat nu numai economia statelor și funcționarea normală a pieței europene, ci și nivelul de democrație din fiecare stat, ca și respectarea drepturilor omului. Principiile fundamentale ale Uniunii, ca libertatea, democrația, domnia legii și promovarea stabilității, au fost afectate, având în vedere restricțiile necesare pentru limitarea răspândirii virusului.

Pandemia a scos însă în evidență vulnerabilități preexistente în sistemul medical, cibernetic, educațional și economic al statelor membre. Lipsa pregătirii Uniunii Europene în fața unui astfel de eveniment de tip lebădă neagră a dus la o stare de instabilitate politică în anul 2020. Datorită acestui lucru, numeroase probleme au fost semnalate Comisiei Europene pentru a reglementa situația. Starea pandemică a fost cu atât mai tensionată datorită perioadei relativ lungi de timp ce a fost alocată creării unui vaccin. Uniunea Europeană a luat o serie de măsuri pentru a îmbunătăți capacitatea infrastructurilor cheie de a face față crizei, finanțând diverse proiecte ce vizau domeniul medical, economic, educațional, cibernetic și juridic (promovarea respectării domniei legii, drepturilor omului, principiilor UE etc.).

Procesul de tranzitare către o perioadă de restructurare a fondurilor europene și de alocare a unui ajutor financiar statelor membre, în contextul crizei post-pandemice, constituie o noutate atât din perspectiva nuanțelor analitice, cât și din perspectiva empirică a modalității în care statele acționează. Pe de altă parte, pandemia reprezintă o oportunitate pentru UE de a-și localiza mai bine vulnerabilitățile structurale și a construi mecanisme prin care să îmbunătățească aspectele respective.

Proiectele cu finanțare europeană sunt actualmente o realitate de care foarte multe state europene beneficiază, în special ca urmare a instabilității provocate de pandemie. Se poate aprecia faptul că în vederea unei redresări rapide a economiei statelor membre, ca și a unei îmbunătățiri a sectoarelor puternic afectate, fondurile europene joacă un rol cheie.

2. Procesul de finanțare europeană

Politica de coeziune a Uniunii Europene are ca scop îmbunătățirea coeziunii economice și sociale în rândul statelor membre. Comisia Europeană dorește să se asigure că Planul European de Redresare reprezintă ceva mai mult decât simpla injectare de lichidități în economie, dorind stimularea potențialului de creștere, crearea de locuri de muncă și reziliența statelor membre. În vederea atingerii acestor obiective, Comisa a propus mecanisme de finanțare prin obligațiuni pe termen mediu și lung.

Comisia caută informații despre cum să maximizeze cel mai bine impactul fondurilor de coeziune, reducând în același timp costurile administrative. Acest lucru poate fi realizat într-o varietate de moduri, inclusiv prin diferite mecanisme de livrare, cum ar fi instrumentele financiare sau prin identificarea domeniilor în care este nevoie de mai multă coordonare și uniformitate. În anumite cazuri, instrumentele financiare au capacitatea de a mobiliza resurse suplimentare pentru a oferi un mecanism de livrare mai eficient și durabil. Contribuțiile nu trebuie să depășească 5% din bugetul total al Regulamentului privind prevederile comune. Regulamentul se bazează pe coordonarea și complementaritatea mecanismelor Uniunii.

În funcție de o anumită afacere sau proiect care activează într-un anumit domeniu de interes, UE oferă oportunități de finanțare. Granturile și contractele fac parte din opțiunile de finanțare prin care UE își atinge anumite obiective. Granturile sunt acordate unor proiecte specifice care sunt legate de politicile UE. Instituțiile Uniunii folosesc contracte pentru a achiziționa mărfuri sau servicii de care au nevoie pentru operațiunile lor.

În timpul crizei COVID-19, Comisia Europeană a ajutat sistemele de sănătate ale statelor membre ale UE. Aceasta a derulat un proces de strângere de fonduri şi a luat măsuri pentru a se asigura că sunt disponibile materiale medicale, cum ar fi vaccinuri, echipamente medicale şi produse farmaceutice. Pentru a combate virusul, Comisia Europeană finanţează cercetarea şi dezvoltarea privind vaccinările, tratamentele noi, testele şi sistemele medicale. Aceste măsuri intenţionează să apropie Comisia şi statele membre în ceea ce priveşte coordonarea, cooperarea şi finanţarea comună.

Bugetul reproiectat al UE include Instrumentul de redresare al UE, NextGeneration, în valoare de 750 de miliarde de euro[1]. Granturi de 390 de miliarde de euro şi împrumuturi de 360 de miliarde de euro se propunea să fie puse la dispoziţia statelor membre care au fost cel mai grav afectate. Acordul includea un angajament adiţional de respectare a statului de drept şi de protecţie a intereselor financiare ale UE şi statelor membre. Comisia Europeană a aprobat un cadru pe termen limitat pentru facilitarea acordării de granturi şi împrumuturi întreprinderilor de către statele membre.

Drept consecinţă, statele membre şi-au elaborat o strategie de redresare şi reziliență. Strategia de redresare şi reziliență a României a fost revizuită de Comisia Europeană pentru acordarea împrumutului de 14,9 miliarde de euro[2].Vulnerabilităţile de lungă durată şi defectele structurale ar trebui abordate prin punerea în aplicare a reformelor şi investiţiilor sociale şi educaţionale. Îmbunătăţirile din domeniile educaţiei şi ocupării forţei de muncă sunt proiectate să stimuleze o piaţă a muncii mai puternică, care va favoriza creşterea economică.

[1] European Commission, *EU's Next Long-Term Budget &Next GenerationEU: Key Facts and Figures*, European Commission, 2020, pp. 1-3, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_europeancommission/eu_budget/mff_factsheet_agreement_en_web_20.11.pdf (18.05.2022).

[2] European Commission, *NextGenerationEU: European Commission endorses Romania's €29.2 billion recovery and resilience plan*, European Commission, 2021, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/ detail/en/ip_21_4876 (19.05.2022).

Aceasta include dispoziții pentru a încuraja investițiile private și pentru a îmbunătăți climatul de afaceri.

Politica referitoare la vaccinuri a fost un alt indicator al dezvoltării și redresării europene. Introducerea achizițiilor grupate sub jurisdicția Comisiei Pieței Interne, la începutul anului 2021, a fost o inițiativă perspicace. Acesta le-a permis europenilor să atingă o masă critică din poziția de clienți ai unor corporații internaționale. Potrivit lui Simon Tisdall, Europa a devenit o comunitate mai precaută decât oriunde altundeva în lume, cu o societate marcată de o aversiune mai mare la risc[1].

Consiliul a adoptat un regulament de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență la data 11 februarie 2021. Acest instrument oferă 672,5 miliarde de euro sprijin statelor membre. În prima selecție, Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Italia, Letonia, Luxemburgul, Portugalia, Slovacia și Spania[2] au fost sprijinite. Astfel, Uniunea Europeană a creat un instrument care oferă sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor într-o situație de urgență.

Instrumentul oferă statelor împrumuturi cu dobândă redusă pentru a acoperi o parte din costurile asociate cu crearea sau extinderea programelor naționale. Eurogroup a propus trei garanții imediate în valoare totală de 540 de miliarde de euro. State ca Belgia, Bulgaria, Croația, Cipru, Cehia, Estonia, Grecia, Ungaria, Italia, Irlanda, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia și Spania[3], au primit acest ajutor financiar.

Pentru a genera o reacție la nivelul întregii UE, Comisia a activat numeroase instrumente. REACT-EU (Asistență pentru redresare, coeziune și teritoriile europene) este un mecanism nou axat pe

---

[1] Sylvain Kahn, *The Covid-19 pandemic, what lessons for the European Union?*, Foundation Robert Schuman, nr. 617, 2021, pp. 1-5, https://www.robert-schuman.eu/en/doc/questions-d-europe/qe-617-en.pdf (19.05.2022).

[2] Consiliul Uniunii Europene, *COVID-19: răspunsul UE la consecințele negative asupra economie*i, Consiliul Uniunii Europene, 2021, https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/coronavirus/covid-19-economy/ (19.05.2022).

[3] Ibidem.

reducerea decalajului dintre ciclurile financiare 2014-2020 și 2021-2027. Ciclurile politice și financiare ale instituțiilor UE, care se repetă la fiecare cinci ani și jumătate până la șapte ani, guvernează modul în care funcționează instrumentele europene. Între aceste cicluri, când sunt decise mai multe obiective politice pe termen lung și este definită alocarea de fonduri către diverse programe UE, apare momentul cel mai bun pentru formarea instrumentelor. Pandemia de COVID-19 a lovit Europa în mijlocul unui ciclu politic și al unei tranziții financiare, următorul Cadru Financiar Multianual urmând să înceapă în 2021[1].Acest lucru a oferit oportunitatea de a direcționa resursele către sistemele de sănătate, cu scopul de a le încorpora în noile programe și instrumente ale UE.

În luna iulie 2020, liderii europeni au convenit asupra unui plan cuprinzător de finanțare, în valoare de 1,824 miliarde de euro, care să aibă ca scop redresarea post-pandemie. Noua strategie de dezvoltare a economiei UE pentru următorii ani pune accent pe politicile energetice și climatice, precum și pe economia digitală.

NextGeneration este un mecanism intermediar de recuperare de 800 de miliarde de euro, conceput pentru a ajuta la atenuarea efectelor economice și sociale imediate ale pandemiei de coronavirus. Cu 723,8 miliarde de euro[2] în împrumuturi și granturi disponibile pentru a sprijini reformele și investițiile statelor membre ale UE, Facilitatea pentru redresare și reziliență este instrumentul central. Comisia Europeană își propune prin aceste mecanisme sprijinirea reconstrucției economiilor statelor membre într-un mod ecologic, digital și rezistent.

În România, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene a avut ocazia să susțină acțiuni la nivel local pentru combaterea

[1]Anna Sagan, Erin Webb, Scott L Greer, Marina Karanikolos, Gemma A Williams, Jonathan Cylus, ș.a., *Health systems resilience during COVID-19:Lessons for building back better*, WHO Regional Office for Europe, 2021, pp. 14-24, https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1390564/retrieve (19.05. 2022).

[2] European Commission, *Recovery plan for Europe*, European Commission, 2021, https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en (19.05.2022).

efectelor pandemiei. Până în prezent, au fost făcute modificări ale reglementărilor aplicabile în contextul inițiativelor de investiții pentru răspunsul la coronavirus. Modificarea Regulamentului nr. 223/2014 privind Fondul european de ajutor pentru persoanele cele mai vulnerabile afectate de COVID-19 și a Regulamentului privind Dispozițiile Comunitare pentru toate fondurile numerotate 1303/2013 și 1301/2013 aferente Fondului European de Dezvoltare Regională a fost realizată de Comisia Europeană[1]. Facilitățile includ posibilitatea de a aplica pentru o rată de cofinanțare de 100% din cheltuielile declarate în cererile de plată trimise Comisiei Europene în cursul anului[2].

La ordinul Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene au fost adoptate măsuri de sprijinire a domeniului agroalimentar prin acordarea unor microgranturi și granturi pentru capitalul de lucru (în colaborare cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale) și a domeniului antreprenorial și de turism (în colaborare cu Ministerul Antreprenoriatului și Turismului). Uniunea Europeană are însă și capacitatea de a retrage finanțarea din țările membre. Sub Art. 7 din Tratatul Uniunii Europene, UE are capacitatea de sancționare a statelor membre în funcție de încălcările ce i se aduc Art. 2. Noua metodă, însă, face mai probabil ca sancțiunile bugetare europene să fie folosite împotriva unui membru.

Lipsa unor măsuri concrete ale Comitetului Politic și de Securitate, precum și suspendarea acestuia în timpul pandemiei, au demonstrat că perspectiva sancțiunilor economice nu a reușit să determine statele membre să adere la disciplina fiscală. Mecanismul de recuperare și reziliență, care constă în granturi și împrumuturi condiționate a modificat peisajul. Pentru a primi fondurile, statele membre trebuie să angajeze majoritatea granturilor pentru dezvoltarea infrastructurii digitale și climatice.

---

[1] Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Măsuri adoptate de Comisia Europeană, Guvernul României, https://mfe.gov.ro/covid-19/ (19.05.2022).

[2] *Ibidem.*

Programul NextGeneration este un prim pas esențial către reciprocitatea fiscală în UE în fața șocurilor comune. Inițiativele mari finanțate prin granturi sunt de obicei incluse în planurile de redresare și reziliență ale țărilor, deși proiectele mai mici care fac parte din programe de investiții mai mari pot fi alese prin licitații publice sau alte proceduri. Fondurile anterioare s-au confruntat cu cerințe de raportare lungi și cu o lipsă de coordonare între programele cofinanțate de UE și cele naționale.

3. Insuficiențe ale acțiunii UE de finanțare în timpul pandemiei

Până la jumătatea lunii octombrie a anului 2021, România înregistrase în jur de 20.000 de infecții zilnice și peste 500 de decese zilnice. Doar 30% dintre români fuseseră vaccinați corespunzător împotriva COVID-19 până la izbucnirea celui de-al patrulea val[1]. Ca urmare, experți de la Organizația Mondială a Sănătății (OMS) au fost trimiși în România pentru a evalua situația. Răspunsul guvernului român la pandemie a fost marcat de o serie de factori, printre care:

(a) instabilitate guvernamentală care a erodat încrederea oamenilor în autoritățile statului;

(b) hiperpolitizarea măsurilor de sănătate publică;

(c) lipsa consultărilor sistematice cu părțile interesate[2].

---

[1] Loredana Sabina Cornelia Manolescu, Corneliu Nicolae Zaharia, Anca Irina Dumitrescu, Irina Prasacu, Mihaela Corina Radu, Adrian Calin Boeru, ș.a., *Early COVID-19 Vaccination of Romanian Medical and Social Personnel*, MDPI, vol. 9, 2021, pp. 1-8, https://mdpi-res.com/ d_attachment/ vaccines/vaccines-09-01127/article_deploy/vaccines-09-01127.pdf?version=1633261318 (18.05.2022).

[2] Stefan Dascalu1, Oana Geambasu, Ovidiu Covaciu, Razvan Mircea Chereches, Gabriel Diaconu, Gindrovel Gheorghe Dumitra, ș.a., „Prospects of COVID-19 Vaccination in Romania: Challenges and Potential Solutions" în *Frontiers in Public Health*, Perspective, vol. 9, 2021, pp. 1-5, https:// fjfsdata01prod.blob.core.windows.net/articles/files/644538/pubmed-zip/. versions/1/.package-entries/fpubh-09-644538/fpubh-09-644538.pdf?sv=2018-03-

România a cunoscut o catastrofă ca urmare a celui de-al patrulea val al pandemiei. Necesitatea de a aborda vaccinarea obligatorie în rândul publicului larg, precum și pregătirea sistemului de sănătate pentru a răspunde eficient la o urgență națională, au fost minimal îmbunătățite de acțiunile UE. Efectele economice și sociale ale pandemiei au alimentat scepticismul cu privire la Planul European de Redresare, datorită procesului lent de negocieri, ce nu au permis implementarea sa la un an după propunerea Consiliului European. Această strategie a Uniunii Europene se bazează pe un cadru instituțional complex. Dimensiunea sa, în anul 2021, se concentra pe suma de 750 de miliarde de euro[1].

Planul permite Comisiei să se împrumute pe piețe pentru a face transferuri bugetare și împrumuturi către statele membre. Decizia Consiliului privind resursele proprii din 14 decembrie 2020 a fost aprobată însă de 19 state membre la 30 aprilie. Problematica semnării și ratificării Deciziei privind resursele proprii a îngreunat semnificativ aplicarea Planului European de Redresare. În anul 2021, Curtea Constituțională Federală a Germaniei a anulat refuzul președintelui de a semna. Curtea a respins însă cererea de acțiune preliminară împotriva statutului printr-o hotărâre pronunțată pe 21 aprilie. În cazul Poloniei, Partidul Polonia Unită a refuzat să susțină Decizia, intensificând tensiunile din coaliția de trei partide, condusă de Partidul Lege și Justiție. Doar 12 din cele 28 de state membre au putut să-și prezinte planurile naționale de redresare și reziliență până la data limită de 30 aprilie 2021.

Răspunsul UE la focarul de coronavirus a scos la iveală defecte structurale ce au apărut recent. De asemenea, a dat un impuls

---

28&sr=b&sig=jD8Zvwmze9qfXV1O4S5xRaPit8s5YxLN76y%2FZzLTN9A%3D&se=2022-05-18T18%3A06%3A13Z&sp=r&rscd=attachment%3B%20filename%2A%3DUTF-8%27%27fpubh-09-644538.pdf(18.05.2022).

[1] General Secretariat of the Council, *Special meeting of the European Council (17, 18, 19, 20 and 21 July 2020) – Conclusions*, European Council, 2020, pp. 1-4, https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10-2020-INIT/en/pdf (18.05.2022).

neașteptat proiectului de construcție europeană. Uniunea Europeană a reușit să treacă prin multe dezacorduri și blocaje. Este puțin probabil să revenim la *status quo ante*, chiar dacă planul de redresare este finanțat de un buget fără precedent. Ratificarea Planului european de redresare în iulie 2020 va fi aproape sigur amintită ca un punct de cotitură în integrarea europeană. Severitatea pandemiei și consecințele ei, care au fost resimțite de toți europenii, pot fi atribuite renașterii integrării europene în timpul crizei de sănătate.

Președinția franceză a Uniunii Europene va fi esențială pentru a se asigura că progresul Europei este continuat și că obligațiile sale sunt proporționale cu provocările cu care se confruntă. Pandemia de Covid-19 a subliniat caracterul distinctiv tot mai mare al entității pe care europenii o construiesc. Cu toate acestea, sugerează, de asemenea, că particularitățile precum aversiunea la risc și lipsa cheltuielilor de cercetare pot determina Uniunea să aibă un rol din ce în ce mai îndepărtat.

În urma focarului de coronavirus, există șanse mari ca alocările financiare publice din Europa să scadă în următorii doi sau patru ani, în funcție de redresarea economică a statelor. Tipul de finanțare publică are un impact important asupra universităților, atenuând impactul crizei. Măsurile de austeritate au cauzat provocări structurale în multe sisteme europene de învățământ superior în ceea ce privește competitivitatea, recrutarea de talente și infrastructura pe termen lung. Deciziile politice pe termen scurt vor avea consecințe pe termen lung pentru industrie. Reacția trebuie să conste în măsuri limitate în timp și implementate cu deplină conștientizare a implicațiilor financiare și de autonomie pe termen lung.

Eficiența și eficacitatea generală a metodelor de finanțare a cercetării au fost afectate de lipsa de coordonare între schemele de finanțare naționale și europene. Un exemplu al lipsei de congruență a obiectivelor politicilor și metodelor de implementare la nivel european este experiența sectorului universitar cu Fondul European pentru Investiții Strategice. Insuficiența apare prin utilizarea granturilor în locul împrumuturilor, datorită complexității aplicării în cadrul acestui program.

Deşi dimensiunea Fondului de Redresare este o problemă normativă şi politică, orientările macroeconomice pot fi furnizate. O abordare de jos în sus, bazată pe nevoile de infrastructură, duce la un volum probabilistic de trilioane de dolari pe parcursul a zece sau douăzeci de ani. Stabilirea unui Fond de Redresare stabileşte o capacitate comună de stabilizare macroeconomică şi faptul că această capacitate va fi utilizată în funcţie de nevoi, nu de mărimea contribuţiei. Faptul cu pricina, deşi implică o politică de echitate, dezavantajează statele ce contribuie semnificativ la acest fond.

În 2022, Comisia Europeană estimează că creşterea PIB-ului din zona euro şi din UE va continua, dar într-un ritm mai lent[1]. În ceea ce priveşte ocuparea forţei de muncă, măsurile naţionale şi ale UE puse în aplicare la începutul crizei COVID-19, cum ar fi instrumentul temporar „Sprijinul pentru Atenuarea Riscurilor de Şomaj în Caz de Urgenţă", au contribuit la atenuarea consecinţelor într-o măsură care a depăşit proiecţile din anul 2021.

Concluzii

1. Finanţările europene reprezintă o sursă necesară pentru statele membre ale Uniunii Europene, datorită crizei post-pandemice. Aceste finanţări contribuie la procesul de redresare şi reziliere a mediului politic şi economic european.

2. Analiza cadrului de finanţare europeană duce la concluzia că societatea contemporană europeană îşi bazează porţiuni din infrastructura unor domenii cheie pe aceşti bani europeni.

3. Complexitatea Planului European de Redresare a dus la numeroase insuficienţe logistice. Acest lucru trebuie evitat pe viitor, pentru a facilita o comunicare mai bună între statele membre şi o colaborare facilă.

[1] Alessandro D'Alfonso, Angelos Delivorias, Martin Höflmayr, Karoline Kowald, Marianna Pari, Magdalena Sapała, ș.a., *Economic and Budgetary Outlook for the European Union 2022*, European Parliament, 2022, pp. 1-15, https://www.europarl.europa.eu/RegData/ etudes/STUD/2022/ 698897/ EPRS_STU(2022)698897_EN.pdf (19.05.2022).

4. Finanțările europene în domenii cheie de activitate trebuie să lucreze ca o motivație pentru ca statele să își reglementeze segmentele vulnerabile. Dezvoltarea durabilă este astfel necesară pentru reducerea cheltuielilor de sincronizare a nivelului de dezvoltare al statelor europene din punct de vedere al infrastructurilor principale.

BIBLIOGRAFIE

- D'AlfonsoAlessandro, AngelosDelivorias, Martin Höflmayr, Karoline Kowald, Marianna Pari, Magdalena Sapała, ș.a., Economic andBudgetary Outlook for the European Union 2022, European Parliament, 2022, pp. 1-15, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/698897/EPRS_STU(2022)698897_EN.pdf (19.05.2022).
- DascalulStefan, Oana Geambasu, Ovidiu Covaciu, Razvan Mircea Chereches, Gabriel Diaconu, Gindrovel Gheorghe Dumitra, ș.a., „Prospects of COVID-19 Vaccination in Romania: Challengesand PotentialSolutions" în *Frontiers in Public Health*, Perspective, vol. 9, 2021, https://fjfsdata01prod.blob.core.windows.net/articles/files/644538/pubmed-zip/.versions/1/.package-entries/fpubh-09-644538/fpubh-09-644538.pdf?sv=2018-03-28&sr=b&sig=jD8Zvwmze9qfXV1O4S5xRaPit8s5YxLN76y%2FZzLTN9A%3D&se=2022-05-18T18%3A06%3A13Z&sp=r&rscd=attachment%3B%20filename%2A%3DUTF-8%27%27fpubh-09-644538.pdf (18.05.2022).
- European Commission, *EU'sNextLong-Term Budget &Next Generation EU: KeyFactsandFigures*, European Commission, 2020, https://ec.europa.eu/ info/sites/default/files/ about_the_european_commission/eu_budget/mff_factsheet_agreement_en_web_20.11.pdf (18.05.2022)
- General Secretariat of the Council, *Special meeting of the European Council (17, 18, 19, 20 and 21 July 2020) – Conclusions*, European Council, 2020, https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10-2020-INIT/en/pdf (18.05.2022).
- KahnSylvain, The Covid-19 pandemic, whatlessons for the European Union?, Foundation Robert Schuman, nr. 617, 2021, https://www.robert-schuman.eu/en/doc/questions-d-europe/qe-617-en.pdf (19.05.2022).
- Sabina Loredana, Cornelia Manolescu, Corneliu Nicolae Zaharia, Anca Irina Dumitrescu, Irina Prasacu, Mihaela Corina Radu, Adrian Calin Boeru, ș.a., *Early COVID-19 Vaccination of Romanian Medical and*

Social Personnel, MDPI, vol. 9, 2021, https://mdpi-res.com/ d_attachment/ vaccines/vaccines-09-01127/ article_ deploy/ vaccines-09-01127.pdf?version=1633261318 (18.05.2022).
- SaganAnna, ErinWebb, Scott L Greer, Marina Karanikolos, Gemma A Williams, Jonathan Cylus, ş.a., *Healthsystemsresilienceduring COVID-19: Lessons for building back better*, WHO Regional Office for Europe, 2021, https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1390564/retrieve (19.05. 2022).

Surse web

- Consiliul Uniunii Europene, *COVID-19: răspunsul UE la consecințele negative asupra economiei*, Consiliul Uniunii Europene, 2021, https:// www.consilium.europa.eu/ro/policies/coronavirus/covid-19-economy/ (19.05.2022).
- European Commission, *NextGenerationEU: European Commission endorsesRomania's €29.2 billionrecoveryandresilience plan*, European Commission, 2021, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ en/ip_21_4876 (19.05.2022).
- European Commission, *Recovery plan for Europe*, European Commission, 2021, https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en (19.05.2022).
- Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, *Măsuri adoptate de Comisia Europeană*, Guvernul României, https://mfe.gov.ro/covid-19/ (19.05.2022).

U.E. ÎNTRE SUVERANITATE ȘI REGIONALIZARE

Student Ciprian STROIE

***Rezumat**: Uniunea Europeană a început să se formeze încă din anul 1951 când a luat naștere Comunitatea Europeană a cărbunelui și Oțelului. În anul 1957 în baza celor două tratate de la Roma, se înființează Comunitatea Economică Europeană (CEE) și tratatul Comunității Europene pentru Energie Atomică (EURATOM). Prin Tratatul de la Maastricht, semnat la 7 Februarie 1992 și intrat în vigoare la 1 Noiembrie 1993, se pune baza legală a noii Uniuni Europene. Aceasta din urmă a fost îmbunătățită prin Tratatul de la Amsterdam și Tratatul de la Nisa. Uniunea Europeană reprezintă o organizație internațională supra-statală. Suprastatalitatea acesteia rezultă din punerea în comun a suveranităților. Prin transferul atributelor de suveranitate de la state către Uniune, suveranitatea statelor membre suferă o diminuare. Aceasta reprezintă o uniune de state care rămân suverane și statele, împreună cu elementele de structură proprii ale U.E, formează stâlpii de rezistență ai întregului edificiu instituțional. Regionalizarea este un proces prin care o zona este fragmentată în zone mai mici numite regiuni. Aceasta mai este definită și ca o formă de cooperare economică regională. Uniunea Europeană este cel mai semnificativ exemplu al acestui proces de regionalizare a economiilor naționale. Uniunea Europeană este cea mai avansată când vine vorba de punerea în practică a unui aranjament de integrare regională.*

***Cuvinte cheie:** suveranitate, regionalizare, integrare, regiuni, proces.*

Negocierile desfășurate în anul 1951 între Belgia, Germania, Franța, Luxemburg, Italia și Olanda, au dus la semnarea Tratatului de la Paris, prin care a luat naștere Comunitatea Europeană a Cărbunelui

și Oțelului (CECO). În comparație cu alte organizații internaționale existente la acel timp, noutatea o constituia caracterul supranațional al acestei Comunități, reprezentat de transferul de competențe către o instituție (Înalta Autoritate) care era responsabilă cu luarea de decizii, independent de acordul Statelor Membre.

În cadrul conferinței de la Messina, din anul 1955, miniștrii afacerilor externe ai CECO au fost de acord cu înființarea unei uniuni economice bazate pe o piață comună și, de asemenea, cu crearea unei organizații pentru energia atomică.

În anul 1957, în baza celor două tratate de la Roma, se înființează Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Comunitatea Europeană pentru Energie Atomică (EURATOM). Tratatul de la Roma, semnat la 25 martie 1957 și care a intrat în vigoare la 1 Ianuarie 1958, a avut ca obiectiv imediat crearea unei "piețe comune" și armonizarea progresivă a politicilor economice ale Statelor Membre. Obiectivul era o extindere continuă și echilibrată, o creștere accelerată a standardelor de viață și dezvoltarea unor relații mai strânse între Statele Membre. Piața comună nu însemna doar eliminarea barierelor care împiedicau libera circulație a bunurilor și stabilirea unei taxe vamale unice. Piața comună aducea de asemenea, liberalizarea altor sectoare (ca de exemplu libera circulație a persoanelor, serviciilor și capitalului). Aceasta mai aducea și stabilirea unor politici comune în domenii strategice (transport, agricultură, comerț) pentru a crea condiții omogene în privința creșterii performanței activităților economice.

În anul 1968, CEE realizase deja uniunea vamală şi avea o piață agricolă comună. După Tratatul de la Roma, pasul următor pentru evoluția integrării europene a fost reprezentat de Actul Unic European, semnat la 17 Februarie 1986 și intrat în vigoare la 1 Iulie 1987.

Un element de bază al acestui act a fost stabilirea datei de 31/12/1992 pentru crearea unei piețe unice în cadrul Comunității Europene, acest gen de piață fiind mai puternică decât "piață comună", implicând nu numai realizarea liberei circulații a bunurilor, serviciilor, persoanelor și a capitalului, ci și implementarea a noi politici și a coeziunii economice și sociale.

Prin Tratatul de la Maastricht, semnat la 7 Februarie 1992 şi intrat în vigoare la 1 Noiembrie 1993, se pune baza legală a noii Uniuni Europene. Motivul principal al tratatului de la Maastricht a fost crearea Uniunii Economice şi Monetare în trei etape. Conform tratatului, moneda unică europeană urma să fie introdusă cel mai devreme la 1 ianuarie 1997 şi cel mai târziu la 1 ianuarie 1999. O ţară putea participa la uniunea monetară doar dacă îndeplinea anumite criterii economice (criteriile de convergenţă) care trebuiau să asigure stabilitatea monedei unice.

Tratatul de la Maastricht a înlocuit vechea Politică Europeană de Colaborare cu o Politică Externă şi de Securitate Comună (PESC). Chiar dacă PESC este un pilon al Uniunii Europene, statele membre sunt cele care iau deciziile. De aceea, pentru cele mai multe hotărâri este nevoie de un vot în unanimitate.

Tratatul de la Amsterdam este următorul moment cheie pentru evoluţia integrării europene. Acesta a fost semnat la 2 Octombrie 1997 şi a intrat în vigoare la 1 Mai 1999. Acesta a reprezentat momentul final al lucrărilor Conferinţei Inter-guvernamentale (CIG) începute la Torino în 1997 şi prevăzută deja prin Tratatul de la Maastricht.

Lucrările Conferinţei Inter-guvernamentale au pregătit textul Tratatului de la Nisa, semnat la 26 Februarie 2001 şi intrat în vigoare la 1 Februarie 2003.

Instituţiile centrale ale Uniunii Europene şi cu o implicare în procesul de decizie sunt: Parlamentul European, Comisia Europeană şi Consiliul Uniunii Europene. În procesul de decizie, Comitetul Economic şi Social şi Comitetul Regiunilor au un rol consultativ. Consiliul European are rolul de a stimula discuţiile şi iniţiativele comunitare. De asemenea, instituţii cu rol important în funcţionarea Uniunii Europene mai sunt Curtea de Conturi şi Ombudsmanul European, Curtea Europeană de Justiţie (împreună cu Tribunalul Primei Instanţe). Instituţiile financiare importante sunt Banca Europeană de Investiţii şi Banca Central Europeană.

Politicile şi competenţele Uniunii Europene sunt bazate pe anumite principii şi toate deciziile luate de Uniune trebuie să răspundă următoarelor întrebări:

– Are UE dreptul să acționeze într-o anumită situație, date fiind tratatele Uniunii Europene ?

– În ce măsură poate UE să acționeze?

– În ce situație poate acționa Uniunea Europeană și când pot acționa statele membre ?

Principiul atribuirii presupune faptul că Uniunea Europeană trebuie să aibă un temei legal în cadrul tratatelor pentru a acționa. Fără să aibă o competență atribuită în domeniul respectiv, fără un temei legal, Uniunea nu poate adopta vreo măsură[1].

În baza principiului subsidiarității, Uniunea intervine în domeniile care nu sunt de competența sa exclusivă doar dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii prevăzute nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre nici la nivel central, nici la nivel regional și local, dar din cauza dimensiunilor și efectelor acțiunii prevăzute pot fi realizate mai bine la nivelul UE.[2]

Acțiunea UE pe scena internatioală este ghidată, conform tratatelor, de următoarele obiective:

– menținerea și consolidarea securității internaționale;

– întărirea cooperării pe plan multilateral;

– promovarea democrației;

– promovarea statului de drept;

– promovarea respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Suveranitatea

În timp ce în evul mediu termenul de suveranitate reprezenta o putere care nu admitea o altă putere superioară în raport cu sine, în dreptul modern, termenul de suveranitate reprezintă caracteristica unui stat de a putea acționa doar în baza propriei voințe, în limitele legale și în acord cu interesul comun, fără a putea fi obligat să procedeze diferit. Deseori ideea de suveranitate este confundată cu independența

[1] Alina-Mihaela Conea, *Politicile Uniunii Europene,* Ed. Universul Juridic, București, 2019, p.10

[2] Conform art. 5 alin. (3) din TUE

deplină a unui stat, având capacitatea să se manifeste plenar şi liber în toate domeniile ce intră sub competenţa sa.

Suveranitatea nu trebuie totuşi confundată cu posibilitatea statului de a iniţia orice fel de acţiuni, fiind evident că, în raport cu alte state, statul este controlat şi limitat de regulile de drept internaţional, de obligaţia de a nu perturba pacea sau alte valori ale comunităţii internaţionale.

Deoarece Uniunea Europeană a fost formată ca o organizaţie internaţională care are competenţe superioare statului şi văzând că pe de altă parte ea posedă personalitate juridică internaţională, fiind deci subiect de drept internaţional, suveranitatea statelor membre suferă o diminuare substanţială[1].

U.E. deţine capacitatea juridică de a încheia tratate, de a fi reprezentată şi a întreţine relaţii cu celelalte subiecte de drept internaţional. Deoarece are propria sa identitate, UE este unul din membrii societăţii internaţionale cu o politică exterioară şi de securitate comună. Astfel, statele membre îşi păstrează suveranitatea deoarece sunt mereu subiecte de drept internaţional, însă capacitatea lor juridică şi de acţiune la nivel internaţional este mai restrânsă. Statele acestea au un statut special. Raporturile dintre UE şi statele membre au o natură deosebită de subordonare impusă celor din urmă[2].

Uniunea Europeană este un actor nou în societatea internatioanala contemporană. Însă U.E nu reprezintă o organizaţie internaţională în sens clasic, ci o organizaţie cu elemente substanţiale de suprastatalitate. Suprastatalitatea rezultă din punerea în comun a suveranităţilor. Uniunea Europeană este mai mult decât o simplă asociere de state. Fără să poată fi identificată ca atare, Uniunea Europeană reprezintă o organizaţie internaţională care formează o structură asemănătoare cu aceea a unei uniuni de state, remarcându-se atât prin elemente specifice federaţiilor, cât şi prin elemente specifice confederaţiilor. Nu există niciun fel de îndoială cu privire la faptul că

[1] Analele Universităţii "Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Ştiinţe Juridice, Nr. 2/2010, p. 19

[2] Analele Universităţii "Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Ştiinţe Juridice, Nr. 2/2010, p. 19

statele membre ale Uniunii dețin în continuare poziția de subiect de drept și pot să-și exercite toate atributele lor, exceptând cele pe care le-au transferat Uniunii sau care ar fi incompatibile calității lor de membru al Uniunii.

O atribuție a Uniunii în domeniul politicii externe este reprezentată de competența exclusivă în ceea ce privește încheierea unui acord internațional, dacă un astfel de acord este prevăzut de un act legislativ al Uniunii și dacă încheierea unui astfel de acord nu ar aduce atingere normelor comune. Formularea este destul de completă, pentru a duce la excluderea statelor membre din acest domeniu de activitate. Prin urmare, sfera largă de competențe ale Uniunii reduce din atribuțiile de suveranitate ale statelor membre. Statele membre au renunțat la o parte din suveranitatea lor, transferând atribute către Uniune. Aceasta s-a făcut pentru realizarea obiectivelor Uniunii, conducerea politicilor și a activităților comune și înființarea unei uniuni economice și monetare. De aici vine și nevoia de a dispune de un sistem legal pentru a defini sarcinile și competențele care revin insituțiilor și statelor membre.

Relația dintre Uniune și statele membre este una de subordonare și este definită prin obligațiile care revin statelor membre. În momentul în care acestea acceptă să facă parte din Uniune, se angajează să acționeze pentru realizarea obiectivelor Uniunii. Orientarea și acțiunile statelor membre sunt revăzute și ajustate în vederea realizării scopului pentru care a fost creată Uniunea Europeană. Astfel, acordurile internaționale leagă Uniunea Europeană, dar și statele membre. Un tratat încheiat de Uniune se integrează în ordinea juridică comunitară, prin urmare atât instituțiile ei, cât și statele membre, trebuie să respecte obligațiile care rezultă din tratat. Astfel, prin participarea lor într-o organizație internațională cu caracter suprastatal, statele membre și-au asumat anumite angajamente cu consecințe asupra limitelor suveranității lor. Statele membre nu-și asumă pur și simplu anumite îndatoriri oarecare. Vorbim despre o subordonare a lor care reduce o parte din suveranitate și le aduce la un statut de state cu suveranitate limitată, singura metodă de a redeveni completă fiind retragerea din Uniune. Uniunea implică o reducere a jurisdicției naționale, chiar și a dimensiunii internaționale a statelor

membre. Sfera participării statelor membre la viața internațională este îngustată și condusă spre zona mai puțin importantă a politicii internaționale. Prin urmare, sfera largă de competențe ale Uniunii reduce din atribuțiile de suveranitate ale statelor membre.

Regionalizarea

Regionalizarea reprezintă un proces prin care o zonă este fragmentată în fracțiuni mai mici numite regiuni. Procesul este folosit de asemenea și de companii, ca instrument managerial, dar și ca o modalitate de a se asigura că sunt împlinite nevoile unice ale anumitor domenii. Procesul de regionalizare mai este definit și ca o formă de cooperare economică regională, promovată în mare parte de companiile multinaționale, prin înființarea de fabrici în diferite țări pentru realizarea producției specializate a anumitor componente ale produselor finite. De asemenea, termenul se referă și la modul în care unele zone ale lumii care grupează mai multe țări devin mai importante decât unele țări din acea zonă din punct de vedere economic sau din punct de vedere politic.

Motivul principal al regionalizării este cerința ca țările care intervin pe scena politică generală să fie integrate într-o ierarhie. Ele alcătuiesc mari zone particulare ale lumii, reprezentând nivelul macro al ordinii politice globale. Astfel, o regiune este considerată o unitate integrată politic, social și economic, fiind reprezentată formal ca o entitate supranațională și transnațională. Acestea se caracterizează prin apropierea socioculturală a populațiilor care fac parte din respectiva regiune, fiind recunoscute de o serie de instituții politice supra-naționale.

Integrarea economică regională se definește prin mulțimea de relații care se stabilesc între două sau mai multe state care își unesc eforturile spre atingerea unui obiectiv comun. Dimensiunile procesului integrativ sunt date, în principal, de axa verticală, cea a adâncimii gradului de integrare și cea orizonatală, reprezentând numărul de state membre.

În funcție de intensitatea procesului integrativ, principalele forme de integrare sunt următoarele: zone de liber schimb, uniunea vamală, piața comună, uniunea economică, uniunea monetară și uniunea politică.

Piața comună realizează comerțul liber cu servicii, libera circulație a persoanelor și capitalurilor și libera circulație a factorilor de producție, aceasta fiind superioară uniunii vamale. Eliminarea obstacolelor vamale din calea liberei circulații a mărfurilor poate fi urmată de reducerea obstacolelor netarifare, ajungându-se astfel la armonizarea normelor tarifare și tehnice și a fiscalității indirecte asupra produselor. Prin urmare, uniunea economică adaugă caracteristicilor pieței comune armonizarea politicilor economice și sociale. Cel mai elaborat exemplu este reprezentat de către Politica agricolă comună (PAC) în cadrul CEE.

Uniunea monetară are în plus față de uniunea economică o moneda comună care circulă între țările membre și o politică monetară unitară comună pentru statele membre. Un exemplu este constituit de Uniunea Monetară în Europa, prin introducerea monedei unice EURO, dar și prin crearea Băncii Centrale Europene, responsabilă de stabilirea coordonatelor de politică monetară în statele care au aderat la moneda unică. Uniunea Europeană reprezintă cel mai înalt grad de integrare, aceasta este în faza de uniune economică și monetară, dar și-a propus și realizarea uniunii politice.

Gradul de instituționalizare este în general direct proporțional cu profunzimea integrării. Uniunea Europeană este cea mai instituționalizată organizație internațională. Exemplul cel mai semnificativ al acestui proces de regionalizare a economiilor naționale este reprezentat de Europa. Uniunea Europeană este cea mai avansată când vine vorba de punerea în practică a unui aranjament de integrare regională. Succesul dobândit de aceasta a oferit motivele imitării și copierii acestui fenomen și în alte părți ale lumii. Lărgirea Uniunii Europene constituie o dovadă clară a dinamismului regionalismului. Lărgirea Uniunii Europene, eforturile susținute ale SUA de a pune bazele unei zone de liber schimb între cele două Americi, constituie dovezi clare ale dinamismului regionalismului. Procesul de integrare regională a

înregistrat din perspectiva economică o dinamică ascendentă datorită următoarelor evenimente:

– Creşterea posibilităţii obţinerii de efecte de creare de comerţ, scăderea costurilor de distribuţie şi creşterea rolului în negocierile internaţionale;

– Neputinţa organizaţiilor internaţionale, în special a Organizaţiei Mondiale a Comerţului, de a rezolva cu succes problemele legate de liberalizarea schimburilor comerciale la nivel multilateral, ajungându-se astfel la reanalizarea rolului grupărilor integrative regionale în formarea unui sistem de comerţ liber global.[1]

Şi în cazul ţărilor cu o economie similară, există premise pentru dezvoltarea de noi industrii şi de întărire a celor existente ca urmare a accesului la o piaţă de desfacere sau de aprovizionare mai mare. Schimburile comerciale şi adâncirea procesului de integrare până la stadiul de uniune economică şi moentară au făcut imposibile conflictele între ţările participante astăzi la Uniunea Europeană. Atracţia produsă de U.E. a dominat toate obiectivele politice din ţările foste comuniste, în dorinţa acestora de a deveni membre U.E.

Politica de dezvoltare regioanală a Uniunii Europene se dovedeşte cel mai eficace instrument de "control", de prevenire şi de combatere a decalajelor existente în cadrul unei ţări, între diferite regiuni, dar şi la nivel comunitar. Dezvoltarea regională a apărut ca o necesitate de a corecta disparităţile teritoriale şi de a realiza o comunitate cu un nivel de dezvoltare relativ echilibrat şi unitar.

Concluzii

Uniunea Europeană a fost concepută cu scopul de a unifica ţările membre şi de a le ajuta pe acestea să se dezvolte economic. Ţările cedează cu bună ştiinţă o parte din suveranitate cu scopul de a participa la această dezvoltare.

---

[1] M. Dent Cristhopher, *The European Economy,* The Global Context, nr. 15/1995, Routledge, London, p. 34

Uniunea Europeană a cunoscut multe schimbări pe parcursul dezvoltării ei. Planurile Uniunii nu sunt uşor de îndeplinit, dar fiecare ţară care şi-a depus candidatura sau care este deja membră urmăreşte împlinirea acestor obiective. Cu siguranţă, Uniunea Europeană o să mai cunoască schimbări deoarece aceasta este afectată de schimbările prin care trece întreaga lume, schimbări care pot fi de natură climatică, economică etc. Uniunea Europeană urmăreşte să-şi menţină stabilitatea sa şi a ţărilor care fac parte din Uniune şi, de asemenea, urmăreşte un viitor cât mai bun pentru întreaga omenire.

O integrare economică mai profundă, ce presupune şi componenta politică, aduce şi un risc pentru statele membre. Statele pot fi puse la un moment dat în faţa faptului că trebuie să-şi sacrifice interesele proprii ca o consecinţă a respectării obligaţiilor regionale asumate. Riscul cel mai discutat la nivelul Uniunii Europene este cel al pierderii suveranităţii de către state.

Din punctul de vedere al celor două dimensiuni, economică şi politico-securitară, putem argumenta că Uniunea Europeană este cea mai largă şi mai bogată piaţă unificată din lume, dar şi cea mai slabă alianţă politică. Uniunea Europeană este expresia fenomenului de regionalizare, alături de alte organizaţii precum NAFTA sau ASEAN.

Piaţa Comună Europeană este una dintre cele mai importante evoluţii ale timpului nostru. Însă scopurile şi dispozitivele sale nu sunt uniforme şi nu sunt lipsite de conflicte şi contradicţii interioare. Din aproape orice unghi, prezintă două feţe; dar feţele se schimbă de la un unghi la altul, astfel încât, în final, Piaţa Comună are multe feţe şi este caracterizată de multe contraste.

BIBLIOGRAFIE

- Fuerea, A., *Dreptul Uniunii Europene – principii, acţiuni, libertăţi*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2016.
- Conea, Alina-Mihaela, *Politicile Uniunii Europene*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2019.
- Analele Universităţii "Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Ştiinţe Juridice, Nr. 2/2010.

- Ladrech, Robert în M. Radaelli, Claudio, *Whither Europeanization?* Concept stretching and substantive change, European Integration online Papers Vol. 4, Nr. 8, 2000.
- Barbulescu, Iordan Gheorghe, *Noua Europa. Identitate şi model european,* volumul I .
- https://www.chicagobooth.edu/review/two-faces-common-market
- https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/eu-citizenship_ro
- https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_en
- https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-parliament_ro
- https://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/
- https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/ro/#avantpropos
- https://www.ombudsman.europa.eu/ro/home
- https://cor.europa.eu/ro/about/Pages/default.aspx

CONCEPTUL DE SISTEM DE SECURITATE ÎN VIZIUNEA ȘCOLII DE LA COPENHAGA

Student Nicolae Ovidiu VOINEA

Rezumat: *Lucrarea prezintă pe scurt atât domeniile securității în viziunea Școlii de la Copenhaga, dar și conceptul de sistem de securitate precum și importanța acestuia în asigurarea securității tuturor actorilor implicați, fie statali sau non-statali. Școala de la Copenhaga aduce un element de noutate, trecându-se de la dimensiunea militară a securității la cea non-militară, cel puțin la fel de importantă ca cea pe care o completează. Abordarea studiilor de securitate în viziunea Școlii de la Copenhaga are o importanță deosebită în principal pentru centrarea studiilor din domeniu pe individ, aspect ignorat anterior, dar și pentru multidisciplinaritatea acestora, adăugând dimensiunii militare și aspecte ale securității politice, securității economice, securității mediului și securității societale.*

Cuvinte cheie: *Școala de la Copenhaga, securitate, sistem de securitate, securitatea militară, securitatea politică, securitatea economică, securitatea mediului, securitatea societală.*

Abstract: *This paper briefly discusses both the areas of security in the Copenhagen School's vision, as well as the concept of security systems and their significance in ensuring the security of all actors, both states and non-states. By shifting from the military dimension of security to the non-military one, the Copenhagen school presents new ideas that are at least as important as those it complements. In the vision of the Copenhagen School, security studies are particularly significant because they focus on the individual, an aspect previously disregarded, but also because they are multidisciplinary, adding to the military dimension aspects such as political security, economic security, environmental security, and social security.*

Keywords: *Copenhagen School, security, security system, military security, political security, economic security, environmental security, social security.*

1. Premise

Confruntată cu provocări atât din partea actorilor statali cât şi non-statali, ţara noastră trebuie să asigure atât prosperitatea cât şi securitatea cetăţenilor săi. Perspectiva unui conflict, care tinde să acapareze din ce în ce mai multe state, ne determină să reconsiderăm studiile de securitate şi importanţa acestora pentru fiecare dintre noi.

Încă de la început este necesară o clarificare a definiţiilor şi termenilor folosiţi în această lucrare. Astfel, pe lângă diversele teorii cu privire la securitate, nu putem să nu luăm în calcul faptul că, starea de siguranţă, respectiv de securitate se află pe nivelul 2 al piramidei lui Maslow. Practic această stare reprezintă un deziderat pentru orice individ.

Practic, starea de securitate înglobează mai multe nevoi ale omului printre care: nevoia de ordine şi stabilitate, de justiţie, de siguranţă financiară (surse constante şi îndestulătoare), de a nu fi expus diferitelor pericole din partea celorlalţi oameni şi a animalelor sau chiar a naturii. Astfel, asigurarea acestor nevoi, prin care omul are convingerea că securitatea îi este garantată, îi conferă cadrul de dezvoltare şi acumulare generaţională. Fără sentimentul de securitate, creaţia, dezvoltarea personală sau de grup sunt practic trecute pe plan secund, viaţa transformându-se, instinctual, doar într-o luptă pentru supravieţuire.

Chiar dacă în mod tradiţional securitatea a fost asociată cu puterea militară, la origine, respectiv în vechime, lucrurile erau mult mai nuanţate.

Rădăcinile le găsim în mitologia romană, unde zeiţa Securitas era cea care se ocupa de siguranţa şi securitatea Imperiului Roman, dar şi de stabilitatea acestuia, prima referire datând din perioada împăratului Gaius Valens Hostilianus Messius Quintus, cunoscut sub numele de Hostilian (c. 250).

Termenul de „securitate” provine din latinescul „securitas – securitatis” și reprezintă „faptul de a fi la adăpost de orice pericol[1]. De asemenea, acesta este asimilat sentimentului de siguranță pe care îl dă cuiva absența oricărui pericol”[2].

Într-o altă abordare, putem pune semnul egal între termenul de securitate și ideea de protecție și apărare.

„Conceptul de securitate semnifică situația în care o persoană, grup de persoane, stat, alianțe, în urma unor măsuri specifice adoptate individual sau în înțelegere cu alți actori, capătă certitudinea că existența, integritatea și interesele lor fundamentale nu sunt primejduite. Dacă termenul de securitate semnifică liniște, sentimentul de a fi în afara pericolelor, de a fi protejat, insecuritatea este termenul opus securității și presupune angoasa, sentimentul de pericol și risc, impresia de a fi amenințat, libertatea îngrădită.

Concept: Securitatea reprezintă starea în care un sistem se manifestă plenar și independent în afirmarea intereselor sale.”[3]

Practic, de foarte mult timp a existat o preocupare de a studia și a sistematiza originile conflictelor, care sunt factorii declanşatori, care sunt modalitățile de evitare sau aplanare, ce se întâmplă dacă ele izbucnesc, cum se ajunge la pace, cum aceasta se încheie, dar mai ales ce se întâmplă după aceea, atât cu statele implicate și bineînțeles cu cetățenii acestora. Toate aceste studii se dezvoltă în principal ca urmare a celor două conflicte mondiale. Primul Război Mondial, spre exemplu, a condus la înființarea Ligii Națiunilor în anul 1919, prima organizație internațională de securitate.

După cum știm, aceasta nu a putut împiedica izbucnirea unei noi conflagrații mondiale, în anul 1939 izbucnind cel de Al Doilea Război Mondial. La sfârșitul acestuia apar noi organisme menite să ofere garanții de securitate și stabilitate. Chiar în anul în care Al Doilea

---

[1] Edward A. Kolodziej, *Securitatea și relațiile internaționale*, Editura Polirom, 2007, p. 25.

[2] Dicționarul Explicativ al Limbii Române, Editura Academiei București, 1998, pag. 846.

[3] Mircea Dănuț, Chiriac, *Studii de securitate – Curs Universitar*, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Hyperion, An 2021-2022.

Război Mondial s-a încheiat a apărut Organizația Națiunilor Unite (ONU, 25 octombrie 1945), ce avea printre obiectivele sale pacea mondială, respectarea drepturilor omului și respectarea dreptului internațional, acestea fiind direct relaționate cu sentimentul de siguranță și securitate. În anul 1949 (4 aprilie) se înființează NATO, de data aceasta un organism militar constituit în vederea aplicării unei strategii comune de apărare. Garanțiile oferite de apartenența la NATO sunt compatibile cu acea stare de siguranță și securitate.

Din păcate acesta a fost răspunsul la un alt război numit în doctrină „Războiul Rece", declanșat în anul 1947. Acesta era un conflict între două blocuri: cel estic, având ca principal actor pe URSS și cel apusean condus de Statele Unite.

Pe fondul Războiului Rece apare necesitatea dezvoltării Relațiilor Internaționale, iar în acest context se studiază din ce în ce mai științific folosirea forței, precum și a amenințării cu forța fie între state, fie între cele două blocuri amintite anterior, toate rezultatele fiind sistematizate ca *Studii de Securitate*.

Securitatea a fost definită în diverse moduri, dar probabil că una dintre cele mai cunoscute și vechi definiții ale securității îi aparține lui Arnold Wolfers: *„securitatea, în sens obiectiv, măsoară absența amenințărilor la adresa valorilor dobândite, iar într-un sens subiectiv, absența temerii că asemenea valori vor fi atacate"*[1].

O altă definiție se regăsește în *lucrarea Religie și securitate în Europa secolului XXI – Glosar de termeni*, unde se consideră că securitatea „semnifică situația în care o persoană, un grup de persoane, stat, alianțe, în urma unor măsuri specifice adoptate individual sau în înțelegere cu alți actori, capătă certitudinea că existența, integritatea și interesele lor fundamentale nu sunt primejduite".[2]

Într-o altă abordare este asimilată securitatea cu punerea la adăpost de rău. Oricum probleme pot apărea: „nimeni nu este sau nu

[1] Arnold Wolfers, „*National Security" as an Ambiguous Symbol in Political Science Quarterly*, vol. 67, Nr. 4, 1952, *apud Curs*

[2] Viorel Buța; Emil Ion; Mihai Ștefan Dinu (coord.), *Religie și securitate în Europa secolului XXI – Glosar de termeni*, Editura Universității de Apărare „Carol I ", București, 2007, p. 217, *apud Curs*

poate fi perfect sigur. Se întâmplă accidente, resursele devin rare, indivizi îşi pierd locurile de muncă şi încep războaie. Ceea ce este incontestabil este că nevoia de a te simți în siguranță este o valoare umană de bază şi o condiție prealabilă pentru a fi capabil să duci o viață decentă."[1]

2. Şcoala de la Copenhaga despre domeniile securității

Am descris deja situația la nivel mondial, iar, pe fondul acestei situații existente, din ce în ce mai mult se discută despre securitate şi siguranță. În acest context apar tot mai mulți teoreticieni într-un domeniu care până nu demult era rezervat militarilor, în special din cauza prevalenței securității militare şi a neluării în calcul a celorlalte componente ale securității.

Anii '80 aduc în prim plan securitatea, care devine conceptul preferat al discuțiilor la nivel înalt. Pentru cercetătorii din domeniul păcii, presiunile interdependenței au însemnat că nici abordarea izolaționistă a păcii, nici globalismul nu ofereau critici credibile[2].

Şcoala de la Copenhaga este o denumire generică dată şcolilor teoretice originare din Copenhaga, capitala Danemarcei. În anumite discipline, printre care şi Studiile de Securitate, teoria elaborată a fost atât de bună încât s-a impus ca Şcoala de la Copenhaga de Studii de Securitate. Aceasta s-a centrat pe ideea profesorilor Barry Buzan, Ole Wæver şi Jaap de Wilde.

Originea o regăsim în curentele de gândire din relațiile internaționale, Barry Buzan fiind un celebru teoretician al domeniului, cartea sa *Oameni, state şi frica: problema de securitate națională în relațiile internaționale*, publicată în anul 1983 fiind cea care a pus bazele acestei noi abordări în domeniul securității.

---

[1] Martin Griffits; Terry O'Callaghan, *International relations: The key concepts,* Routledge, 2002, p. 289

[2] Mircea Dănuț, Chiriac, *Studii de securitate – Curs Universitar*, Facultatea de Ştiințe Politice, Universitatea Hyperion, An 2021-2022

Școala de la Copenhaga pune un accent deosebit pe aspectele non-militare ale securității, reprezentând o schimbare față de studiile tradiționale de securitate[1].

Practic aceasta reiese din paradigma clasică în care conceptului de securitate i se asocia ideea de securitate militară, aceasta propunând pe lângă centrarea pe individ și implicațiile stării de securitate asupra acestuia și elemente care anterior erau ignorate sau prea puțin analizate.

Anii ’90 aduc o aprofundare a paradigmei securității, iar securitatea individuală este pusă în centrul strategiilor de securitate. Capacitatea diminuată a statului de a-și exercita funcțiile fundamentale, precum și eșecul său continuu în asigurarea securității sale fizice, a bunăstării sociale și a habitatului cetățenilor săi sunt principalele argumente ale teoriilor care susțin oamenii și nu statul ca obiect al securității. Reconceptualizarea securității a devenit necesară din cauza schimbărilor graduale, dar fundamentale și pe termen lung în cadrul sistemului internațional. Câțiva dintre factorii de prim rang care au făcut necesară o reconsiderare a conceptului și a scopului studiilor de securitate sunt sfârșitul războiului rece care a condus spre o societate globală interdependentă, schimbarea naturii războiului care vizează spațiul tehnico-economic, politic și cultural, nu doar mijloacele militare convenționale, trecându-se de la paradigma securității militare la paradigma securității multidimensionale.[2]

Lucrarea principală a Școlii de la Copenhaga de Studii de Securitate este *Securitate: un nou cadru de analiză* scrisă de Barry Buzan, Ole Wæver și Jaap de Wilde.

Apărută în anul 1997, este considerată textul principal care prezintă viziunea Școlii de la Copenhaga de Studii de Securitate. Aceasta prezintă două dezvoltări conceptuale importante: teoria lui Barry Buzan de analiza sectorială și teoria despre securitizare a lui Ole

[1] https://wikicro.icu/wiki/Copenhagen_School_(international_relations)#cite_note-Collins-1

[2] Mircea Dănuț, Chiriac, *Studii de securitate – Curs Universitar*, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Hyperion, An 2021-2022

Wæver, unde autorii pledează pentru o înțelegere mai complexă a securității și spun că aceasta ar trebui analizată într-un cadru extins.

În special, prin studiile celor doi autori amintiți anterior se dezvoltă ideea existenței a cinci domenii ale securității:

- militar;
- politic;
- economic;
- de mediu;
- societal.

Ideea de bază de la care s-a plecat este tocmai aceea că se creează relații între oameni, acestea generând la rândul lor presiuni pe diverse paliere, de la cel economic la cel social sau chiar politic.

Un alt fapt extrem de interesant este acela că, aceste dimensiuni se pot analiza la diferite nivele, plecând de la nivelul local, regional, sub-regional sau chiar la nivel global, dacă ne referim la o abordare macro, putându-se merge până la nivel de diverse grupări (etnii), pentru o abordare locală. Aceste domenii țin cont de aspecte care până de curând au fost ignorate așa cum sunt: sărăcia, migrația, traficul de persoane, amenințările economice, cele de securitate energetică, amenințări de natură politică etc.

Securizarea la diferite niveluri de analiză:[1]

Domeniu / Nivel	Militar	Mediu	Economic	Social	Politic
Global	**	****	****	**	***
Subsistem non-regional	**	**	**	**	*
Regional	****	***	***	****	****
Local	***	****	**	***	**

**** Dominant, *** Sub-dominant, ** Minor, * Neesențial

[1] Barry Buzan, Ole Waver, and Jaap de Wilde, Security: a new frame work for analysis, Lynne Rienner Publishers, U.S.A., 1998, p. 165

Din analiza tabelului prezentat mai sus putem concluziona faptul că la nivel local aspectele care țin de economie sunt mai puțin importante, dar foarte importante la nivel global. În același timp, aspectele care țin de mediu sunt importante atât la nivel global, cât și la nivel local. Pentru a avea o imagine completă a domeniilor securității le vom descrie pe scurt mai jos:

Securitatea militară a fost considerată cea mai importantă în strategia de securitate națională. „Amenințările de natură militară ocupă, în mod tradițional, poziția centrală în securitatea națională. Acțiunea militară pune în pericol toate componentele statului: baza fizică (teritoriu) poate fi ocupată (parțial sau total) sau afectată ca ecosistem, structura instituțională poate fi dezmembrată, ideea de stat poate fi subminată. Realizări semnificative din domeniul politic, industrial, cultural, obținute prin eforturile mai multor generații, pot fi anulate prin utilizarea forței."[1]

Securitatea politică este un al domeniu extrem de important. Aceasta se referă în principal la stabilitatea din punct de vedere politic și a structurii organizaționale. „Într-un anume mod, întreaga securitate este politică, pentru că toate vulnerabilitățile, riscurile și amenințările sunt definite pe cale politică. Securitatea politică se referă la amenințările la adresa legitimității sau a recunoașterii, fie a unităților politice, fie a trăsăturilor fundamentale (structura politică, instituțiile statului etc.). În acest caz, putem vorbi de amenințări față de: legitimitatea internă a unității politice, care se referă în primul rând la ideologii și la alte idei constitutive sau teme care definesc statul; legitimitatea externă; recunoașterea internațională."[2]

Securitatea economică reprezintă capacitatea mediului economic de a face față presiunilor sau șocurilor, atât interne cât și externe. Dacă discutăm despre amenințările externe ne putem referi la: gradul de afectare în caz de criză economică globală, eventuale embargouri economice, sau, cea mai răspândită situație în prezent: dezvoltarea

[1] Mircea Dănuț, Chiriac, *Studii de securitate – Curs Universitar*, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Hyperion, An 2021-2022

[2] Ibidem

economică din multe puncte de vedere extrem de diferită, anumite economii fiind capabile să facă față cu succes unor provocări externe.

De asemenea există și anumiți factori care pot asigura o securitate economică crescută, și anume: o economie de piață funcțională și competitivă, concurență loială între agenții economici, piață liberă fără intervenție din partea statului, proprietate privată puternică, stabilitatea monedei naționale etc.

Securitatea mediului. Are o importanță deosebită în actualul context, când amenințările climatice și cele de mediu țin agenda guvernelor statelor lumii. Acest lucru trebuie analizat într-un context general, măsurile luate trebuind încorporate în strategii regionale, continentale sau chiar globale.

„Agenda de securitate a mediului este rezultatul combinației și compromisului dintre:

- Agenda științifică – construită îndeosebi de institute și organizații neguvernamentale, care atenționează din ce în ce mai alarmant asupra degradării accentuate a mediului.
- Agenda politică – construită pe cale guvernamentală și interguvernamentală și se compune din decizii și politici publice de atenuare și de combatere a degradării mediului”[1].

Printre temele analizate regăsim: dereglarea ecosistemului, crizele energetice, crizele demografice, crizele alimentare și dezordinile civile.

Conștientizarea problemei Securității mediului a făcut ca la nivelul ONU să se treacă la măsuri extrem de urgente pentru combaterea acestei mari probleme globale. România s-a alăturat inițiativei, devenind parte, prin adoptare, a **Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă**.

„Agenda 2030 cuprinde cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), reunite informal și sub denumirea de Obiective Globale. Prin intermediul Obiectivelor Globale, se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru următorii 15 ani în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și protejării planetei până în 2030.

[1] Ibidem

- **Fără sărăcie** – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
- **Foamete „zero”** – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
- **Sănătate și bunăstare** – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
- **Educație de calitate** – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.
- **Egalitate de gen** – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.
- **Apă curată și sanitație** – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.
- **Energie curată și la prețuri accesibile** – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.
- **Muncă decentă și creștere economică** – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
- **Industrie, inovație și infrastructură** – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
- **Inegalități reduse** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.
- **Orașe și comunități durabile** – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.
- **Consum și producție responsabile** – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.
- **Acțiune climatică** – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.
- **Viața acvatică** – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.

- **Viața terestră** – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.
- **Pace, justiție și instituții eficiente** – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.
- **Parteneriate pentru realizarea obiectivelor** – Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă."[1]

Un alt element extrem de important este acela al conștientizării faptului că, securitatea mediului este strâns legată de securitatea umană, toate strategiile de securitate ținând cont și de aceste elemente.

Securitatea societală face referire la capacitatea unei societăți de a rezista la diversele amenințări exterioare, asigurând susținerea elementelor care țin de tradiție, identitate națională, limbă, cultură și religie.

Aceasta are în vedere următoarele componente definitorii:

„1. Națiunea definită ca „o populație, împărtășind un teritoriu istoric, mituri și memorii istorice colective, o cultură publică de masă, o economie comună și un sistem de drepturi și obligații comune pentru toți membrii (A. Smith, 1991).

2. Naționalismul ca „o acțiune politică", program, inițiativă politică, care are ca principal obiectiv crearea unei națiuni, protecția ei împotriva unor amenințări sau riscuri, sau pur și simplu o mobilizare politică pentru un obiectiv considerat ca „național" (în acest sens, naționalismul este un fenomen politic pozitiv, spre deosebire de extremismul naționalist, care se referă la obiective xenofobe, rasiale etc.).

3. Etnicitatea definită ca o subcategorie a națiunii, ca un precursor al națiunii sau ca un competitor al acesteia / o alternativă la aceasta.

4. Minoritatea etnică ca a) subcategorie a națiunii, b) precursor al națiunii, c) competitor. Relația majoritate (națională) – minoritate etnică este relevantă pentru securitatea societală din punct de vedere al

[1] https://www.mae.ro/node/35919

identității și al conflictului latent sau manifest dintre majoritate și minoritate.

5. Identitatea națională – etnică sau civică (conform valorilor Revoluției franceze)"[1].

Securitatea societală este strâns legată – dar totuși distinctă de – securitatea politică, care se referă la stabilitatea organizațională a statelor, a sistemelor de guvernare și ideologiile care dau guvernelor și statelor legitimitatea lor[2].

3. Conceptul de sistem de securitate

Asigurarea securității este o preocupare permanentă a oamenilor, dorința acestora de a preveni agresiunile, sau de a le face față dacă acestea au loc. Astfel, pentru început, are loc o asigurare a mijloacelor de prevenire sau de apărare.

Dacă la început totul se baza pe practica și teoria forței, în timp au fost sistematizate reguli, norme, principii și chiar valori pentru organizarea sistemelor de apărare care să descurajeze agresiunea sau să asigure apărarea.

Încă după Primul Război Mondial statele lumi au apelat la varianta unor organizații mondiale care să asigure pacea, stabilitatea și securitatea membrilor. Cu ajutorul acestora se asigura un climat de stabilitate și cooperare. În timp, pentru că evoluția a cerut-o aceste organizații au trecut la a oferi stabilitate economică și chiar politică.

În prezent, există mai multe organisme atât la nivel continental cât și global:

- Organizația Națiunilor Unite (ONU);
- Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE);
- Organizația Atlanticului de Nord (NATO);
- Uniunea Europeană (UE);
- Consiliul Europei.

---

[1] Mircea Dănuț, Chiriac, *Studii de securitate – Curs Universitar*, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Hyperion, An 2021-2022

[2] Barry Buzan, Ole Waver, and Jaap de Wilde, Security: a new framework for analysis, Lynne Rienner Publishers, U.S.A., 1998, p. 119

Alături de acestea mai există o serie de organizații de securitate regionale.

„Pentru ca statele să-și poată promova și apăra interesele naționale, într-o lume în care riscurile și amenințările la adresa acestora nu mai au frontiere, ele sunt obligate să se integreze în structurile de securitate, singurele în măsură să identifice pericolele la adresa securității internaționale. În aceste structuri, statele naționale și alte organizații pot cel mai bine să contribuie la stabilirea normelor ce trebuie respectate de către toți actorii internaționali și să creeze instrumentele necesare prin care să asigure stabilitatea și cooperarea internațională."[1]

Noua paradigmă în care statele trebuie să acționeze, le determină pe acestea să treacă de la folosirea forței, sau amenințarea cu forța la cooperare și sprijin. Acest lucru poate genera o stare de siguranță, pentru ca apoi aceasta să asigure posibilitatea dezvoltării libere a statelor, posibilitatea ca acestea să-și promoveze interesele și să progreseze.

„Sintetizând, prin sisteme de securitate se înțelege un ansamblu de principii și norme adoptate de un grup de state, precum și instituțiile prin care se verifică și, la nevoie, se impune respectarea acestora."[2]

Apartenența la astfel de sisteme de securitate obligă statele membre să adopte anumite norme și principii care sunt unanim recunoscute la nivel mondial, transferând totodată către aceste structuri anumite prerogative care până atunci aparțineau exclusiv statelor.

Organizațiile internaționale tind să introducă în propria agendă elemente care țin de Securitate, așa cum sunt cele care țin de mediu, societate, economie, alături, evident, de componenta militară.

„Organizațiile internaționale, în funcție de structura lor se împart în: organizații interguvernamentale (ale căror membri sunt statele) și organizații neguvernamentale (ale căror membri sunt persoane particulare, grupuri de persoane sau instituții private). Uniunea Organizațiilor Internaționale care monitorizează organizațiile internaționale arată că numărul de organizații a crescut rapid începând cu secolul al XIX-lea.

[1] Mircea Dănuț, Chiriac, *Studii de securitate – Curs Universitar*, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Hyperion, An 2021-2022

[2] *Ibidem*

Astfel, în 1909 existau 37 de organizații interguvernamentale și 176 de organizații neguvernamentale. În secolul următor creșterea a fost explozivă, astfel încât în anul 1960 existau 154 de organizații interguvernamentale și 1255 de organizații neguvernamentale, iar în 1997 numărul acestora ajunsese la 260 respectiv 5472".[1]

Fără îndoială că, în următoarea perioadă se prefigurează o creștere a rolului acestor organizații în asigurarea securității, fie prin prevenirea crizelor, fie prin lărgirea sferei de influență sau creșterea numărului de membri.

4. Concluzii

Școala de Copenhaga de Studii de Securitate aduce un element de noutate în domeniul securității, trecându-se la abordarea strict militară către mai multe domenii care în parte sau în totalitate pot influența securitatea și cu care aspectul militar se află într-o interdependență. Tocmai împărțirea pe mai multe sectoare – politic, economic, de mediu, societal, militar – este inedită și face ca teoria acestei școli să fie inovativă și integratoare.

Practic se aduce în centrul atenției implicațiile securității tocmai asupra vieții indivizilor, cei mai afectați de lipsa acesteia, dar și beneficiarii direcți în cazul manifestării efectelor sale în societate.

Analiza în detaliu a domeniilor securității a făcut ca anumite aspecte să fie aduse în prim plan, aspecte ce erau fie ignorate fie marginalizate, acestea putându-se transforma oricând în vulnerabilități.

Actualele provocări din domeniul securității cu siguranță își vor pune amprenta asupra studiilor din domeniu, impunându-se o analiză complexă, care să țină cont de toți factorii amintiți anterior și, de ce nu, să propună eventual și alte domenii la fel de importante așa cum ar putea fi cel care ține de securitatea cibernetică. Anumite vulnerabilități constatate în prezent cu siguranță că vor repoziționa actorii implicați în ceea ce privește atât o analiză atentă, cât și alocarea resurselor necesare întăririi acestui domeniu vital.

[1] *Ibidem*

Un alt element extrem de important adus în discuție este acela al interconectării stării de siguranță de la nivel de individ la nivel de actori locali, regionali sau globali. Dacă există insecuritate la nivel local, aceasta se va manifesta atât la nivel individual, cât și la nivel regional sau global.

Pe de altă parte, conceptul sistemului de securitate a făcut ca să se conștientizeze că cooperarea este cea care ar putea genera mai multă securitate, un rol esențial revenind organizațiilor interguvernamentale și neguvernamentale. Supremația va aparține organizațiilor interguvernamentale care se bucură de statutul de subiect de drept internațional, având în vedere că reprezintă statele membre.

BIBLIOGRAFIE

- BALDWIN, David A., *The concept of security*, Review of International Studies, 1997.
- BUȚA, Viorel; ION Emil; DINU, Mihai Ștefan (coord.), *Religie și securitate în Europa secolului XXI* – Glosar de termeni, Editura Universității de Apărare *„Carol I ”*, București, 2007.
- BUZAN, Barry; WAVER, Ole and DE WILDE Jaap, *Security: a new framework for analysis*, Lynne Rienner Publishers, U.S.A., 1998
- CHIRIAC, Mircea Dănuț, *Studii de securitate* – Curs Universitar, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Hyperion, An 2021-2022
- GRIFFITS, Martin; O'CALLAGHAN, Terry, International relations: The key concepts, Routledge, 2002.
- KOLODZIEJ, Edward A., *Securitatea și relațiile internaționale*, Editura Polirom, 2007.
- WOLFERS, Arnold, „National Security" as an Ambiguous Symbol in Political Science Quarterly, vol. 67, Nr. 4, 1952,

***, Dicționarul Explicativ al Limbii Române, Editura Academiei București, 1998.

***, Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2020 – 2024.

Resurse web:

- https://wikicro.icu/wiki/Copenhagen_School_(international_relations)#cite_note-Collins-1
- https://www.mae.ro/node/35919

Redactor : Elena DIATCU
Tehnoredactor : Mihaela PASCHIA

Bun de tipar : 20.XI.2022.Format : 16 / 61 × 86.
Coli de tipar : 13,25

Tipografia Editurii VICTOR
București, Calea Călărașilor 169

Tel. / Fax : 021-3465585; Mobil : 0737-01 22 33